

SANJA PILIĆ

O MAMAMA
SVE NAJBOLJE

B I B L I O T E K A V J E V E R I C A

Sanja Pilić

O MAMAMA SVE NAJBOLJE

Copyright © 1990. Sanja Pilić

Ilustrirao
NINOSLAV KUNC

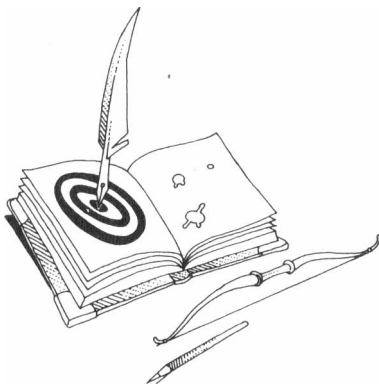
Urednik
VERA BARIĆ

Recenzenti
RANKA JAVOR
JADRANKO BITENC

Prvo izdanje

SANJA PILIĆ

O MAMAMA SVE NAJBOLJE

MLADOST

IZDAVAČKA RADNA ORGANIZACIJA

Dobar dan.

Ja sam mama.

Odlučila sam napisati knjigu.

O sebi.

Tko će ako ne ja?

Obično mame dobijaju cvijeće za Osmi mart i o njima se pišu neke glupe pjesme po novinama.

Kažu da su mame najglavnije a to se nigdje ne vidi.

Molim vas da mi nabrojite romane u kojima je mama najvažnija.

Jedva ćete se sjetiti.

Ako se i nalaze u kakvom poglavlju, one obično kuhaju.

Uglavnom su vrlo dosadne.

Gotovo svi veliki pisci su ih zaobišli. I mali.

Oni se bave princezama, slavujima, kompjuterima, krimčarima, ljubavnicima, ratovima, zatvorima, putovanjima, školom, djecom, detektivima, profesorima, bakama, djedovima i tatama, ali mamama — ne. To je užasno. Izbace ih još u uvodu. Svi moji ljubimci od Ro-

bina iz Winniea the Pooha, Pipi Duge Čarape, Olivera Twista, Huckleberrya Finna, Heidi, Aslaka i dr. su bez majki. Hmmm, i očevi su se negdje izgubili.

Dakle, to znači da je biti mama nešto tako *obično* i *jednostavno*, pa ne zaslužuje da uđe u knjigu.

Nešto bez veze, kao kad bi pisali o pranju zuba ili o pijenju vode.

Ponekad ozbiljni pisci za ozbiljne, odrasle ljude pišu o svojim majkama.

To su obično autobiografski tekstovi u kojima im se svete jer su ih nekoć štípale pod stolom, ili im nisu kupovale igračke, ili se nisu dovoljno brinule za njih, u svakom slučaju, nešto im je nedostajalo. Npr. glumci često pišu takve knjige.

Mi obične, neobične, pristojne mame nismo u modi.

Zato sam se vrlo, jako, izuzetno i strašno naljutila i odlučila da pišem o sebi.

Možda malo i o drugima, ako budu dobri.

Možda malo i o Zagrebu, ako me živci posluže.

Hoće li u knjigu ući mršavi Valdemar, znatiželjni i uporni Lastan, plavokosa Naranča — o tome ja odlučujem. Napokon!!!!!!

Moji glavni junaci imat će u prosjeku trideset pet godina. Ne, nemojte odmah praviti kiselo lice.

Nismo mi tridesetpetogodišnjaci tako loši.

Imamo samo 2 x 17,5 godina. Ili 3 x 11 godina i nešto malo.

Odlučila sam ući u treće lice jednine, tako je lakše. I otkrit ću vam tajnu: tamo, malo dalje, zvat ću se Karamela. Uopće, tamo, malo dalje, svašta će se zbivati, jer tamo, malo dalje, počinje zapravo knjiga.

Počinje umjetnička i neumjetnička sloboda.

Dakle, ako želite čitati knjigu o mami, tu sam.

Okrenite stranicu.

I POGLAVLJE

NEOBIČAN SUSRET

Karamela je stajala na raskršću. Namazala je trepavice i narumenila obraze, a mora se spomenuti i nova jeans-jakna, koju je obukla. *Jeans-jakna, jeans-jakna...* valjda je dovoljno. Mislim da su je čitaoci zapazili. Karamela je bila sretna i blistala je. Čak je i kosu oprala u brezinom šamponu, plutajući kao Ofelija i trošeći pritom 2 kW struje na sat. Karamela je imala dugačku kosu koja joj je dosegala struk šušteći u izbljedjelim slapovima. Čista kosa bila je vrhunac make-upa, a grožđana mast na usnama i više od vrhunca. Karamela je svoje lice otkrila tek u tridesetičetvrtoj kad se jednom suviše približila ogledalu. Odlučila je početi ga njegovati, bilo je tako žalosno. Nitko se nije brinuo o njemu. Karamela je dodirnula te vjerne obraze i namazala ih kremom. Sada ste vi na redu, pomislila je. Naučila je mazati trepavice (zbog izražajnosti očiju) i već godinu dana se brinula o svome licu. Dakle, imala je trideset i pet godina dok je stajala na raskršću, oprana i sretna. Grozno. Tako stara, na polovici trajanja jednog prosječnog života. A opet s druge strane, osobito s leđa, vrlo mlada. I posebno s nogu. Jer na nogama je Karamela imala prave pravcate koturaljke, fluorescentnozelene boje koje su se uklapale u podstavu jeans-jakne (!!!!)•

Naranča, njezina kćerka, upravo je otrčala u školu, a Lastan, njezin sin, otišao je na Sljeme s vrtićem. Valdemar, Karamelin muž, odmetnuo se trbuhom za kruhom ravno u Maksimir na snimanje »Smogovaca« koje režira bradati Pule. Valdemar ima zgodan posao koji se zove pomoćnik režije (na špici), a u stvarnosti se zove Katica za sve...

No, dakle, najvažnije je to da se Karamela svih riješila. Za par sati, bože moj, ali dovoljno da ponovno uvježba zaokrete na koturaljkama. Jer, baš to je zaboravila ovih godina dok se bavila odgojem djece, dok su pelene lepršale umjesto zastava, a zadaće bile važnije od lutanja po sajmovima. Sad kad je uspostavila kakav takav red i poredak, Karamela je odlučila obnoviti vještine djetinjstva: vožnju na koturaljkama, na biciklu, smijanje od uha do uha, promatranje mrava na livadi, sjedenje zatvorenih očiju u sobi čiji se zidovi raspucajavaju od jačine Concerta de Aranjuez, traženje četverolisne djeteline, dubenje na glavi i ležanje na podu, čak i jedenje sendviča u krevetu dok nitko ne gleda...

Napisala je dnevni raspored po satima:

9 — 10 — vožnja na koturaljkama ili si.

10—11 — dućan i si.

11 — 12 — kuhanje ručka i si.

12— 13 — sanjarenje, pisanje knjige za djecu ili odrasle

SVUGDJE I SVAGDJE S OSMIJEHOM.*

* Osmijeh nije obavezan ako se događaju katastrofe...

Još je dodala:

Ostali dio dana neplaniran.

Karamela je jurnula niz Prilaz. Bio je to brzi prolaz kroz Prilaz gdje su je mogle prepoznati neke druge mame. Ona nije voljela prepoznavanja pa je stavila sunčane naočale.

Odlučila je da se preziva Dukić.

Imala je nekoliko raznih prezimena za svaki slučaj. Majstorović, Mežnarić, Rupčić... i imena Narcisa, Ana, Marelica...

Izmislila ih je jer je htjela postati nevidljiva, a nije mogla. Nikako joj to nije uspijevalo pa je odlučila da ponekad bude makar neka druga.

Zapravo je to tako počelo. Jednom je u Črnomercu sjela na autobus za Jablanovec. I vozila se. Gledala kroz prozor.

A kad tamo, ušla neka teta s mrežama na rukama. *A kad tamo*, istrčale guske na cestu i vozač naglo zakočio i tras — *kad tamo*, jaja se našla zajedno s mrežom i tetom u Karamelinom krilu.

— Oprostite — rekla je ona i ispričavala se još svakako, a Karamela je žvakala kaugumu i htjela se rasplakati. Na sebi je imala najuščuvanije traperice. Kakva šteta! Kakav užas! (Što će reći muž? A djeca?)

— Oprostite, izvinite... evo novac za kemijsko... kako je samo zakočio taj šofer... — teta je stalno govorila, a Karamela odmahivala glavom i brisala se, a on-

da je teta pitala: — A kako se zovete, gdje stanujete... ?
— i Karamela je mrtvo-hladno odgovorila:

— Majstorović Marelica...

I odmah joj je bilo lakše.

Majstorović Marelica je imala ormar pun traperica, dvije sestre, pet soba i prabaku koja slabo vidi.

Karamela nije mislila o tome što će reći:

Valdemar

Naranča

Lastan

jer je postala Marelica. I kad je Marelica stigla kući — zaista — oni su bili okrenuti leđima.

— Bok — viknula je Marelica (i pomalo Karamela) ali obitelj je napeto gledala film na televiziji i nitko nije reagirao.

Otišla je u kupaonicu i bacila hlače u stroj za pranje rublja. — Dobro došla kući — rekla je sebi. Marelica se vrtjela u bubnju.

Karamela je odlučila napraviti večeru. To je značilo razmisliti o:

jajima i siru (jaja nisu dolazila u obzir)

o kruhu s paštetom

o salati od rotkve

ili o palačinkama u zdjeli (kućanstvo nije posjedovalo tavu).

A sada se ta ista mama u obliku Dragice Dukić *rol-šuhala* u dječjem parku. I činilo joj se da sanja i da se

sa svakim pokretom vraća godine i godine unazad. U djetinjstvo. Nije baš žalila za tim vremenima ali ponekad bi poželjela da sjedi na stolici i da joj noge ne dotiču pod. Prisjećala se tog razdoblja, te perspektive. Tijelo nije imalo težinu, a svaki dan je sličio novom početku.

Spavala je u domu. Ponekad je nedjeljom odlazila u posjet grossmami koja je govorila njemački.

Otac je ležao u nekoj bolnici, prestrašen. Od straha nije ustajao. Kad bi mu netko spomenuo Karamelu, pokrio bi oči rukama. Njegova bolest je bila veća od mora, velika kao najtiša šutnja.

Mama je isparila u stihovima. Samo se prevrnula preko hotelske ograde, odgurnula se.

Nije napisala pismo.

Grossmama je oduvijek nosila crninu. Kao da je znala da će joj jednom trebati čitavi kompleti, dnevni i večernji. Zamračila je sobe i posvetila se glavoboljama i nesanicama.

Karamelu su morali negdje smjestiti. To je uopće bila obitelj slabih nerava.

Sve ih je nerviralo. Život najviše.

Karamela se također bojala života. Nekom to tako ostane. Trema, jednostavno trema. Ali mogla se roluhati, mogla je piti coca-colu sa slamkom i prodavati staru odjeću na Hreliću. Ipak je bila hrabra. Još kako hrabra...

Naranča se rodila vrlo, vrlo mala. Doktori su je odnijeli ravno u inkubator i mudro šutjeli. — Što se dešava? — pitala ih je Karamela. Oni su šutjeli još upornije.

— Morala sam uzeti povećalo da bih te vidjela — izmišljala je Karamela kad je Naranča narasla. Kad je prošlo. Uostalom, Karamela se povremeno i pomalo bavila pisanjem. Piscima je sve oprošteno, prije ili kasnije. Crni i ružičasti humor. Piscici se mogu prerušavati u razne Dukićke i roľshati po Prilazu. Ako oni ne smiju biti luckasti, tko može?

Karamela je vježbala naglo koćenje. Nije joj išlo. Noge bi joj se nekako razdvojile. Ali bilo je lijepo, čula je gugutanje grlica i činilo joj se da se vrijeme ne može potrošiti. Usput je kupila zelen za juhu, salatu za kanarinca. Bila je čak i korisna iako to od nje nitko nije zahtijevao.

A onda se desilo... što?

Ususret joj je išao visoki čovjek. Njegove su oči bile strašno, strašno ozbiljne. I modre. A obrve sraštene. I odijelo sivkasto. A kravata ga je davila. Ipak je bio na svoj način lijep.

Došao je do Karamele. Njoj je vrećica gotovo ispalala.

— Poznam te, Dragice — i čovjek je pružio ruku — nisam te zaboravio... — i zakoraknuo prema njoj... a Karamela se jedva jedvice trgla, činilo joj se da to traje sate i sate, a onda se okrenula i htjela pobjeći...

— Ja nisam — zaviknula je — ... ali je čovjek uhvatio njenu kosu i objmio je rukama. — Znao sam da ću te jednom sresti...

— Tko ste vi? — upitala je Karamela kad je jednom došla do daha. Srce joj je kucalo, odzvanjalo niz cestu, iskakalo iz kože i vraćalo se, a nepoznati je čovjek grlio.

(— A da me vidi muž? — pitala se.)

— Ja sam udata — rekla je i ta rečenica je zazvučala prilično glupo. Udate žene se ne roľshaju. Ali Karamela je bila poseban slućaj. Uvijek je nosila fotografije svoje djece i stavljala ih drugima pod nos ćim bi se osjetila bespomoćnom.

Tako veliku djecu nemaju strašljivci.

Prekopala je po džepovima. Nije imala torbicu. Sjenilo je spremila u gornji džep košulje, a fotografija nije bilo nigdje...

— Molit ću lijepo...

— Dragice... — zavapio je čovjek. Dvije staklene suze zasjale su mu u očima.

— Tako ste veliki, a plaćete — rekla je Karamela i ugrizla se za jezik. I onda ga brže-bolje još upitala: — A kako se preziva ta vaša Dragica?

— Zašto se šališ sa mnom?... Dukić, naravno.

Tu je Karamela pala u nesvijest. Odnosno stajala je u nesvijesti. Jer ju je čovjek držao.

Kada je otvorila oći, sjedili su pod kestenom. Čovjek ju je promatrao. U blizini se nalazila nekakva gostionica sa suncobranima.

— Zaprljat ćete odijelo — rekla je Karamela.

— To nije važno — rekao je čovjek. Kravatu je strpao u džep. — Ja samo pokušavam biti ozbiljan. Hajdemo nešto popiti, Dragice...

— Ali ja vas ne poznajem...

— Oh, zar moram početi ispočetka... Zovem se Velimir...

— Ja sam Karamela...

— Ne pričaj gluposti... Nakon toliko godina...

— Imam djecu i muža... Samo da nađem fotografije... Ako hoćete, kod kuće imam i vjenčani list...

— Normalno je da imaš muža, Dragice, ali ne spominji ga...

— On se zna zacrvenjeti od ljubomore ponekad. A ja znam pobijeljeti od bijesa. I požutjeti od nemoći. Sada sam sigurno žuta. Ne vjerujete da sam Karamela... Tu vašu Dragicu niti ne poznajem... Čekajte da skinem rolšuhe...

Velimir je sjeo za stol. I naručio kavu i sokove. Bilo je proljeće. U proljeću se svašta dešava. Poslije zime sve ono što je bilo usnulo, probudi se. Iz čistog mira. Od velike količine svjetlosti, uspavano se razbudi.

Karamela je promatrala Velimira.

— Vi ste izgubljen slučaj...

A on je samo kimnuo glavom.

Dakle, tog jutra jedva se na vrijeme izvukla kući. Obećala je Velimiru da će se ponovno vidjeti, ako je pusti.

— Ne želim te više izgubiti...

— Tvoja sam čim skuham ručak... — Karameli se vratio smisao za humor. Ovaj susret je bio kao u priči. Karamela je voljela čuda i zato su joj se ponekad događala.

Došla je kući, a tamo je Naranča sjedila za klavirom i svirala. Dok se Karamela penjala stepenicama, nako-vrčani gospodin Bach klizio joj je ususret, takt po takt. Rekla je: — Dobar dan, gospodine. Moja kćerka se opet druži s vama. Ne znam kako joj već niste dosadili...

I upala u stan.

— Mamice, došla si... Pa, gdje si? Zabrinula sam se... Moraš ostaviti poruku...

Naranča se digla. S kosog prozorskog okna pošak-ljala ju je sunčeva zraka. Naranča je imala oči kao dva jezera, i uopće je cijela bila vodenasta, kao lopoč ili neki sličan cvijet.

Karamela je uzdahnula: bila je strašno osjetljiva na ljepotu. Ponekad bi joj zasuzile oči dok bi promatrala kesten u susjedovom vrtu. Najljepši kesten u njenom životu. Sanjala je da pada s oblaka na nj, a on je grli svojim granama i posipa cvjetovima.

— Ispričavam se, srela sam jednog prijatelja... Sad ću nešto izmisliti... Samo ti sviraj...

— Kaj si se rolala?

— Da, malo... I nijedan stih nisam zapisala, zamisli. Ništa. Prava sam guska.

Naranča je ponovno svirala. Bio je to lijek za uši, čak i kad bi pogriješila.

I za dušu, vjerujte.

Karamela je skuhala ručak. I duboko razmišljala. Duboko razmišljanje uvijek ju je doduše uspavljivalo, pa je to bio jedan od razloga što mu se tako rijetko po-

svećivala. Naranča je utihnula, pisala je dnevnik. Valdemar je šetao po kadrovima, negdje izvan kuće. Lastan je skakao po Sljemenu.

Bilo je neprirodno mirno. Sve igračke pospremljene, već danima. Nitko ne postavlja pametna pitanja. Karamela je mogla promišljati o životu. Nitko je nije sprečavao u tome.

Postavila je sebi nekoliko pitanja:

Što je uopće život? Kako ga treba živjeti? Da li se sreća može pomalo i uzgajati? Kako doći do novaca? Kako se ne pokvariti u pokvarljivim uvjetima? Kako ne biti tužan? Kako odgajati djecu? Da li je normalno spavati u krevetu s Lastanom? Da li je normalno ne željeti raditi od sedam do tri? Da li je normalno sjediti kod kuće i biti sretan? Morati samo onda kada se mora morati. Putovati po Sredozemlju. Da li je na kraju krajeva normalno pisati za djecu? I one starije? Zar to nije super glupo? Sjesti pred stroj i izmišljati. Rečenice slagati kao cigle, jednu na drugu, praviti kućicu.

Karamela je rekla Naranči: Ne smiješ biti kao ja. Božja zapovijed br. 1.

Broj 2. Peri zube.

Broj 3. Sviraj klavir ili nešto radi.

Broj 4. Ne tužakaj.

Broj 5. Ljubi svog malog brata. Ljubav je lijek, a ne otrov.

Onda joj se više nije dalo razmišljati. Ostalih pet zapovijedi sačekat će bolja vremena.

Karamela je gledala Naranču. Naranča je pisala dnevnik.

— Ne znam što ću učiniti s glavnim likovima u svom romanu za djecu i omladinu, ha, Narančo... Oni su mi svi toliko simpatični da mi je jednostavno teško pisati. Ne želim da im se išta loše događa, a opet kakva je to knjiga... Dosadna. Malo patnje, ma, sasvim malo... to je vrlo važno... Možda da teti zasadim rak u truh ili da se raspišem o otuđenosti... Što misliš?

— Ništa, mamice... rak izbjegni.

JER TKO GASI TELEVIZOR KAD SU FILMOVI STRAVE? ^ J

Mamica i Valdemar. Jednim pokretom ruke. Zajedničkim. Pa se sudare. Naravno da je Valdemar filmski radnik, naravno da zna što su trikovi. To ga ništa ne sprečava da se boji i da se znoji. — Neću nasilje u svojoj kući — kaže on. A bacio je staklenku s feferonima 'l jednom kad se svađao s Karamelom. Lijepo je malo pogurao da padne sa stola. Da se vidi tko je glavni. I staklenka se razbila, a feferoni zaplivali po podu.

— Ovo je stvar dramaturgije — objasnila je Karamela Naranči. — Drame u kojima se nešto ne razbije T- z (makar duša) nisu prave drame. Ako ćeš ikada biti scenarist, zapamti to.

Naranča je bila uvrijeđena. — Mrzim kad se svađate — rekla je. I durila se. Napučila je usta i gledala pred sebe.

— Vi me sputavate — rekla je Karamela.

— Opet joj fale tri daske... — rekao je Valdemar.

Naranča je šutjela.

— Ja ću otići, pa ćete vidjeti...

— Proslavit ću to šampanjcem — rekao je Valdemar.

Karamela je htjela još dodati: — Mene nitko ne voli — ali ju je bilo stid. To je bila rečenica iz njenog djetinjstva, iznošena kao kakva haljina. Nije više imala snagu: previše puta ju je ponavljala kad je bila mala. Zato je rekla: — Ja sad idem spavati... Poljubila je Naranču, u vrat, a ova se držala kao noj. Valdemar je pio pivo i buljio u televizor.

Muškarci su ograničeni, pomislila je Karamela i jedva uspjela zadržati jezik za zubima. Pobijedila je svoj jezik, ali nije osjećala slast te pobjede. Može se reći, osjećala je gorčinu.

A sad je razmišljala o romanu, stojeći na vratima i promatrajući Naranču. Od nje nije bilo nikakve koristi, ona je sve originalne misli sijala u dnevnik. Nije joj mogla pomoći oko zapleta. Zatim je malo mislila na Lastana koji se nalazio na Sljemenu već sedam dana. I o tome kako je rolšuhanje u ovim novim rolšuhama puno jednostavnije nego u njeno doba. To je bilo još onda dok je Kennedy šetao sa svojom lijepom dječicom i Jacquelinom, a Merlinka progutala tablete i umro Walt Disney. Velimiru je obećala da će se sastati u petak u pet jer se taj dan najlakše pamti. I sat. Ili četvrtak u četiri. Mogao je birati.

Otkuda se on stvorio? Nitko nije znao da je Karamela povremeno Dragica Dukić. To je bila sudbina. Ili joj se ukazivao znak da treba prestati s tom opasnom igrom. Možda će joj se sve pobrkati, možda će izgubiti svoje pravo JA.

Ali pravo Ja u njoj je skakalo i nije imalo mira. Što je više sjedila u kući, njeno Ja je sve više putovalo. Otkrilo je zemlju koja se zova Mašta. Prilično veliki kontinent koji je svakim danom postajao sve veći. — Putujmo — gnjavila je Karamela Valdemara. — Obogatimo se na jedan prosječan način — vukla ga za rukav. — Ajde, smisli način, jednu godinu bih putovala...

— Kako i čime? — pitao je Valdemar. Sve u svemu on je bio konkretan.

— Ne znam — rekla je Karamela. Ona je do sada samo pisala priče i crtala čestitke za Uskrs. Time se nije dao zaraditi ni cvonjak. Još je svojedobno snimala i crtane filmove, što je zapravo jedan savršeno pedantan posao, ali kako se u Zagrebu snimalo sve manje crtića, tako je postala višak. — Rođena sam kao višak — rekla je Karamela tužno i plakala gotovo godinu dana. Ipak, sve je na kraju dobro svršilo — od silne tuge Karamela je uzela pero u ruku i počela pisati.

Postala je kućni pisac.

To je onaj koji piše u kući.

Može biti u *šlafroku*, a može biti i u *pidžami*. Ima potpunu slobodu. Posprema po kući i uživa u zvuku stroja za pranje rublja. Uključuje grijalice dok je struja jeftinija i u slobodno vrijeme uči gramatiku i pravopis. Jer nije završio poželjne škole i fakultete, dok je još mogao. Jako se kasno sjetio da postane pisac (kad mu već ništa drugo nije preostalo), a već je upoznao alternativu. Ustvari, alternativni pisac tj. spisateljica. Bez zarade, ovisnik o tuđim zaradama. Trudi se da sačuva tijelo i u njemu duh. Dubi na glavi, zbog cirkulacije.

Ima djecu. Mrzi pomagati u pisanju lektire. Najgore mu je kad mora shvatiti i otkriti ŠTO JE PISAC TIME HTIO REĆI.

Ništa.

Pisci ništa posebno ne misle reći. Osim onog što su napisali. Ali onda dotrče kritičari. I svašta nađu kod tog pisca. Od Edipovog kompleksa do Eustahijeve trube, u gvemu postoji dublji smisao. A pisac sluša kritičare i čudi se:... Ja... pa tako pametan. Šuti. Neće priznati da je jednostavno pisao rečenicu po rečenicu. Nešto je razmišljao i smišljao, svakako, ali ne u tolikim količinama kao što se čini kritičarima. I nije sve alegorija. (Prije je alergija.)

Karamela je htjela napisati knjigu. Šašavu. Pomalo dosadnu, ponekad zabavnu... pa onda cendrastu, neku knjigu kojoj se plače i kojoj se smije ako je dobro pošakljaš, knjigu s nakrivljenom fabulom, slabim pamćenjem, radoznanu i lijenu, knjigu koja se s lakoćom baca kroz prozor ili stavlja pod jastuk. Jednu takvu. *Zamotanuu, zmrfljanuu, zbljakanuu, rastackanuu i šuknutuu*. Itd.

— Voliš li me? — pitala je Naranču.

— Naravno da te volim — rekla je Naranča.

— Da li je to zauvijek? — pitala je Karamela.

— I još više — odgovorila je Naranča.

— To mi puno znači — rekla je Karamela. I gotovo se zagrcnula od radosti, gotovo se raspekmezila. — Možda me ljubav izliječi? — rekla je.

— Od čega? — pitala je Naranča. Ponekad, bila je tako ozbiljna. Gledala je svoju mamu upitno.

— Od mene same. Bolest se zove karamelitis. Dobi-
je se u tridesetpetoj i može trajati do smrti.

Naranča je promatrala Karamelu. Ona je baš jako voljela svoju mamu, iako je bila u pubertetu. Ne ma-
ma, naravno, već ona lično. Svidalo joj se što izmišlja i
što se glasno smije. Kad bi Karamela *otužnila*, sjedila
bi danima u kući. Jedva je Lastana odvodila do vrtića i
natrag. Hodala je po Cesti Tuge — to je bio najusamlje-
niji put do vrtića. Nikako nije mogla nekoga susresti, a
to je bilo prilično poželjno. Tada ne bi telefonirala, ni
pisala i odlazila bi u krevet prije osam sati. Naranča je
jedva čekala da prođu ta razdoblja i da se mama po-
novno zainteresira za neku glupost kao što je jutarnja
gimnastika ili pijenje mlake vode natašte ili nošenje
sunčanih naočala ili mazanje trepavica. To je bio prvi
znak povratka u život.

Karamela je obožavala svoju djecu. Iz obožavanja
je zaslužila čistu peticu. Činilo joj se da je sve najbolje i
najljepše u njoj isteklo u njih. Stalno je razmišljala o
njima i držala im palčeve. Navijala je za njih i promat-
rala ih dok spavaju, pa ih ljubila i grlila, dodirivala i
molila se u sebi za njihovu sreću. Željela je da im dje-
tinjstvo bude svijetlo i čisto, poput svježeg napravljenog
kreveta. Jer i tako se stalno nešto događalo.

Prvo: nije bilo dovoljno novaca.

Drugo: budućnost je djelovala zastrašujuće i bez
trećeg, četvrtog, petog... tj. Černobila, side, mraka, žu-
tice, karcinoma, svađa...

— NE DIRAJ PIJESAK! NE VALJAJ SE PO TRAVI!
JOŠ JE RADIOAKTIVNA! — vikala je Karamela Lasta-
nu.

— NE DIRAJ IGLE PO PARKOVIMA, NE ODLAZI VIŠE U BUNKER!! — vikala je Naranči i trudila se da pobijedi strahove koji su se množili. Valdemar i Karamela živjeli su na asfaltu, nisu imali pretke ni bogatstvo. Na filmu se nije moglo zaraditi, pisanje je bila čista propast. Poštenje se proglašavalo glupošću, a nesnalžljivost hendikepom. Ništa nije bilo sigurno. Svaki preživljeni dan sličio je tomboli s jeftinim dobitcima. Kad ne bi stigla opomena za neplaćene račune, moglo se slaviti. Joj, ti računi kako su Karameli zagorčavali život.

Ovako:

Zvoni! Zvoni!!!! Zvonce zvoni!

— Pst — šapće Karamela.

— MAMA, GDJE JE MOJ AUTEK? - dere se Lastan.

— Pst, pstt, psttt — svi psiću.

— Tišina molim, snimamo — tiho će Valdemar. Ovo »snimamo« mu je pobjeglo.

— Tiho, tiho...

Naranča hoda na prstima.

Karamela se približava vratima. Malo otvara tražilo i gleda kroza nj.

— Tko je?

— Šššššš...

— Tko je?

— TELEVIZIJA ili ELEKTRA ili VODA ili PLIN...

— Šššššš...

Tišina.

Opet zvoni.

Svi su prestali disati.

— ŠŠŠŠšššš... Evo odlazi.

— Napokon.

— Vojsko, voljno — kaže Valdemar. Svi su veseli. To se zove suvremena bajka ili priča s happy endom. Zli vuk u obliku inkasatora izašao je iz kuće. JUUUPPPII-III!!

Na svu sreću prijatelji znaju šifru: MRTVAČKA TIŠINA. Zato oni nakon zvonjenja obavezno viknu: Daj, Karamela, ne šuljaj se, to sam ja — Rene...!!

— Rene, Rene! — urla Lastan. To je zaista veliko veselje jer Rene je osoba koja voli kuhati, a što je još puno divnije može se jahati i držati zvečku u zubima i mahati njome u ritmu valcera. Tako je on svojedobno uspavljivao Naranču dok bi Valdemar i Karamela išli u kino. Rene je Karamelin prijatelj iz djetinjstva kojeg je Karamela pljusnula pod satom zemljopisa dok je razrednica pričala o Gvatemali pa je nastao tajac, i razrednica je zastala, a onda nastavila pričati o Ekvadoru. Onda je pod velikim odmorom Rene zbubao Karamelu, i vremenom, između tučnjava, naraslo je i prijateljstvo.

— Ako imam kakav savjet, a obično nemam — rekla bi Karamela — onda čuvajte svoje prijatelje iz djetinjstva.

— U čemu? — pitala bi Naranča.

— U srcu, ali može i u zamrzivaču — odgovorila bi Karamela. — Tako dulje traju.

Ali gdje smo ono stali?

Kod života.

Jako je važan, taj život.

I osmijeh je važan. Ali život se često trudi da smakne osmijeh s lica. Giljotina je bezazlena prema životu. Zato osmijeh treba održavati baš kao zube. Čim se smanji, odmah ga treba plombirati, očistiti i isprati.

Osmijeh je snažniji od King-Konga. Ali je jako osjetljiv, lako se prehladi ili zamrzne ili iščezne. Onda ga tražite i radite grimase pred ogledalom, ali to nije to. Nema osmijeha i gotovo. Sve je to kreveljenje.

Ali gdje smo ono stali?

Kod izuvenih rolšuha u predsoblju. Karamela nika-ko ne može slijediti nit svoje knjige. Onu osnovnu nit. Što se zove fabula u lektiri. Stalno se trudi da započne radnju, a radnje niotkuda. Postoje radnje u kojima se prodaje, ali to nisu radnje koje njoj trebaju. Još se nije odlučila koji lik je glavni, a već ih je barem šest ubacila u valjak pisaćeg stroja. I ništa. Nitko ni makac, pa da joj pomogne. Neće valjda ona SAMA napisati knjigu. Pa to je jako teško. AJDE, JUNACI, PROBUDITE SE. NA MUČI SE POZNAJU JUNACI. SVI JUNACI NIKOM PONIKNUŠE.

Uvijek je to tako.

Svi bi u knjigu, a nitko ne bi pomogao da knjiga nastane.

Karamela nema radne navike. A što je najgore sve te njene rečenice su joj pomalo dosadne. Kako ih piše, raste sumnja. Bolje od ikakvog kolača, ta sumnja se nadiže u Karamelinom srcu. Kako sam ovo glupo napisala, misli Karamela i nesretna je.

— Baš je dobro — govori Naranča i tješi je. — Nastavi tim romanom, svakako. Baš me zanima što će se na kraju dogoditi.

Ali kako da vjeruješ Naranči? Ona ima sasvim poseban ukus. Pomalo starinski, a istovremeno sasvim *uvrnut*.

— Znaš — objašnjava Karamela Naranči — htjela bih da se ta knjiga može čitati i od posljednje stranice prema naprijed, razumiješ li.

Naranča razumije.

Ozbiljan izdavač ili urednik na ovu bi se rečenicu prekrizio i lijevom i desnom rukom. Za svaki slučaj. Dobio bi napad migrene. Dao bi otkaz.

— Još bih htjela da je ljubavna — plače Karamela. — Strpala bih i ljubav, nekakvu... Sto misliš o ljubavi, Narančo?

— Čekaj, zvoni telefon...

I Naranča nestaje, u svoju sobu. Sšššššš. Zove je Petar. On ima pjege na licu i vozi najluđe u razredu. Njih dvoje imaju tajnu, a tajna je tajna. Tu su mame suviše. One smetaju. Mogu se prošetati ili staviti vatru u uši. Ako su prave, otići će na balkon. A neće priljubiti uho na vrata i slušati tuđe razgovore.

A baš to bi Karamela željela.

Možda joj pomogne u pisanju. Ali ona je pristojna iako je to naporno, i zato sada zvižduče. I juha se kuha. Sve u svemu obitelj kao osnovna ćelija društva još postoji.

Ali umjetnost je pod upitnikom. Karamela je veliki upitnik napisala na bijeli papir, a onda je dodala PAUZA, a onda je na drugi papir napisala:

II. POGLAVLJE

U KOJEM MAMA KAMELA JOŠ UVIJEK TRAŽI GLAVNOG JUNAKA SVOJE KNJIGE. LASTAN SE VRAĆA S PROLJETOVA-NJA, VELIMIR OBJAŠNJAVA SVOJE PORIJEKLO, A VALDE-MAR ČEKA HONORAR I U MEĐUVREMENU LIČI KUHINJU. DOGAĐAJI KOJI NISU NAZNAČENI U NASLOVU, DOGAĐAJU SE NEPLANIRANO.

Ovako se to zbilo: Lastan je dšao kući. Ist večer tornado je pročešlao tavanskim stanom Rudinsky s y na kraju. Pisaći stroj je večerlao pepermint bombone o pikovite i zato mu sva slova nisu normalno radila, pa ga je mama morala očistiti. Bilo je i bobi-štapića unutra, pa i vrpca se rasparala. Kako je moguće da tornado Lastan toliko puno stvarai (stroj je još bio pomalo u kvaru) učini u toliko malo vremena. Nogom je u stan stupio u 17 sati po gornjogradskogričkom topu, a u 19 sati obitelj Rudinsky preskakala je igračke i predmete rasute po cijeloj plohi poda od cea 90 m². Ne treba ni spominjati što se zbilo s bijelom bojom koja je nevino bivstvovala u plastičnoj kutiji jer Valdemar nije uspio oličiti još dio kuhinje. Ta boja je završila strašnom smrću: bila je prolivena po keramičkim pločicama. Na sreću, sve Rudinsky članove ta je nesreća zbližila u njihovom predanom radu na uklanjanju posljedica od poplave bijele boje.

Valdemar je prednjačio u čišćenju, a kad je sve bilo gotovo i sređeno, pogledao je svog jedinog sina koji je zaspao pred televizorom ne sačekavši crtić, i rekao: — Stigao je diktator!

— Ovog nema ni na filmu — rekla je mama Karamela koja je onako sagnuta skupljala igračke.

— Ni kod Spielberga nisam vidio nešto slično — zamijetio je Valdemar i zapalio cigaretu. — Scenaristi se moraju prilično pomučiti da bi od nekakvog stana učinili ovakav krš. Oni ubace bračne svađe ili kriminalističke obračune, a kod nas je dovoljno da se jedan petogodišnjak vrati kući. Sve u svemu, scenaristi nemaju maštu. Stvarnost je zaista najluđi i najbolji pisac svih vremena.

— Imaš pravo — dodala je Karamela. — Za ovo nikakva mašta nije dovoljna. U nijednoj knjizi nisam pročitala što sve može učiniti malo dijete za nepuna dva sata. Da sam to znala... Ali ti si me zavarala... princezoooo... — Karamela se okrenula Naranči. — Ti... nikada nisi ništa polomila. Bila si živa na drugačiji način...

— On je dečko, mama...

— Dečko, dečko... Razmazila sam ga i točka. Moram ponavljati razred iz predmeta: dobar odgoj ili kako usmjeriti djetetovu energiju...

— Ona nuklearka u susjedstvu je čisto smeće. Od ovog bi se mogla praviti električna struja — dodao je Valdemar zaljubljeno gledajući malog čovjeka koji je spavao u stolici i pomalo hrkao.

S mirom je bilo gotovo.

Karamela je dječji vrtić smatrala izumom br. jedan. Pogotovo ako su tete dobre, a Lastanove to jesu. On ide u sasvim mali dječji vrtić, toliko mali da gotovo nitko ne zna za njega. Nalazi se između kuća, u parku — sitna kućica i ogromno dvorište. A u dvorištu — djeca. I sve onako, domaće. Jednostavno. Intimno. Muzika svira s gramofona i sve je drukčije.

U Karamelinoj ulici nema male djece. Da uzmeš da-lekozor, ne bi ih našao. Sami đaci s torbama na ramenima.

Zato je Lastan sretan u vrtiću. A sretna je i Karamela. Kad bi sjela za pisaći stroj, sva bi slova radila. I ne bi bilo grešaka u pisanju.

Silom ili milom: htjela je napisati knjigu. Bilo je krajnje vrijeme da postane slavna i bogata. Krajnji trenutak. Sve cipele su se iznosile, a traperice uništile i da ne pričam dalje. Dobro, pisanjem se zapravo nije mogla obogatiti, ali je možda mogla platiti struju. I to je nešto. Život je kompliciran. Savjetujem vam da odlučite nikada nemati preko dvadeset godina. Bez obzira što ste očelavili ili izgubili zube, vi samo ponavljajte: JA SAM JOŠ MLAD i objasnite praunucima da mladost nikada ne prolazi (ako ne želite). Makar imali i onu sklerozu, baš vas briga. Teže je biti mlad, nego star. Teže je biti radostan, nego tužan.

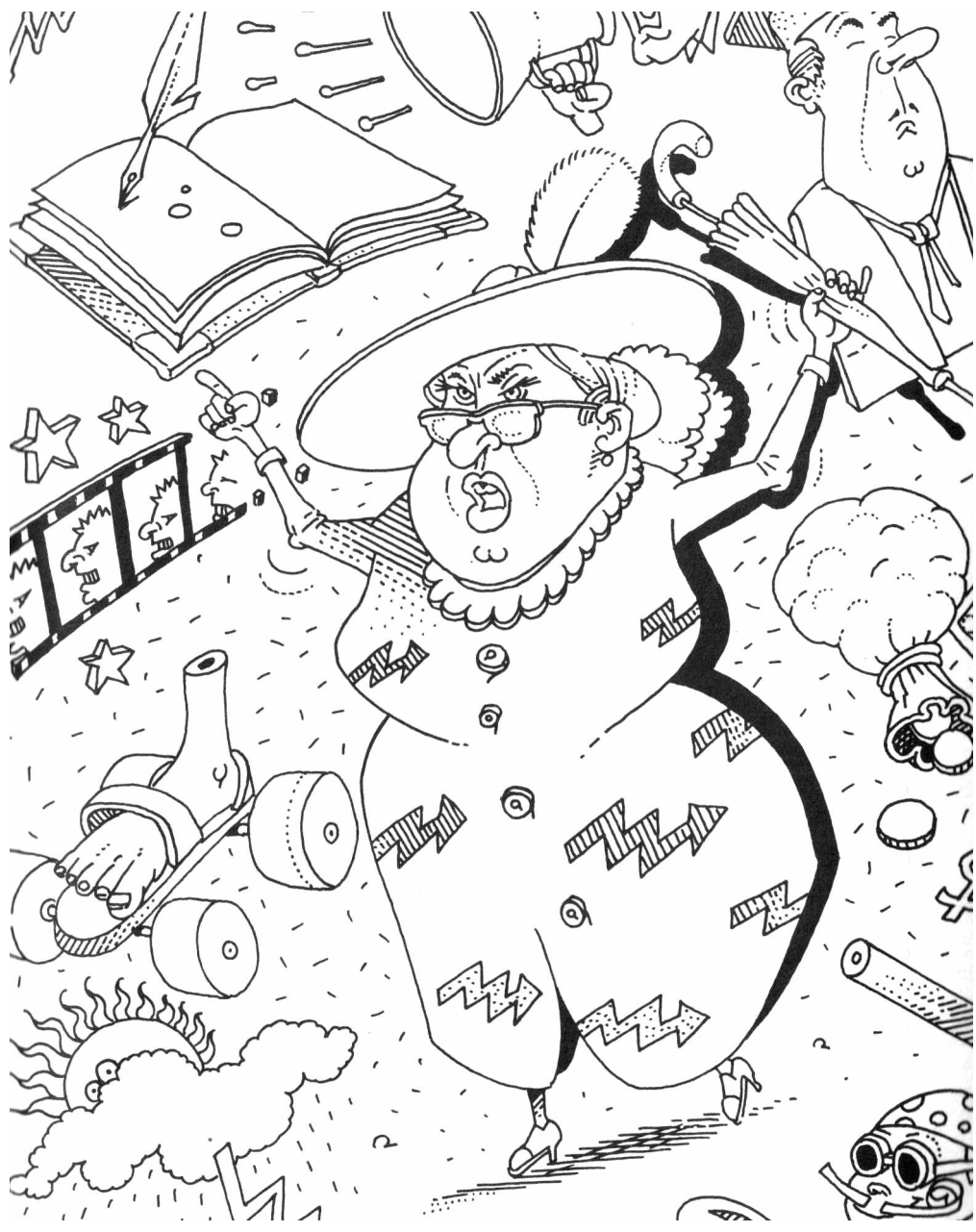
Teže je biti optimist nego pesimist. Karamela je pesimist koji se smije, ili optimist koji plače. Objektivno, ona je sasvim u pravu. Iako to izgleda nevjerovatno. Vi možda mislite da se s trideset i pet godina nešto bitno mijenja? Ne, to razdoblje vam je gotovo gore od puberteta. A već su vam djeca u pubertetu. To su puberteti

na kvadrat. Valdemar ima četrdeset, a i on je u pubertetu. Ti puberteti će uništiti porodicu Rudinsky.

Valdemar ima polu-tetu. Zato je on polu-slušā. U njegovoj obitelji svi su se ženili nekoliko puta pa je sve ostalo na-pola. Uglavnom ta teta dođe dva puta godišnje i onda stane nasred stana i tuguje:

— Kakav je to glupi tavan, glupi posao, filmski radnik i spisateljica, dakle, koja su to zanimanja, a ti bi se baš mogla zaposliti, kakav ste vi primjer svojoj djeci, rekla mi je Mirkovića da je vidjela Karamelu kako se rolšuha, a to je valjda bila mala Naranča, neka ne priča gluposti, zaprijetila sam joj, stalno vas moram braniti, a da ponovno podeš studirati pravo, Valdemare, ostavi se ciganskog posla, nego što da je, hodaš s trubljom i vičeš kroz nju: »Konjica juriš, statisti stoj«, a Karamela piše: »Bijelo je najbjelje od bijelog«, mudra sam ja, sve znam, a novaca nigdje, a inflacija, nema plaće i nikakve sigurnosti, Valdemar naziva žiro-račun i uzaludno se nada da će biti drugačije, a ja znam, mudra sam i svašta sam već vidjela, bolje biti neće. Ne za vas.

Strašno zvuči ta polu-teta Ružica Keiser. Proročanski. Ogrnuta je ljubičastim šalom. Odrasla je. Ima malu penziju. — Tako ćemo i mi završiti — s malom penzijom — kaže Valdemar, slušajući je.

— Čitala sam da žene u znaku Djevice često imaju malu penziju — dometne Karamela.

A teta na to:

Ne zafrkavaj, Karamelo. Još uvijek ne znaš što je život, a što smrt. I bolest. Život je smrtno ozbiljna pojava kojoj sve jedinke nisu dorasle, još morate mnogo učiti ako kanite iz svega ispasti živi. Ti Valdemare, nećaće moj, na tebi i tvojim plećima počiva ova porodica, a ti se zabavljaš na filmu, i igraš se vatrom. Sve to je scenografija i pirotehnika, zapamti. Sve je to iluzija.

Ima pravo teta Ružica. Sve je iluzija.

Kad pogleda unaprijed, Karamela se uvijek sledi. Cijeli život je borba: može se vidjeti kako se gura kroz gužvu trudeći se da opstane. Lastan s brkovima od selotejpa, kapom za kupanje na glavi i naočalama za ronjenje, s bedmintonom u rukama hoda s njene lijeve, a Naranča s desne strane. Djetinjasti Valdemar je iza njih i drži u rukama radio-stanicu. Bože, hoće li izdržati ova obitelj sve što je čeka?

— Mislim da bih mogla napisati knjigu kad ne bih bila tako tužna — veli Karamela Naranči. — Svako malo ja se rasplačem. Baš ubacim neko novo lice, a sva lica koja ubacim su malo čvrknuta. I dobra. A nema napetosti ako su svi dobri. Je l da?

— Hmmmmm da... — Naranči je već dosta razglabanja o pisanju. Ima ona i svojih problema.

— Hoćeš li pročitati ovo što sam do sada napisala? — pita mamica Valdemara.

— Ne pada mi na pamet. Tek kad bude objavljeno, molim fino.

— Ti si pravi glupan...

— Ili kad bude filmovano. Ja čitam samo titlove.

— Dobro, dobro, sve ću ja to zapamtiti... I opisati... Da, da...

Karamela je očajna, ali ima slabo pamćenje i zato nije zloпамtilo. Uvijek ponešto zaboravi.

Marijana je čuvala kornjaču jednom kad je obitelj Rudinsky klisnula iz Zagreba. Njihovu kornjaču, manju od Lastanovog dlana.

Kad su se vratili, Karamela je nazvala Marijanu i pitala: — Kako moj krokodil? Nije se mogla sjetiti riječi. Znala je da počinje s K. A za VIDEO je govorila STEREO, RADIO, sve dok se ne bi sjetila.

— Što imamo danas za ručak? — pitao bi Valdemar.

— Ribu s mesom — odgovorila bi, a trebalo je reći — krumpir s mesom... I tako.

Vrlo komplicirano.

Htjeti pisati, a biti zaboravljiv.

Stalno je morala sve ispočetka čitati. Aha... znači tako! Bojala se da će joj neki lik ili zaplet samo nestati iz rukopisa, i što onda? Ona neće primijetiti, a svi ostali hoće.

Možda bi bilo zgodno da napiše knjigu za zaboravne? Samo za njih. Koju bi kupovali isključivo oni koji su u knjižaru došli kupiti plan grada ili pernicu pa se nisu mogli sjetiti po što su došli. Ha, baš dobra ideja. Osigurava slobodu stvaranja.

— Sigurno imam Alzheimerovu bolest — rekla bi Karamela.

— Sasvim sigurno — potvrdio bi Valdemar. — I rak. Imaš oboje i mislim da ti nema spasa...

— Dobro, dobro, a ti si se prošlo ljeto tako strašno bojao krpelja... Svima ću to reći. To ću ovjekovječiti u svom romanu. Staviti ću te u kupaonicu pred ogledalo s povećalom u ruci. Zbilja...

— Samo izvoli...

— Vidjet ćeš...

— Da, da...

— Kakav je to brak, to je mrak... Uopće mi ne pomazeš. Baš sam jedna...

— Da, da...

— Ne znaš se ni svađati...

— Da, da...

Karamela se gotovo rasplakala. Obično plače samo kod filmova s tužnim završetkom.

Evo, danas je onaj TUŽNI dan. Osjeća to. Sve je napako. Sve je uglato. Nije se rolušala, ništa. A popodne se mora sastati s Velimirom, inače...

INAČE...

On je upravo tako rekao: SVE ĆU OTKRITI...

Što je to SVE, pita se Karamela.

Moj život je tako dosadno jednostavan. Djeca, muž. Kućanica s grižnjom savjesti što nije nešto drugo, nešto što zarađuje, to sam ja. I naravno da onda ponekad

moram biti netko drugi — druga. Npr. kad sam Mežnarička, sve je moguće. Njoj je sreća naklonjena. I čim se vratim u Karamelu, sreća bris, kroz prozor ili vrata, bilokuda, kroz ključaonicu, baš je briga za mene, sreća uvijek trči za jakima. I ja se ponovno nalazim u starom filmu, u izgrebenoj kopiji, tu sam. I kako onda da ne maštam, molim fino. Uzmem periku one manekenke Rosemary koja je jednom ostavila pun kovčeg raznih potrepština za prerušavanje na našem tavanu koji tada još nije bio naš. I malo se preuredim, malo promijenim karakter i izađem iz kuće nova novcata.

Nitko me ne prepoznaje. Sve mogu izmisliti, mogu biti pametna, bogata, rastavljena, na proputovanju, u posjeti, nagluha, u skladu sa svojim željama.

»U skladu sa svojim željama — to je to«, misli Karamela. »To je najvažnije.«

... svugdje i uvijek s osmijehom...

To je bio plan. A od smijanja nije ostalo ni malo s. Danas je užasan dan. Karamela obuva cipele i izjavljuje:

— Idem se malo prošetati!

— Sama?

Sama? Sama?

— Ne, s ljubičastom žirafom... Valjda ponekad mogu izaći bez pratnje...

— Možeš, možeš...

Neki su nos spustili do poda i još im se vuče. Ali Karamela ne smije zakasnuti na sastanak.

Velimir ju je već čekao, pušeci cigaretu. Imao je odijelo i iz daljine činio se smrtno ozbiljan. Visok, kratko podšišan, utegnut i izglačan. Karamela je ponijela izvod iz matične knjige rođenih, vjenčani list i fotografije. Za svaki slučaj.

— Zdravo.

— Dobar dan ...

Šutjeli su.

I još su šutjeli.

— Pa gdje ćemo? — napokon je upitao Velimir.

Gdje? U »Zvečki« se stajalo i Karamela je poznavala previše ljudi, u »Blatu« su se klatili pijanci, u »Kavka-zu« je bilo skupo, u Gundulićevoj glupo...

— U »PALAČE« — rekao je Velimir...

— Ali...

— U »Palače«, tamo je mir...

O, kakav autoritet u glasu, pomislila je Karamela dok su prelazili raskršće, trebala bih i ja uvijek bavati tu odrješitost: U KREKET, LASTANE; POJEDI JUHU, LASTANE; POPRAVI PREKIDAČ, VALDEMAR; UREDI SOBU, NARANČO; da, probat ću, vježbat ću pred ogledalom, glas ću sniziti za oktavu, ono moje vrištanje mi uopće ne pomaže, a gle njega, U »PALAČE« i ja već mrtva od straha...

— O čemu razmišljaš, Dragice...?

— O životu... Kada hodam Masarykovom, uvijek razmišljam o životu, po Braće Kavurića o smrti, kada dođem do Preradovićeve, prestanem bilo što misliti, eto vidjet ćeš. I nisam ti ja nikakva Dragica...

— O jesi, jesi. O čemu razmišljaš na Zrinjevcu?

- O prolaznosti...
- Srce mi se slama...
- Srce ti je slama...
- Ima nešto u tome.
- U čemu?
- U slamnatom srcu...

— Joj, ništa ne razumijem... Da, da, tu je Preradovićeva... Vidiš kako sam odjednom oglupavila, ne shvaćam što si mislio reći...

— Objasnit ću ti kad dođemo.

— Sva sreća da »Palače« nije u Preradovićevoj. Ne bismo mogli razgovarati...

— Kad bi za trenutak prestala izmišljati...

— To bi bilo katastrofalno... Odmah bih primijetila da je život očajan i da ja s nepoznatim i sumnjivim muškarcem hodam ulicama koje su prljave, a u izlozima je sve skupo i nedostupno, i primijetila bih ovu rupu na cipeli koju ne primjećujem dok izmišljam. Druge gospođe mojih godina uzimaju hrpe sredstava za umirenje i idu frizeru kad god mogu... A ja izmišljam i bar se ne trujem... Ha, baš sam lukava.

— Želio bih s tobom ozbiljno razgovarati. Ulazi...

— Samo poslije vas...

— Ne zezaj, ulazi...

— Samo poslije vas.

— ULAZI!!!

»Ah, to je ta intonacija. Zamolit ću ga da je snimi na kasetu, pa ću je uvijek bavati«, pomislila je Karamela i ušla. A strašno ju je svrbio jezik. Morala je reći:

— Ovi ovdje će pomisliti da sam došla nešto zdupiti...

— Zašto bi oni to pomislili, Dragice?

— Ili da sam došla pojesti šećer iz šećer-doza. Ili da ću pobjeći ne plativši kavu... Moj izgled na to upućuje... Odjevena sam po posljednjoj modi sajmišta... Samo mi fali kokoška koja bi u pogodnom trenutku iskočila iz mog lijevog džepa. U desnom je rupa. On služi za ventilaciju. — Karamela se nije mogla zaustaviti. — Znaš što vičem Lastanu kad sam tužna? Lastan je moj dječak. Vičem: POLJUBI ME, POLJUBI ME, PAST ĆU U NESVIJEST! Ako me ne poljubi, ja se skljkam. Zato me uvijek poljubi.

— Ne govori tako glasno...

— Onda ću tiho govoriti, tako da se ne može čuti, a kamoli pročitati...

— SMIRI SE, DRAGICE!

— Ja nisam...

— Ne znam ja tko si ti, ali meni si ti Dragica. I nisam ja tebe izmislio već si ti mene izmislila...

— Kako to misliš? Ovako velikog. Ja rađam samo malu djecu.

— Čekaj... čekaj... sve ću ti objasniti. Samo da naručim kave. Piješ kavu... gorku i kratku ... znam sve... cijelu džezvu svako jutro... dvije kave, molim vas...

Karamela se uvalila u naslonjač. Velimir je polagano skinuo sako i uredno ga složio...

— Na žalost JA TE NISAM IZMISLILA... Tvoja mama je neka druga... Ja ne znam izmišljati uredne tipove ...

— Prestani...

Velimir je zastao. Njegove okrugle i velike oči su se razmakle — više nije bio namršten. Pogledao je na sat, zatim je ruku odložio na mramorni stol.

— U osnovi svega je to da JA ZAPRAVO NE POSTOJIM. Ti si me izmislila, jednom davno kad si izmislila sve svoje SEBE, ne znam kako li se zovu... Među ostalima izmislila si i jednu Dragicu. I tako ti je dobro uspijevalo da budeš ta Dragica, ta neka druga koja si također ti, da je od snage tvog zamišljanja stvoren sasvim moguću drugi svijet, s ulicama, kućama i trgovima, i čak uvjetno rečeno, živim ljudima, od kojih sam ja najbolje uspio tj. postao stvaran, hoću reći, od krvi i mesa. Svi ostali postoje također ali su nevidljivi, najbližnji duhovima iz starih priča. Ne može ih se vidjeti niti opipati. Ali ja sam prešao granicu koja je taj svijet dijelila od ovog pravog svijeta, i to ne htijući, sve od prevelike ljubavi prema Dragici tj. tebi. Nisam se zaustavio u tvojoj mašti već sam izašao iz nje misleći da ću tako uhvatiti san koji si ti za mene izmislila. Ne sluteći da zapravo napuštam izmišljeno, ja sam oživio poput Pinokia ... I uglavnom, u tom stvarnom životu ja više nisam mogao pronaći Dragicu, onu iz tvoje glave, već sam pronašao tebe... Ti doista puno sličiš njoj, ustvari ste gotovo jednake, ali je ona bila puno razboritija, mirnija, jednostavnija ...

— TO mi se omaklo...

— Ne prekidaj me... a da ne govorim da nije bila udata i imala djecu.

— Udate žene ne izmišljam. Nisam luda...

— I uglavnom, što sam želio reći... ostao sam bez svoje ljubavi, izgubio sam srce, a tijelo mi je stvarno. Ja cijeli postojim i imam sjenu kao svaka stvar ili osoba, i imam čak namještenje. Radim u »Osiguravajućem društvu«, ali nitko ne zna za ovaj detalj koji nikome do sada nisam mogao povjeriti...

Velimir se nagne prema Karameli. Na čelu, tik uz obrvu, izbila mu je kapljica znoja.

— Vidiš li moje ruke? Dlanove... Linije na dlanovima ... Kažu: svaki čovjek ima svoje otiske. E, pa u tome je stvar. Ja nemam otiske. Oni su tu — ali ne ostavljaju trag.

— Kako to misliš? Pa vidim ih. Linija života ti je duga, živjet ćeš kao Metuzalem... ha... ha...

— Ne ostavljaju trag... Probao sam tisuću puta... Mazao ruke tintom ili ugljenom i pokušavao ostaviti otisak bilo gdje, na bijelom papiru, stolnjaku, zidu... Nije mi uspjelo...

— Velimire... i ti si tužan? Pa to je super! Zamisli da Lastan nigdje ne ostavlja otiske, kakvo bi to veselje nastalo. Nikada ništa ne bi bilo prljavo od džema, putra, čokolade... Pa to je krasno.

— NE... to je strašno. Niti sam sasvim čovjek niti si ti sasvim Dragica...

— Ali to je tako u životu. Uvijek napola. Nisam ja za to kriva. Ja npr. nikada nisam sasvim ono što bih htjela biti...

— Primjećujem. Zato se sve i zakompliciralo. Ja sam zadovoljan sa sobom ali ja ne postojim. I ne mogu se više zaljubiti... I kako ti to kaniš otpetljati?

— Ništa ja ne kanim otpetljivati... Imam ja pametnijih briga. Moram napisati roman da bi me ljudi ozbiljno shvaćali. Zatim moram naučiti voziti bicikl zatvorenih očiju. Lastana moram naučiti vezati cipele. Vidiš li ti moje obaveze? Nemaš otiska... jaka stvar. Neki nemaju mozak i uopće nisu zabrinuti...

— Vrlo si duhovita... Ali da si u mojoj koži? Toliko sam te volio...

— Uvijek je tako kad se suočiš sa stvarnošću. To je bolno. Mogao si lijepo ostati u mojim, tvojim, našim snovima. Tamo barem nema stanarina i ostalih civilizacijskih izuma. Uostalom, s takvom, da ne kažem urođenom prednošću, mogao si se zaposliti kao lopov, a ne kao osiguravatelj. Kod mene su npr. jednom gostovali lopovi. Mislim da ću to iskoristiti u svom romanu. Kad su me već opelješili, barem da opišem taj slučaj. Možda nešto zaradim. Koja stranica više nikada ne smeta...

— Mislio sam... moraš mi pomoći. Ako se jako, jako zamisliš, možda ti uspije napraviti neku novu djevojku, sličnu Dragici, neku koja će poželjeti da iz mašte, baš kao i ja, potraži mene u stvarnosti...

— Nisam luda... Iz mašte... u stvarnost. Pa to je zločin ... Ja bih obratno ako može... Kada bih imala tu snagu... o kojoj govoriš...

— Moraš mi pomoći...

— Uostalom... kako si se molim lijepo uopće zaposlio ako si tako nepostojeći kao što govoriš... Otkuda ti potvrde o mjestu boravka, dokumenti, svjedodžbe...

— Sve si to jednom izmislila... i moje ime i pretke i ulice i grad. Nasreću, tom izmišljenom gradu nisi dala izmišljeno ime već si ga nazvala Zagreb. A ulicu Nad li-

pom. U Zagrebu postoji takva ulica. Kad sam odlučio postati stvaran, uzeo sam razne izmišljene papire zajedno sa sobom. I oni su postali stvarni. Ali o otiscima nisi razmišljala. Više te veselilo da mi u svjedodžbe podijeliš dvojke iz zemljopisa i kemije...

— Tko bi rekao?...

— I tako ja sad miješam HONOLULU s HONG KONGOM...

— Oprosti mi... Ja bih još jednu kavu ako može... Ti si možda izmišljen ali imaš prave novce. Kod mene je obratno...

— Evo... ali toliko kave nije dobro za zdravlje...

— Moram barem neku manu uzgajati. Inače sam puna vrlina... I nemoj biti tako strašno tužan, Velimire... Već ćemo nešto izmisliti...

— Samo nemoj pretjerati...

— Oh, pusti me... Ne podnosim tugu... Gdje je nestao onaj autoritativni ton U »PALAČE«!!?

— Dragice...

— Karamela... za početak. Znaš da mi je to pravo ime, a praviš se glup.

— Ne mogu zaboraviti...

— Baš si zamoran. Upetljao si se u moj život iz čistog mira i još zanovijetaš... Kao da si neki junak... Hmmm. Hmmmm. A možda i jesi junak...

— Ne mogu ja to biti. Kako vrijeme prolazi, sve više me strah...

— Da, da, imaš pravo. Ni ja nisam junake tako zamišljala... ali nikad se ne zna. Uglavnom, smislit ćemo nešto u nekom idućem poglavlju...

— Molim?

— Jednog drugog dana... A sada ćemo promatrati kroz prozor, piti kavu i pomalo šutjeti...

POGLAVLJE U KOJEM NITKO NE ZNA STO ĆE SE DOGODITI

Valdemar je završio snimanje »Smogovaca«, scenu gdje se Crni Jack i Kumpić kupaju u Manduševcu. Stajao je na Trgu Republike i češkao se po glavi. Ljudi su se polako razilazili. Valdemar je sjeo na bijelu stolicu. Bio je zamišljen. Razmišljao je o Karameli. Što se to s njom događa? Sasvim je odsutna. Jučer je zašećerila juhu, progorgjela hlače (svoje vlastite), pustila kanarinca da leti po stanu i ostavila otvoren prozor. Srećom, to nije kanarinac već kukavica-kanarinac pa nije izletio. Gotovo je zaboravila otići po Lastana u vrtić. Valjda se nije zaljubila, to bi me kosnulo, mislio je Valdemar. (Uostalom, ja sam neodoljiv, to je također pomislilo.)

Miki mu se odjednom stvorio ispred nosa. Miki je snimatelj, a po potrebi fotograf ili slikar. Svestrani umjetnik. Pohada tečaj kiparstva. Za svaki slučaj. Nosi majice s Miki Mausom. Kad dođe ljeto, nabije bambusov šešir na glavu, crne naočale na oči i osvaja malo starije djevojčice.

- Što kažeš na jedno pivce, Valdemare... ?
- Nisam raspoložen...
- Nisi raspoložen? Onda si bolestan...
- Idem kući...

— Ma, što žuriš? Vidio sam Karamelu kako trči po Ilici...

— Trči...!!

— Žurila se negdje...

— Po Ilici...

— No da. Kuća ti je prazna, možeš ići na pive...

— Hm, da, da...

— Protegni korak...

— Halo, je li mama kod kuće?

— Bok, tata, kako si? Ne, nije...

— Gdje je?

— Nije ostavila poruku. Doći će skoro.

— Kako znaš?

— Inače bi ostavila poruku.

— A što ti radiš?

— Došla sam iz škole i sad pišem pjesme...

— Oh, neeeee... — zavapio je Valdemar i spustio slušalicu.

Željka Koprivnjak je zaista hodala Ilicom. Ustvari, Karamela. Bila je ljutita sama na sebe što ne može smisliti nastavak svog romana, spasiti Velimira, učiniti nešto korisno. Nadala se da će joj nešto pasti na pamet dok se bude tako šetala, da će joj se upaliti lampica, ona čiji su osigurači pregorjeli. EUREKA. Željka Koprivnjak bi morala biti sabrana osoba, metodična i solidna. Oštroumna. Željka Koprivnjak bi možda mogla

pomoći Karameli. Zato je ona sve sad promatrala kroz Zeljkine oči. A opet ni to joj nije pomagalo.

Bila je glupa, eto to je.

Karamela, naravno.

Ušla je u knjižaru.

— Imate li možda knjigu »Kako razumjeti roditelje« ili »I vaši roditelji su ličnost(i)« ... ?

Mlada prodavačica s dugom plavom kosom iznenađeno ju je pogledala: — Žalim ali to JOŠ nije napisano... Takve knjige još nisu izašle...

— Toga sam se i bojala — rekla je Željka-Karamela. — Znete, ja sam vam ušla u srednje godine i nekako sam se do sada snalazila jer je bilo dovoljno literature o odrastanju i mladosti, ali sad se više ne snalazim i rado bih pronašla neki priručnik koji bi mi pomogao... razumijete li?

— Pa, imamo knjigu »Zrelo doba« ... možda bi ta...

— O ne, hvala. Ja bih nešto između. Ono kad niste ni ovdje ni ondje... A djeca su u međuvremenu narasla. A vi još niste ostarjeli. Dapače, još ste na početku ...

— Ne, tu problematiku još nitko nije obradio...

— U pravu ste, to je baš problematika. Hvala. Bili ste tako ljubazni.

I Željka dostojanstveno izađe iz knjižare. Ona druga osoba koja se gotovo spotakla na ulici i udarila u izlog, zvala se Karamela.

Osnovno je to što moram popraviti svoje raspoloženje, mislila je Karamela. Skrenula je u Dežmanov pro-

laz, sasvim iznenadno. U Tuškanac, u Tuškancu ima kiska. Zrak mi nedostaje, šaputala je u sebi, zato mi misli tako sporo kolaju po glavi. A ja bih trebala cijelu modnu reviju misli i razmišljanja, pa da odaberem najbolje za sebe i za druge. Velimir čeka da izmislim neku djevojku, počeo je gristi nokte od nervoze, a i s otiscima bih morala nešto napraviti. Valdemar pak čeka da prestanem misliti jer će kuća izgorjeti ili poplaviti od rastresenosti dok mislim. Naranči i Lastanu je dobro, oni su uvijek zadovoljni, mislila ja ili ne mislila. Tako stoji to s razmišljanjem. Naporan sport, a pobjednici se ponekad i ne vide.

Karamela je sjela na klupu. Nikako da se razvedri. Ujutro se polijevala hladnom vodom i prskala Naranču. Naranča se nadezodorivala s 8 x 4 i zamirisala cijeli stan. Obukla je hlače s naramenicama po posljednjem krikui mode i skakala po sobama. Onda je odjurila kupiti »Večernjak« zvan »Mračnjak«. — *Nafta je pojeftinila* — vikala je po stubištu. Uvijek je tako javljala najveseliju vijest u novinama. Iz svega grla. *Rođeni trojci.*

— Kaj se rodilo? — pitao je mudro Lastan.

— Tri komada djece — rekla je Naranča. — I svi su dobro. Veći nego ja kad sam se rodila. Je 1 da? Imala sam samo kilu i pol, a vidiš kakva sam.

— A koliko sam ja imao kila? — pita Lastan. Uporan je. U sedam ujutro najorniji je za vrlo pametne razgovore.

— Dvije i pol — odgovara mrzovoljno Karamela. Hladna voda joj uopće nije pomogla. Ni kava joj ne pomaže. Valdemar je zbrisao još u zoru. — Možda bi moje

treće dijete dostiglo prosječnu težinu... Ništa kod mene ne uspije od prve kako treba...

— Joj, mama, baš si smiješna...

— To su činjenice... Vi ste dvije činjenice koje su vremenom ojačale i jako sam zadovoljna...

— Nemoj čitati novine danas ... već si loše volje sama po sebi...

— Da, da, vidim nekakav satelit treba pasti na Zemlju... Kladam se da će bubnuti na naš krov...

— Mamice, zabranjujem ti čitanje novina...

— Ma pusti me, Narančo, znaš što su mi rekli neki mudri pisci: da se za djecu ne smije pisati previše tužno. I da na kraju mora biti sretan završetak. Pa su me pokolebali. Upravo sam namjeravala opisati nešto iz života, a kad tamo to je precрно za literaturu. Uopće ne znam što ću... LASTANE, NE DIRAJ TAJ FOTOAPARAT!!

— Sve će biti u najdivnijem redu — rekla je Naranča prije negoli je odjurila u školu.

Ali ni Naranča nije mogla pomoći Kara meli. Ni Željka Koprivnjak ni itko.

U Tuškancu je bilo zraka i lišće je šuštal.

Lišće je jako šuštal.

I sve je ipak bilo bez veze.

— Halo, je li došla mama...

— Nije, tatice...

— Pa gdje je...

— Ne znam. A kada ćeš ti doći...

— Uskoro. Tu razgovaram... doći ću.

— Ajd bok.

— Bok, Narančo. I ne pričaj stalno na telefon. Jedva sam te dobio. Bilo je zauzeto...

Dakle, Karamela je gotovo po drugi put zaboravila podignuti Lastana iz vrtića. (Podignuti, kao kakvu iskaznicu ili kartu za kino.) Naime, taj Tuškanac je bio sasvim začaran. Vrijeme je u njemu sporije prolazilo negoli u Ilici. Onako, može se reći, dostojanstveno. Nije se žurilo, nije trčalo za tramvajem. Posjedavalo se po klupama. Naprosto je trajalo. Ako mi ne vjerujete, isprobajte. Neću ponavljati da je sve relativno. I loše raspoloženje. Jer, kako je Karamela dulje sjedila u parku kraj Dubravkinog puta, loše raspoloženje je ipak posustajalo, bilo mu je glupo, dosadno i hladno u prirodi, a dobro raspoloženje se baš nekako počelo buditi iz sna, protezati, slušalo je ptičice, namigivalo — i raslo. Taman kad je Karamela prestala željeti da bude dobre volje, postala je dobre volje. Sa željama je uvijek tako. A kad je postala dobre volje, odmah se sjetila da je majka i žena ma kako to zapravo grozno zvučalo. Već je bilo 16.20 sati pa je potrčala koliko je noge nose i godine dopuštaju, niz Dežmanovu. Lastanov vrtić nalazi se u Ilici, u jednom dvorištu gdje ima najviše crnih mačaka na svijetu. I uglavnom, zapuhana ujurila u dvorište, a tamo Lastan leži u pijesku i roni s naočalama za kupanje. I teta se ne ljuti. To nije tek tako rečeno, zbog reklame, ili zbog toga što pisac uljepšava stvarnost. To je bila istina. Istinu bi uvijek trebalo potrpiti u knjige

kad je lijepa. Ali vrlo često ona je prljava i musava i zapuštena i što se tu može. Opet je treba strpati u knjigu, jer i takva kakva je, ona je korisna. Uostalom, poznato je da, ako ne gledamo istini u oči, ne vidimo ništa. To ne znači da nam je maštanje zabranjeno. Čujte, ako stvarnost nije u redu, onda povremeno treba kupiti kartu za putovanje u maštu.

Dotle, dok je Karamela uređivala Lastana, Valdemar je ljutito šetao stanom. Ostavio je prijatelja Mikija prije negoli su raspravili da li je tragičnije biti slikar ili filmski radnik. U međuvremenu pisac, njihov znanac, koji je već ušao u lektiru za osnovnu školu, pojavio se za njihovim stolom tražeći da ga časte nekim pićem. Valdemar se sjetio pravog odgovora (stajao je pred njim glavom i bradom), ali više nije htio nastavljati diskusiju, nego je ovaj puta zaobišavši telefonsku govornicu, požurio kući. Gdje je ta glupača, mislio je i brinuo se. Možda ju je pregazio tramvaj, ona nikada ne gleda kad prelazi ulicu. Čudi me što je uspjela toliko puta preživjeti dijagonalno prelaženje raskršća. Ako hoda pod pravim kutom, to joj oduzima previše vremena. A njoj je vrijeme potrebno da bi se ljuljala na stolici i slušala Boccherinia. S kasetama... Valdemar je bio ljutit kao vuk. Sva mu se kosa nakostriješila.

Kad je ušao u stan, Naranča ga je začuđeno pogledala:

- Tata, sav si raščupan...
- Ne pitaj... Gdje je mama?
- Nemam pojma... Valjda je otišla po Lastana...
- Već se morala vratiti... *

- Oni se uvijek malo zadrže... Možda je...
- Kod Marijane?
- Ne, tamo nije... Marijana je već zvala...
- I što si ti ručala?
- Makrobiotičku rižu i pohane patlidžane...
- Grozno, ona je sva pošasavila... Ima li doma uopće što za jesti?
- Za tebe špek... tata, ja zaista više ne volim meso...
- Ti si jednostrana... Nema ništa bolje od praseće glave...
- Fuj!
- Mislim da mi situacija izmiče iz ruku. Dolazim kući na vegetarijansku kuhinju, nalazim razmještene krevete...
- To je zbog zračenja...
- Zrači vam u mozgu, tu vam zrači. Obadvije ste pošasavile.
- Tata, ja baš mislim da si ti nervozan jer ti je krevet bio na lošem mjestu...
- Moja nervoza je sasvim drugog karaktera... Jednom ću doći kući i zateći sasvim drugu glumačku postavu. Neku drugu ženu, neku drugu djecu... Da mi više nitko ništa nije maknuo, jesi li čula, Narančo? I gdje je taj glupi špek... i luk?

Karamela je s Lastanom otišla u kino. Bilo je to jače od nje kad je ugledala plakat za film »101 dalmatiner«. Lastan je počeo urlati: KAKVI SU OVO DIVNI

PESEKI, DIVNI PESEKI, AJMO U KINO, KAKVI SU TO DIVNI PESEKI!!

Baš da se i htjela oduprijeti, nije mogla. Kino im je bilo takoreći pred nosom, nadohvat ruke. Htjela je nazvati Naranču da joj javi promjenu plana ali telefonska govornica promatrala ju je svojim razbijenim brojčanim okom i šaptala: krrrrr, krrrrr... Na trenutak je pomislila kako je život zaista kompliciran i u svojim najjednostavnijim pojedinostima, ali je osjetila da će joj glavobolja pokucati na vrata ako još jednu sekundu razmišlja o tome. Zato je izletjela iz govornice i brže-bolje se zagledala u svijetlo-zelenu krošnju kestena. Čula je da ta boja smiruje i bilo je istine u tome. Povukla je Lastana za ruku, najsmirenije što je mogla, tako da je jauknuo.

— Oprosti — rekla je. — Moramo se požuriti...

Valdemar od bijesa nije čak ni gledao televiziju. Naranča je zaključila da je teško bolestan. Na televiziji vaterpolo Jugoslavija — Kanada, a on mrtav-hladan.

— Već je sedam. Pa gdje su oni?

— Doći će. Možda su otišli blizancima...

— Kojim blizancima?

— Onim koji nemaju telefon i strašno su razmaženi...

— No, fino... ti se ništa ne uzbuđuješ... Oh, bolje mi je kad sam po čitave dane na snimanju, bar ne znam što se dešava... A danas sam došao ranije baš zbog mame, da budemo malo skupa...

— Ona je previše kod kuće...

— Ne znam ja ništa... Teta Ružica je rekla da joj je Mirkovička rekla kako se Karamela rolšuha po ulicama, a ona, teta Ružica, misli da se radi o tebi a ja pak mislim... da se *zaista* radi o Karameli. Karamela mi je rekla da će napisati roman i moli me da je ne zamaram prozaičnim pitanjima. I to se onda zove pisanje romana — vožnja rolšuhama. Proučavanje indijske kuhinje. Hodanje s viskom u ruci po kući. Proučavanje dlanova. Što se svega nećete sjetiti. Ni ti nisi puno bolja, Narančo. U svemu je podržavaš. A ja crnčim kao crnac.

— Tata, mi se tako dobro zabavljamo...

— Vjerujem... to vjerujem... Naučiti pjesmu napamet naopačke, zbilja je odličan štos... Kako vam se samo dalo...

— Netko dolazi... tata, došli su...

Naranča juri prema vratima, pa po stepenicama... Lastan nosi veliku čokoladu u rukama i uzbuđeno priča o filmu ...

— Tih pesova je bilo stlašno puno i jedna je De Vilića htjela od naplaviti bundu od njihove kože...

— Znam, i ja sam to gledala...

— Hmm, hmmm — Valdemar se nakašlja. Po scenariju on bi sad trebao eksplodirati.

— Ćao — kaže Karamela — tako sam umorna...

Ovaj tekst dokone gospođe u srednjim godinama je užasavajući...

— Kako to misliš? — Valdemar je počeo piskutati.
— Od ČEGA si se umorila?

101.

— Od svega. Baš od svega. Jako sam zadovoljna ovim hlačama...

— Ne preskači temu — Valdemar je uporan. — Od čega si umorna?

— De Vilica je pušila dugačku cigaretu i imala dugačke nokte...

— Daj se makni, Lastane. Uopće me ne zanima sadržaj filma... Nego GDJE si to bila?

— Oh, u Tuškancu na klupi.

— Ma nemoj, molim te. Hranila si mrave i promatrala kosove...

— Tako nekako. Otkud si pogodio...?

— I žurila po Ilici...

— Točno. Ukoliko se po Ilici uopće može žuriti. Prepuna je ljudi u svako doba dana osim nedjeljom...

— Da, da... I to je bio tvoj posao za danas...

— Uza sve ostalo... Tražila sam inspiraciju.

— U Tuškancu...

— Svugdje, u Ilici, u knjižari, pred izlogom, pod cipelom dok sam razgrtala kamenčiće, u prodavačičinom nosu...

— I našla si...

— Ne, nisam. Ništa nisam smislila, ništa nisam našla...

— Glavno je da nisi kod kuće. A ja sam došao ranije...

— Tko bi rekao. Valjda je režiseru pozlilo ili je glavni glumac slomio nogu...

— Došao sam, a tebe nije bilo. Imam informacije da se skičeš... to nije lijepo, dok ja zarađujem za sve vas...

- Tako si htio...
- Rekla si da ćeš postati pisac...
- Rekla sam svašta...
- A ne pišeš ništa...

— Oh, pusti me... Meni je potrebna savršena sreća za stvaranje. Ja nisam od onih ljudi koji uživaju u vlastitoj boli pa je proučavaju i proučavaju... Želim biti sretna. Onda mogu pisati i gotovo. A ne ovako dok me ti sačekuješ s izrazom policijskog inspektora...

— Sve ti smeta...

— Donekle si u pravu. Živim u pretijesnoj cipeli... I imam problema... koje ne mogu riješiti u pivnici, niti uz televizor, već u samoći. Samo budale ne trebaju samoću. HOĆU SVOJU SOBU!!!!

— Mama, zašto se dereš — Lastan je istrčao iz svoje sobe sa šljemom na glavi.

— HOĆU SVOJU SOBU!!!

— Mama, ne deri se. Čut će susjedi. — To kaže Naranča. U njenim godinama se razmišlja o susjedima.

— HOĆU SVOJU SOBU!! Napisat ću transparent i hodati s njim po cesti. Pustite me na miru...

— Opet je počela... — ovo je rekao Valdemar.

— Opet je počela — ponovila je Naranča.

DA LI JE TO ZEN-BUDIZAM ILI OBIČNO IZLEŽAVANJE?

Karamela je ležala i čekala. U nekim filozofijama je nedjelovanje vrhunac djelovanja. Ona je upravo koristila tu tehniku. Na svu sreću, potomci su zajedno s Valdemarom otišli u Ljubljano. Tamo je on još imao neke polu-rođake. Izvadila se od tog putovanja zahvaljujući upali jajovoda.

— Moram biti u toplome, moram piti antibiotike, rekla je doktorica da bi trebala ići u toplice (tako je sve ozbiljnije zvučalo). Obećala sam joj da ću svaki dan sjediti u kadi s morskom soli. Ne želim se od vas rastati. Ali VAMA putovanje neće škoditi. Svako putovanje koristi — ono širi vidike. Uostalom, to je samo vikend. Kad se vratite, bit ću kao nova.

— Samo, molim te, toga me poštedi — zamolio je Valdemar. A onda su se izljubili kao da se zauvijek rastaju i otišli.

— Napokon — naglas je rekla Karamela. Ponekad je govorila naglas. Otišla je u kupaonicu i natočila toplu vodu u kadu. Zatim je u nju ubacila kilu soli. Još uvijek je bilo jeftinije od toplica. A antibiotike je i tako izmislila, nije još bila toliko bolesna. Uzela je kasetofon i

kasetu s Mozartom. Poznato je kako klasična muzika djeluje na upalne procese. Uzela je knjigu Oscara Wildea »Sretni kraljević i druge priče«. Taj otmjeni jezik ju je također smirivao. Mislim da bi se trebalo istražiti, naučno istražiti da li pojedina djela pojedinih umjetnika pomažu raznim vrstama izlječenja. Duševnih i ostalih. Jer ponekad riječi, ili muzika, ili slika imaju snagu poljupca, zagrljaja, utjehe. I baš pomislite da je sve strašno glupo, a neka vas rečenica pogladi, neki stih vam skoči u krilo, neka se boja otkrije u sjeni. Pa vam je lakše. Plivate, ne tonete. Čak lebdite.

Kaseta se okretala i bilo je ugodno toplo. Mirisalo je na borove. Bilo je zapravo tako jako ugodno, mirno i dobro da je Karamela iznevjerila starog Oscara i jednostavno, da ne može biti jednostavnije, utonula u san...

KARAMELIN SAN

— Ja bih tlebao lego-kocke, lobota, flomastele i dlvene bojice — rekao je Lastan.

— Molio bih da mi se zakrpa zelenožuta čarapa — zavapio je Valdemar.

— Htjela bih novu trenirku, zatim majice, čokoladu s lješnjacima i svilenu maramu... — zapjevala je Naranča.

— Meni je neophodna radost, barem kilogram, zatim smijeh, može osamdeset dekagrama, dvije litre plakanja od sreće i četiri tuceta duboko zamrznutih, šalji-vih pričica koje ću odmrzavati što je češće moguće, a

sve, naravno, obogaćeno vitaminima — zatražila je Karamela.

Cijeli san sastojao se od raznih molbi, zahtjeva i želja. Još su se u njemu nalazile:

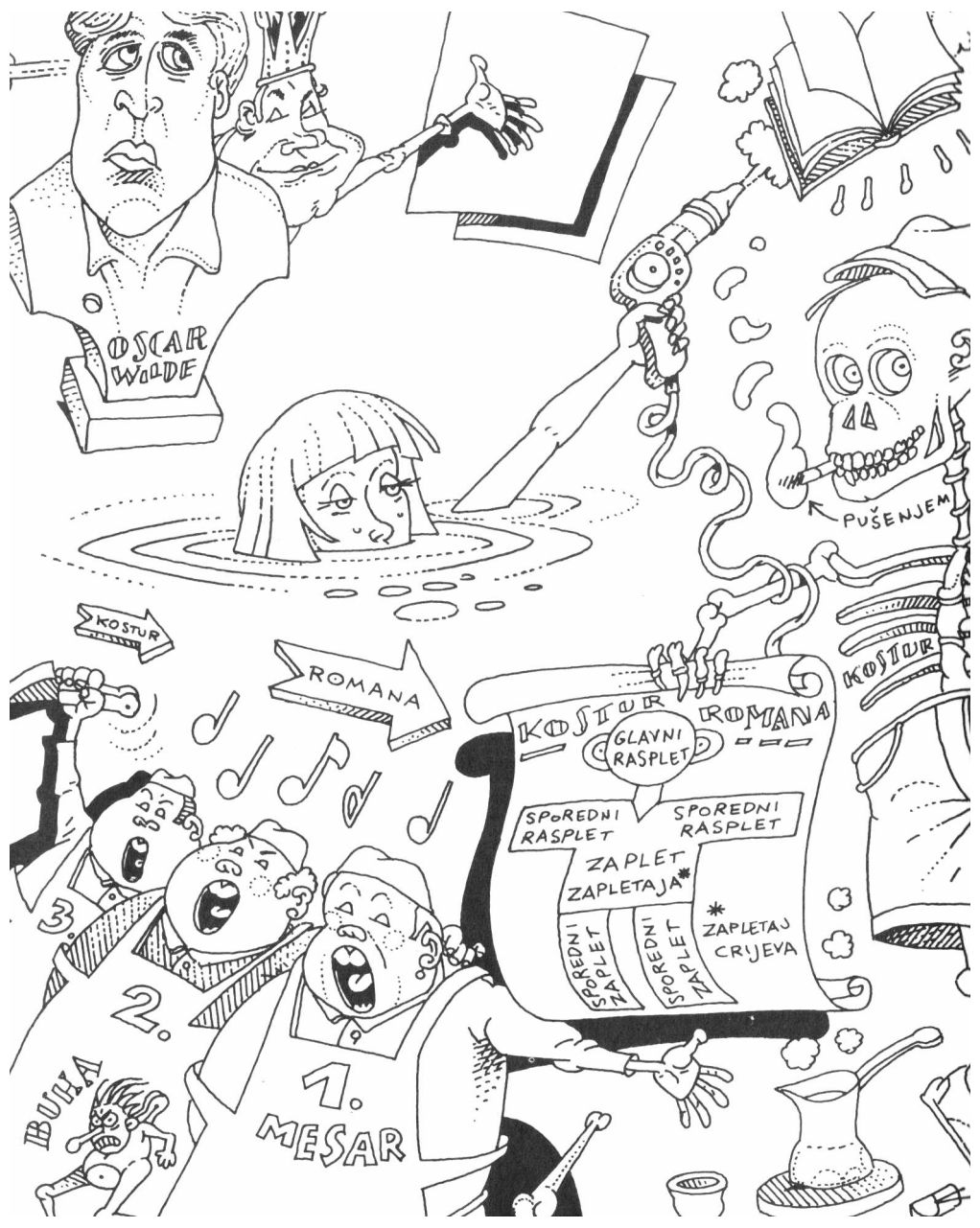
dvije ulaznice za kino
sedam pikula na najnezgodnijim mjestima
tinta razlivena po bilježnici
lopta koja brzinom svjetlosti prolazi kroz
staklena vrata
dva sendviča ispod jastučnice
kora banane na jastuku.

A onda malo dalje i malo kasnije:

prazan tramvaj
rijeka Sava
Savski most
ponovno rijeka Sava
mala riba
velika riba.

— Ne želim se družiti s ribama — rekla je Karamela maloj ribi. Velika riba ju je prijeteći pogledala. — DAVIM SE... — povikala je Karamela. — DAVI..... Bljuć. Bljuć.

Bljuć, bljuć. Baš je bilo bljuć, bljuć, jer je Karamelin nos završio ispod razine vode u kadi. Karamelin nos je ronio ali mu je ponestalo zraka. I pluća su se probudila, a mozak je još spavao. — Taj Karamelin mozak je za staro smeće — rekla su pluća. — Probudi se!!! — na-

OSCAR WILDE

PUŠENJEM

KOSTUR

ROMANA

KOSTUR ROMANA
GLAVNI RASPLET

SPOREDNI RASPLET

SPOREDNI RASPLET

ZAPLET ZAPLETAJA*

* ZAPLETAJ CRIJEVA

2.

1. MESAR

BUHA

3.

BBY

đula su se od ljutnje. Napokon je sve što prosječnom čovjeku treba proradilo i Karamela se probudila.

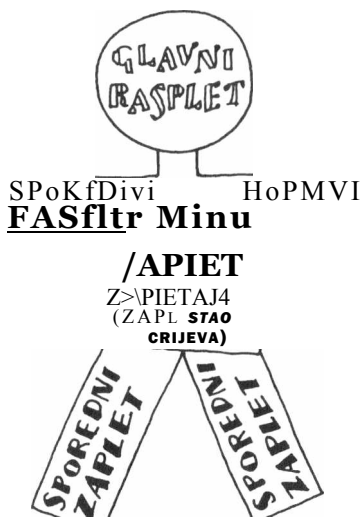
»Gle, pa ja se gušim!«, pomislila je. Rekla nije ništa jer su joj usta još uvijek bila pod vodom. — Zaspala sam, Oskare, gdje si?

Oskar je potonuo. Uzela je raskvašenu knjigu pažljivo, i izronila.

— Dobit ćeš upalu pluća. Osušit ću te fenom. I onda ću se prihvatiti posla... Pisanja romana, spašavanja Velimira...

Zatim se malo bolje pogledala u ogledalo. Znete li da se prištići dobivaju i u tridesetpetoj godini? Ništa ih ne može zaustaviti kada krenu.

— To je od nervoze — objasnila je Karamela. Obukla je trenirku i debele sokne i otišla u Narančinu sobu. Tamo je, naime, držala pisaći stroj. Potražila je kostur romana. To vam ovako izgleda:

pa ga je proučavala. U međuvremenu je fenom sušila kosu i knjigu.

Mislila je i mislila i mislila i pjevala »Tri mesara buhu klala...«, onda se pomalo sjećala glupog sna i toga kako je gotovo nestala s ovog svijeta i kako se zapravo divi piscima kriminalističkih romana koji se ne trude oko pametnih rečenica i kako ovog vikenda mora nadoknaditi sve one dane kad se ljuljala na stolici i promatrala gornji rub kosog krovnog prozora.

S filozofije nedjelovanja prešla je na filozofiju djelovanja.

Za početak — skuhala je kavu. To je iziskivalo nekoliko koraka. Pokušala ih je što više smanjiti, što manje trošiti, jer joj je snaga trebala za stvaranje...

EVO POČINJEM... započela je i stala. Ispijala kavicu. EVO POČINJEM... i opet je stala... POČINJEM, ponovno je napisala i uhvatila zrak. Onda se naslonila na lakat. POČINJEM. Stavila je prste na slova pisaćeg stroja. Polako je ispuštala zrak. Zažmirila. — SADA STVARNO POČINJEM — rekla je naglas i učinilo joj se da je netko rekao PA POČNI VEČ JEDNOM. Uši su joj malo narasle, kao u crtanim filmovima. — MOLIM? — pitala je. PA POČNI VEČ JEDNOM, čula je glas. IMAM HALUCINACIJE, pomislila je Karamela. — HEJ, ČEKAJTE, MOŽETE MI KORISTITI, MILE HALUCINACIJE, STRPITE SE I NE BJEŽITE...

DOBRO, POČINJEM, rekla je Karamela. I odšetala do telefona. Kad ste u nevolji, uvijek treba tražiti pomoć prijatelja. A Karamela je bila u pravoj pravcatoj nevolji. Njena glava je bila potpuno prazna. Njeno srce

obavljalo je dužnost obične pumpe. K tome i jajnici su se digli na ustanak protiv nje. Vlastiti organizam ju je izdavao. I organima je išla na živce. Cijela obitelj se pokupila u Sloveniju samo da se odmori od nje. I dala joj dva i pol dana da dovrši taj blesavi i bedasti i glupi roman i da se opet pretvori u mamu. Otprilike.

Karamela je grizla usnicu i nazivala »Vjesnik«. Tamo je bilo zauzeto. Karamela je zvala Renea, jer je on povremeno, u slobodno vrijeme, bio novinar. Napokon je dobila vezu.

— 278 — rekla je muklo.

Rene je digao slušalicu. Upravo je htio saznati koji su brojevi izašli na LOTU.

— Kakva slučajnost — rekao je — samo sam na tri minute svratio u redakciju i ti me zoveš...

— Da — rekla je Karamela tužno — trebam te...

— Izvoli — rekao je Rene suzdržano. Glavni urednik mu je puhao za vrat i ljutito gestikulirao.

— Što je potrebno za roman za djecu i omladinu? Što ti tražiš ili si tražio od takve knjige.

— To je lagano pitanje — odgovori Rene, a urednik je počeo škrgutati. — Prije svega treba zaboraviti sva ta modernistička prenemaganja, i osnovno, imati fabulu...

— Fabulu...

— Fabulu... Zaista je to najvažnije... ?

— Meni jest. Više ne mogu čitati nešto što je napisano samo zato što je napisano, jer je napisano zbog

toga što je napisano budući da je moglo biti napisano... I

— Tada zaista trebam tvoju pomoć. Imam nekoliko likova, i nekoliko radnji, i nekoliko fabula, pa čak ne oskudijevam u moralnim poukama...

— To brže-bolje izbacij, pouke mislim...

— Ali nikako da sve spojim u jedno, u cjelinu. Ostalo mi je još samo dva i pol dana za pisanje druge polovice knjige, jer poslije toga se moram skoncentrirati na brak i roditeljstvo...

— Hm... čekaj, imam problema. — Rene se okrenuo uredniku koji je bio sav crven u licu. — Nešto želite...? — upitao ga je.

— Baš ništa! — urednik je gotovo kriknuo. — Čemu imam zahvaliti tvoj dolazak u redakciju? I kakav je ovo članak o gljivama? Poslao sam te da intervjuiraš mesara Ivekovića kod kojeg se i u ponoć može nabaviti tele-tina, a ti o gljivama...

— Oprostite, Iveković je zapao u depresiju jer mu je u jednom momentu ponestalo janjetine, a on to doživljava kao lični neuspjeh, i sada se liječi medikamentima ...

— Zaista duhovito. I ti se odmah prekvalificiraš na gljive...

— U zadanim okolnostima mislim da je to bilo dobro rješenje...

— Mogao bi češće dolaziti u redakciju, a ne samo kada trebaš telefon. I uostalom, što toliko dugo privatno razgovaraš?

— Ovo nije privatni razgovor— razgovaram s Elizabeth Krystl. Ona je našeg porijekla.

Urednik je zašutio. Nije imao pojma tko je Elizabeth Krystl, a nije htio to pitati ovog prepotentnog gljivarskog novinarčića. Do sutra će već otkriti tko se skriva iza tog imena.

Elizabeth Krystl bila je plod mašte.

Karamela je slušalicu pritisla na uho. Baš joj je postalo zanimljivo. — Elizabeth — Rene se obratio Karameli. — Ako hoćeš, doći ću k tebi i pomoći ti.

Karameli je laknulo.

— Odlično.

A njeno drugo ja sumnjičavo je vrtjelo glavom.

Zatim je Karamela okrenula drugi telefonski broj. Odlučila se po svaku cijenu izvući iz ovog spisateljskog gulaša.

— Marijana — ti si — pitala je...

— Da... Karamela, baš sam na tebe mislila... Napravila sam nove kapice. — Marijana je smišljala kapice, mašnice, brošice. — Za Naranču imam jednu ljubicastu s...

— Trebam te — rekla je Karamela. — Moram dovršiti onu knjigu u kojoj se ništa ne dešava, a imam svega dva i pol dana vremena...

— Zar si već našla izdavača...

— Ne, našla sam davitelja... Valdemar mi je rekao da će me udaviti ne završim li to svoje pisanje... I ja ne znam što da radim. Ništa mi ne pada na pamet. A Rene

kaže da bez fabule ne može. A ja ih imam tj. nemam nekoliko... Pa mi trebaju pametni savjeti... Ti znaš šivati, a ovo je nešto slično... Moram skrpati knjigu... Hoćeš li mi doći... Baš sam tužna...

— Ne budi luda, Karamelo. Evo dolazim. Ponijet ću konce svih boja, od svile. To će biti knjiga kakve još nije bilo... Ne brini.

Klik. Prekinula se veza. Karamela je malo uzdahnula i nastavila telefonirati dalje.

— Teta Ružica...

— Da, zlato... Kako to da zoveš? Zar se nešto desilo Valdemaru? Ili ne daj bože djeci? Mora da te neka muka pritisla... To je takvo vrijeme, a još je danas k tome i niski tlak...

— Teta Ružice, što vi mislite o pisanju...?

— Ah, nevoljnice moja, to je gubljenje vremena... i zaraza... Uostalom, znaš ti što ja mislim o pisanju. Bez pisanja se može, eto to je najglavnije.

— Ipak, voljela bih da vi nešto pročitate. Nešto što sam ja napisala i da mi date svoje sugestije. Kao stariji predstavnik čitalačke generacije...

— Slabo je to moje čitanje. Ja čitam samo umrlice i obavijesti Elektre. I to je previše za moje staro srce...

— Ako možete, dođite sada do mene. Nemam puno vremena. Za dva dana vraća se Valdemar i ja moram završiti to što sam započela. A još nisam nigdje ni stigla. Tek sam na IV. poglavlju, a III. sam jedva izmislila naslov...

— U tom slučaju ga preskoči...

— Što?... Naslov?

— Ne, nego poglavlje. I čekaj me. Uskoro dolazim ali nikakve vaje od mene, na kraju krajeva ja sam jedna stara gospođa...

— Hvala, teta Ružice...

Karamela se već zaista sva oznojila od napora. Zaista je teško stvoriti knjigu. Koliko samo tu organizacije treba. I tehničkih naprava, i telekomunikacija. Još malo pa će joj biti potrebna i satelitska antena. Karamela je otvorila telefonski imenik i potražila »Osiguravajuće društvo«.

— Halo, molim vas Velimira Markovića.

— Samo čas...

— Molim vas Velimira...

— Veljko, za tebe...

— Zdravo, Veljac, vidiš li ti kako se snalaziš dobro i bez mene...

— Molim vas tko je to na aparatu?

— Tvoja majka i otac i cura...

— Mogao sam znati, Dragice, pardon Karamelo...

— Kad sam te napustila, još si se zvao Velimir...

— To su mi na poslu skratili ime...

— Ti zbilja dopuštaš da ti svašta rade... Prvo ja, pa sada i oni... Nisi sazdan od čvrstog materijala.

— Nego od labavog. No, nećemo o tome raspravljati. Imaš li možda konačno rješenje za mene?

— Nemam. Ali izvuci se s tog tvog posla ranije. Danas je uostalom petak... i dođi do mene... Valdemar i

kompanija su otputovali i ja sam odlučila da zajednički pokušamo naći izlaz iz ove nezavidne situacije. U međuvremenu sam slušala vijesti, pa se teško izražavam. Kad dođeš, sve će biti u redu... Ajde dođi...

— Da ti donesem nešto? Trebaš li nešto...?

— Oh, Velimire, na svoj način ti si sasvim savršen, kao izmišljen... Donesi cvijeće... žuto.

V. POGLAVLJE

PETO POGLAVLJE ILI OPERACIJA JE POČELA

Dakle, kad je Velimir stigao s buketom žutih ruža, bio je više nego zaprepašten. Sve je prije očekivao nego brdo ljudi u Karamelinom dnevnom boravku. Pogotovo zato što mu je to bio prvi posjet. Ali to se od nje mogao nadati. Umjesto da pronalazi rješenje njegova problema, ona priprema zabavu. Jer, napokon, svi su sjedili oko stola, grickali kolačiće i nazdravljali vinom.

Velimir je jednostavno ušao. Prije toga je uredno pozvonio tri puta ali, kako mu nitko nije otvorao vrata, pritisnuo je kvaku i u dva koraka našao se pred licima nepoznatih osoba.

— Oh, pardon — počeo se ispričavati — vjerojatno sam ušao u krivi stan... — a onda je u kutu primijetio Karamelu.

— Na pravom ste mjestu — rekao je Rene. — Dopustite da se upoznamo. Ja sam Rene, ovo je gospođa Ružica Keiser, ovo je Marijana... a vi ste Velimir, zar ne?

— Da... — Velimiru je postalo strašno neugodno. Sav se zacrvenio. — Ako smetam...

— Vi nikako ne smetate. Može se reći, samo vas smo još čekali... — rekao je Rene. — Sakupili smo se ovdje da pomognemo našoj prijateljici Karameli u pisanju romana... A kako ste vi glavni junak...

-!!!!!!!

— ... glavni junak...

— Čega?... Junak?

— No da, vas je strpala u priču i nekako se ispotalo da vi imate najviše problema...

— Ja radim u »Osiguravajućem društvu« i nemam nikakvih problema...

— Ne trebate se stidjeti, dragi Velimire... Svi mi imamo problema. Evo npr. — ja. Meni je urednik zabranio ulazak u redakciju dok ne dovršim seriju napisa o depresivnim mesarima... i utoliko bolje razumijem Karamelu. Ona je naime pritisnuta rokovima i ja sam došao da joj pomognem. A kako se tu na kraju krajeva radi o vama, bio je red da vas pozovemo...

— Ništa ne razumijem...

— Vi ste ušli u njen roman za sada bez naslova. Upravo stojite u njegovom središtu...

Velimir učini dva koraka... ulijevo.

— Da... i... svejedno ne razumijem... Donio sam ruže.

— Pravi ste kavalir, poštovani Velimiru. Ne zbnjujte se. Ja sam Karamelina... no recimo teta. Čujte, to je kaos... Drago dijete je počelo pisati i sada se ne zna izvući... a kako na kraju krajeva moramo jedni drugima pomagati, to sam došla i ja... nikada se ne zna... Možda Karameli ustreba opis Zagreba iz 1925. god. ili konjski tramvaj, e tu bih mogla biti od koristi...

— Teto!!!

Velimir se napokon odlučio sjesti. Nije vjerovao svojim ušima. Da li bi mogao ove ljude, ako to nije suviše nepristojno, nazvati luđacima.

— Da, da — zacvrkutala je Marijana — prijatelji postoje da bi se u nevolji pomagali. Donijela sam sve svoje konce — tamo gdje se nit priče raspapa, već ćemo poprpati... Bit će to veličanstveno. Toliko sam ponosna... dovršit ćemo sve zajednički...

— Mogu li dobiti malo vina? — nakon izvjesne stanke i razmišljanja upitao je Velimir.

— Budući da sam vas ja pozvala — Karamela je ustala — moram i nekako organizirati vaš boravak ovdje. Kako ova složena situacija zahtijeva vremena i prostora, mislim da moram razmotriti pitanje spavanja i ležanja. Za tetu Ružicu je rezervirana Narančina soba jer je ona najudobnija, ja i Marijana ćemo spavati u Lastanovoj, a Rene i Velimir u dnevnom boravku. Krevete ćemo organizirati pomoću starih madraca... a doručak će se služiti od 8—10 h.

— Ne pada mi na pamet ... — započeo je Velimir ... - NE PADA MI NA PAMET ...

— Evo, napokon si se probudio . . . Taj ton . . . cijelo vrijeme mi je nešto nedostajalo . . .

— Ja mogu spavati i na klaviru — dodao je Rene.

Teta Ružica je preokrenula očima.

Marijana je uzela kolačić.

— Velimire, dopusti, ja sam te izmislila, sam si ka-

zao, i ako želiš da ti pomognem, moraš me slušati. Uostalom, moram napomenuti da sam bolesna i da uzimam antibiotike, pa da stoga ne trpim nikakvo uzrujanje. Jedva da je Lastan otišao . . .

— Mislim, Velimire, da se ne bi trebali užasavati svoje situacije — napokon, vi ste pravi, živi plod mašte. Od mašte ste naime napravljeni u pravog, pravcatog čovjeka . . . Nije potrebno naglašavati koliko je značajno za nauku — snagom umišljaj a ostvaren je čovjek . . . Oduvijek sam izbjegavao razne dogme, ali sada ću od njih bježati kao vrag od tamjana ... jer ništa nije konačno . . .

— Zar vi znate . . . ?

— Sve mi znamo ... i nikome nećemo otkriti vašu tajnu. Vi ste iz sna ušli u stvarnost i ne samo u stvarnost nego i u još nenapisanu knjigu. Mislim da mnogi nemaju tu sreću . . .

— Da, da, za mnoge se tek sazna kad izađe osmrtnica — dodala je teta Ružica.

— Imate smisla za crni humor — zacvrkutala je Marijana i ponovno uzela kolačić. — Možda ste i vi trebali pisati. Kao Agatha Christie npr . . .

— A moji otisci? — zavapio je Velimir. — Izmišljate li vi završetak tamo neke knjige ili tražite način da . . .

— Da li su vam otisci nužni? — upitao je Rene.

— Kako da kažem . . . osjećam se nekako napola . . . nisam siguran u sebe ...

— Kako bi se tek osjećao da nemaš sjenu? — dometne Karamela. — Sjećate li se one čuvene priče? No, dakle .. . čovjek nikada nije zadovoljan ... to je u ljudskoj

prirodi... i izmišljenoj i stvarnoj, izgleda .. . Otisci.. .
ne čini li ti se da si ipak cjepidlaka?

— Ne bih rekao . . .

— No, dobro, a sad pređimo na stvar . . .

P
r
e
l
a
z
a
k

Pet mudrih glava razgledavalo je kostur romana. Jadan kostur. Tako su ga pomno proučavali, a on je umirao od srama. Ispremiješali su mu zareze i porazmještali imenice. Najstrašnije od svega bilo je to što mu je Marijana stalno uguravala neke tekstilne predmete ... Pa bi rečenica koja je u početku glasila: »Naranča, njezina kćerka otrčala je u školu«, nakon Marijanih intervencija izgledala ovako: »Naranča, svilenaste kose u ljubičastozelenom kompletu s puf-kragom i zelenim svjetlucavim čarapama otrčala je poskakujući kao vunena loptica . . .« Ili užasa, kad bi se upetljala teta Ružica Keiser u »On je rekao da će sve otkriti«, od toga je ispalo:

OTIS SCI

Slovakia
Krystal

ROMAN U TUBI
OR NOT TO BE

Roman

POPE
USES

TRAJAN

Rekao je da će sve otkriti jer poslovice U CARA TRAJANA KOZJE UŠI nije isisana iz malog prsta nego naprotiv, iskustvo nas uči da se sve tajne prije ili kasnije otkriju bez obzira nalazimo li se u starom Rimu ili Novom Zagrebu . . .

A da ne govorimo kako je kostur knjige drhtao kad bi ga Rene dohvatio i umjesto »Teže je biti optimist nego pesimist«, napisao: »Budućnost koja je počela s raspadom ozonskog omotača, postavila je pred nju saznanje da je u svakom slučaju teže biti optimist nego pesimist.«

Kostur je bio sav nesretan — nikada od mene knjiga — jadikovao je. Pogledajte što mi rade. Baš je bilo dobro počelo a sada su same babice . . . Mnogo babica kilavo dijete — to čak i ja znam iako imam samo šezdeset stranica i nisam završio nikakve škole. Ako me ovakvog odnesu nekom uredniku, on će me šutnuti nogom. Ili još gore, jest će sendviče nad mojom raskrečenom i zbrčkanom anatomijom. Jadan ja . . . Roman se tresao sav u bunilu.

— Ne čini li vam se da stol podrhtava . . . ?

— Ti podrhtavaš, kćeri moja . . . još nam samo potres treba . . .

— Ne bih se čudila da je moj tavan u samom epicentru . . .

— Mislim da pretjeruješ, Karamelo ... A što ćemo dovraga s Velimirom? . . . Stalno nešto prepravljamo, a na njega smo zaboravili ... — upitala je Marijana znatiželjno.

— Možda bi Karamela iz knjige zaista trebala izmisliti neku pogodnu osobu za Velimira koja bi također oživjela ... — predložio je Rene . . . Svi su značajno pogledali Velimira.

— Velimire, izvoli reci nam svoj ideal ženske ljepote i pameti . . .

— Ne zafrkavajte, nije to jednostavno . . . zbog Dragice koju je tako dobro glumila Karamela, jednom sam izgubio glavu. I onda shvatio da Dragica uopće ne postoji. Ali više se nisam mogao vratiti natrag u zamišljeno. Ne bih htio ponoviti istu grešku. Čak mi se čini da bih odjednom volio biti sam . . .

— Oh, pa ti si tužan . . . Nitko ne voli biti sam. A ni za roman to nije nikakav završetak.

— Razmišljate li vi o meni ili o romanu . . . ?

— Ti si sav u tom tkivu romano-životnom. Sve se ispreplelo — rekao je Rene. — Roman je postao dio stvarnosti, a stvarnost dio sience-fictiona. To trebaš prihvatiti . . .

— Ja sam tako neraspoložen za novo zaljublivanje — jadikovao je Velimir . . .

— Hoćete li možda da vam napravim sivi šešir s golubljim perjem? — upitala je Marijana. — Nemate pojma kako šeširi rasterećuju . . .

— Zahvaljujem . . .

— I kako garderoba može razveseliti. Dragi Velimire, vama je prijeko potrebno da oko vrata vežete ljubičastu maramu . . .

— Oh, a zašto ... ?

— Drugačije biste se osjećali. Ovaj, vaše odijelo strogog kroja vas oneraspoložuje. Hlače su vam još uvijek izglačane na crtju. Vi se trudite da izgledate samouvjereni . . . Vašu pravu prirodu prikriva vaše odijelo . . . Jer, netko tko je iz sna i zbog sna postao stvaran, ne nosi pretijesne sakoe. Već je ležeran, i sve na njemu pomalo visi. . .

— Ah, tako . . . nisam imao pojma . . .

— Ne rugajte . . . *se* . . . govorim istinu . . .

— Da . . . moram priznati već sam se zasitio raznih istina . . .

— U moje doba istine su bile sasvim drugačije

— dometnula je teta Ružica Keiser.

Roman je ležao na stolu i razmišljao o svojoj sudbini.

Samo neka izmišljaju, neka govore što hoće . . . Glavno je da me Karamela dovrši. Može na Velimirovom jeziku izrasti i drvo, može mu se desiti da ptice savijaju gnijezda između sjekutića . . . ali glavno je da ja napredujem . . . Posve mi je svejedno kako . . . Glavno je da se kreće. Imam šansu da postanem avangardan ili da odletim u kontejner za smeće, ravno kroz prozor . . . Ali šansa postoji . . . To je važno . . . Imati izbor u životu . . . Kad sam već natjerao ovu lijenu Karamelu da me piše, valjda ću uspjeti obrlatiti i nekog urednika . . . Znao, uostalom da iz žaba nastaju prinčevi . . . Prema tome za mene ima nade, mislio je roman.

U nadi je spas!

VI. POGLAVLJE

U KOJEM SE USTVRĐUJE DA JE SVAKO VRIJEME POGODNO ZA ZALJUBLJIVANJE I POTVRĐUJE DA JE PRIJATELJSTVO NAJVAŽNIJE. SMAK SVIJETA ODGOĐEN JE ZA NEODREĐENO VRIJEME, A ROMAN STREPI ZBOG BUDUĆNOSTI: HOĆE LI GA BITI ILI NEĆE?

Do deset ujutro cijelo se društvo napokon probudilo. Rene je kuhao bijelu kavu, a teta Ružica pekla pečke. Oni su se tako uklopili u kuhinju da je teta Ružica uživala gotovo više nego što joj je dopuštalo njeno staro srce.

— Gušim se . . . Ovako mlad, a tako voli kuhati . . .

— Čekajte, dok napravim ručak . . . Samo moram skoknuti na plac ... To će biti gozba . . . Ako ćemo pravo, ono što me istinski veseli je kuhanje . . . Komično . . . zar ne? Išao sam u zrakoplovnu školu . . . radim kao novinar, a ustvari bih želio biti kuhar . . .

— To je nešto slično meni . . .

Ja sam htjela imati troje djece, a na kraju se nisam ni udala . . .

Svi su se oko mene rastavljali iako to u ono vrijeme nije bilo tako jednostavno ... i ja sam izgubila hrabrost. . .

— A Karamela nikada nije pomišljala da će se udati.. . pa se udala već u dvadesetprvoj, to vam je tako .. . Nikada se ne zna . . . Moja je želja da u Diisseldorfu vodim restaurant. . . Tamo naime imam neke rođake, a ovdje je situacija loša — bez svjedodžbe nema kuhanja . . . Uopće mislim da smo sa svjedodžbama pretjerali . . . Zato se u Zagrebu može jedva naći pristojna gostionica . . .

— A vi bi baš u Diisseldorf . . . ?

— Pa i ne bi. Ali nisam vam ja neki novinar, hoću reći, ne veselim se jako tomu ... A htio bih se baviti onim što me veseli ... A to je kuhanje. Znae, život mi se čini sve kraći i kraći... A ja još uvijek nisam stigao izmisliti neko doista posebno i jednostavno jelo. To vam je nešto kao krevet: čudite se da ga je uopće trebalo izmisliti. A ipak je tako.

— Da, da . . . hoćemo li pozvati one naše spavalice ... Ali da vam prije toga reknem, ne zovem se ja uzalud Keiser što, kao što znate, znači Carski, e pa hoću vam reći, takvo jedno prezime zaslužuje mali imetak, zar ne? Nisam baš bogata, ali kod mene bi se dalo naći nešto i za vas.

— Mislite na zdjele u obliku slona i si.?

— Ah, ne to . . . moj stan se nalazi u prizemlju u Mesničkoj ulici. I što da vam kažem, nekako je prevelik za mene. Hoću reći, on bi se mogao pregraditi i njegov drugi dio bi mogao poslužiti vama . . .

- kao gostionica ... Sa dva ... tri ... četiri stola, ali za početak sasvim dovoljno.
- Što kažete?
- Da vam je to za početak dovoljno . . .
- Ma ne, ono prije . . .
- Da bih vam prepustila . . .
- Ozbiljno to mislite . . . ?
- Dakle, ja sam zaista ozbiljna gospođa.
- Ne šalite se . . . ?
- Ma kakvi. . . Jedini je uvjet da ja pripravljam sokove, prave, prirodne.
- Oh, gospodo Ružice . . . mogu li vas zvati teta . . . ?
- Svi me tako zovu . . .
- Vi ste divni. Vi ste upravo očaravajući. Bit će to najbolja gostionica u gradu. Moram to javiti Ivekoviću.
- Tko je taj?
- Mesar. Ima najbolje meso. U depresiji je. Iako je mesar, ima dušu. Njegove kobasice su najbolje na svijetu. Ali ubijaju ga ovi hamburgeri i umjetni pilići. Kaže da je drugačije zamišljao razvoj mesne industrije. Naprosto je osjetljiv . . .
- Ovo će ga obradovati . . .
- Nadam se . . . Idem ih probuditi. Još ne mogu vjerovati. . .
- Samo vjerujte . . .
- Ipak neću to nikome reći . . .
- Neću ni ja. Neka to bude naša mala tajna . . .

Roman je i dalje ležao na stolu u dnevnom boravku. Što je dulje ležao, sve se više bojao. Svi mogući pisci već su satima boravili u kuhinji, mljackali i smijali se. — Neka mi je kako mi je, kad mi nijedna rečenica nije odgovarala. Oholost se plaća. Toliko sam se bunio protiv njihovih intervencija, toliko sam se bojao da će narušiti kostur radnje, a na kraju su me zaboravili. Ostat ću nedovršen i na kraju će Karamela mnome zapaliti vatru. Ili će me dati Lastanu da na poledini crta svoje automobile. Ne znam što je gora sudbina. A kada bi se potrudili i dovršili me, možda bi me kakav luckasti urednik uzeo u svoje ruke. I jednog dana, jednog dana ja bih bio prava pravcata knjiga s naslovnicom u boji. Stajao bih u knjižnicama, u knjižarama, djeca bi me kupovala i vidio bih mnogo toga. Oživio bih isto kao onaj glupavi Velimir koji ne zna što hoće. Da se on izjasni, nekako bi me dovršili. Ali gospodinu odjednom nije ni do kakvih izmišljenih gospođica. Čak je i na otiske zaboravio. Pilji u dosadnu Marijanu koja mu je u međuvremenu već rasparala ušitke na košulji. A na odijelu mu je izvezla ružicu. Karamela, moj na kraju krajeva glavni pisac, prenijela je stolicu za ljuljanje u kuhinju i opet se ljulja. Njena je lijenost naprosto bezgranična. A ja ovako napola završen ležim na stolu i nitko me ne gleda.

Roman je imao zaista dobre razloge za kuknjavu. Na njega su svi zaista zaboravili. Rene zbog prevelike sreće što je napokon riješio pitanje svog zanimanja, Ružica od radosti jer neće više morati pospremati ona-

ko veliki stan, Marijana od veselja da uređuje Velimira, a Velimir zbog, čini se, zaljubljenosti. Karamela je zaboravila na roman jer je, rekli smo, po prirodi zaboravna. Znala je da treba dovršiti nešto sa slovom R, ručak, rep, rukav — nije se mogla sjetiti. — Rene, zašto sam ja vas ustvari zvala? — pitala je.

— Zbog svog romana — rekao je.

— Ah, tako . . . Ma već ću ja njega jednom ... — i izašla je iz kuhinje, pokupila stranice rasute po stolu i zaključala ih u ladicu.

U ladici, u mraku, roman je razmišljao o tome kako pisci mogu biti okrutni.

S druge strane, što romani znaju o ljudskoj radosti? O raznim upalama? Oni bi od svojih pisaca baš sve uzeli. Kao da ne znaju da je život, blago rečeno, težak. I da je pisanje, ma kako to čudno izgledalo, naporan posao. Sam sebe prisiliti na pisanje, ne zove li se samomučenje. Puno je lakše kad vas netko drugi na nešto prisiljava. Nego ovako, iz čistog mira sjesti na stolicu i pisati. Oprostite, puno je jednostavnije prati suđe ili laštiti parkete. Tako se bar nešto konkretno vidi. A roman samo uz puno sreće bude zamijećen. Pisac bi zaista mogao reći svom romanu: Poklonio sam ti najljepše godine života. Svoje slobodno vrijeme. Što hoćeš više?

A roman bi na to pitanje mogao odgovoriti: A ja sam ti poklonio barem malo utjehe. Čak iako nikada ne bude objavljen, to bi mogao reći. Jer pisanje je samomučenje i utjeha i veselje, a laštenje parketa je samo laštenje parketa, makar i sve blistalo.

Znači i roman i pisac su u pravu.

Prvo pisac hoće napisati roman, a kasnije roman natjerava pisca.

U cijeloj ovoj zbrci Velimir je otkrio daje Marijana u pravu. Karamelinu zelenu maramu ovila mu je oko vrata i od tog trenutka Velimir je osjetio promjenu. Naime, odjednom nije mogao odvojiti pogled od Marijanine crvenkaste kose i pjegica po licu. Odjednom je primijetio cijeli spektar boja koji je blještao obasjan suncem što je ulazilo kroz prozor.

— Mislim da znam zašto radite u »Osiguravajućem« ... — rekla mu je Marijana.

— Zašto? — pitao je Velimir.

— To vam pruža sigurnost — rekla je Marijana i počela se smijati. — Bojite se da ponovno ne nestanete . . .

— Možda ima istine u tome — rekao je Velimir Odjednom mu se učinilo da u svemu ima istine . . .

— Ali vi više nećete nestati . . .

— Nadam se ... A kako to znate?

— Jer JA to želim. JA želim da ne nestanete i to je dovoljno . . .

Velimir je promatrao Marijanu i mislio da li je ovo bila ljubavna izjava. I šutio je, bojeći se da bi riječima mogao nešto pokvariti. A jako mu se sviđala ova *šnajderica!*

— Moram vam nešto priznati — rekla je Karamela ušavši u kuhinju. Maloprije je bila izašla da bi u miru

poslušala vijesti na radiju. Imala je neki kiseli izraz na licu dok je izlazila, ali sada je ponovno bila radosna.

— Smak svijeta je odgođen . . .

— Nisam primijetio ni da je zakazan ... — rekao je Rene — iako sam donekle u novinarstvu . . .

— Samo se ti smij ... A onaj satelit . . . koji je trebao pasti . . . ?

— Nisu sateliti ljudi da padaju na Zemlju . . .

— I nisu, izgleda. Ali ja sam se bojala ... A on se raspao u svemiru . . .

— Između Zemlje i svemira izabrao je svemir — normalno . . .

— Meni tu ništa nije smiješno. Bojala sam se da će pasti na naš krov ... I usprkos tome sam vas pozvala ... k sebi. A obitelj sam sa zadovoljstvom poslala u Ljubljanu ... Ali nikako nisam htjela biti sama . . .

— Dušo draga, ako se bojiš satelita, zašto i ti nisi otputovala . . . ?

— Doktorica mi je rekla da što više mirujem ... A onda, zaista sam željela dovršiti roman i pomoći Velimiru ... I još k tome sam mislila, jer svi ste vi tako beskrajno dobri, da će ta vaša dobrotu skrenuti satelit s njegove putanje i vratiti ga natrag u svemir . . .

— Oh, Karamelo, prestani izmišljati. Zar ti nije dovoljan Velimir . . .

— Što meni fali, dragi Rene, reci mi . . .

— Ništa, gotovo da si savršen. Ali, ako Karamela nastavi lupetati, još će se nešto ostvariti, da ne kažem postati stvarno ... Još će i neki satelit zvjuknuti pokraj prozora.

— Oslobodi me, Bože — rekla je teta Ružica Keiser.

— Kad sam ja bila mlada, sve je bilo jednostavno.

— Ne znam kako vama ali meni je laknulo.

— Previše čitaš novine.

— Pa smak svijeta jednom mora doći ... a taj satelit bi bio samo početak . . .

— Pojednostavljuješ stvari i žuriš ... ali nećemo više o tome. Pošto smo, dakle, izmakli smaku svijeta, a i krov je ostao čitav, ne preostaje nam ništa drugo nego da se nastavimo zabavljati...

— Vi me pomlađujete, dragi Rčne — rekla je teta Ružica.

— Ne, gospođo Keiser, naprotiv, vi ste ta koja je kod mene spriječila početnu fazu starenja . . .

— Ništa ne razumijem . . . Zar vi razgovarate u šiframa? — pitala je Karamela.

Bilo je prekrasno preživati nakon juhe od cvjetače, bifteka s umakom od gljiva i zelenom salatom, te zapečenim palačinkama sa sirom u ugodnom društvu najboljih prijatelja na svijetu.

GDJE JE ROMAN I ŠTO SE TO, MOLIM LIJEPO, DEŠAVA?

Ovako. Nakon tridesetak minuta pošto se tričetvrt obitelji Rudinsky ponovno skrasilo u svom prirodnom, tavanskom obitavalištu, sve je bilo po starom. Tom ugođaju najviše je doprinomio najmlađi član gore spomenute zajednice, nazvan imenom Lastan Rudinsky. Karamela je prije pojave dotičnog uspjela sakriti pisači stroj, pa tako on sada radi bez greške. Ali nije sve tako jednostavno prošlo. Svojim životom su platile dvije figurice iz lego-kocaka, jedna nenamjerno razbijena staklenka s marmeladom i slučajan električni kratki spoj, nastao kao rezultat Lastanove urođene znatiželje.

— Kakav glupi brat! — rekla je Naranča.

— Imaš pravo — priznao je Valdemar Karameli — i noćno snimanje po kiši i vjetru, na — 20 °C, s razmaženom glumicom koja je zaboravila tekst baš kad je gomila statista s obližnjeg brda krenula u boj za bolju budućnost, a glavni glumac pao s konja — lakše je od druženja s ovim šmrkljivcem. A još k tome ne zna ni R izgovoriti . . .

— Sada vidite, molim lijepo, kako je meni teško . . . Samo da bih odgovorila na gomilu njegovih pitanja, trebala bih proučiti enciklopediju ... i to neku posebnu s odgovorima da li je prvo bila kokoš ili jaje, ima li u mraku boje i slično . . .

— Ja tu ništa nisam kliv jel je moj mozak jako znatiželjan ...

— I zato sve uništiš ...

— Nije to namjelo ... To su moje luke klive jel me ne slušaju, a ni mozak me ne sluša ...

— Jadni Lastan ...

— No, dakle, dok ne završi prva četiri razreda osnovne, ne idem sam s njim na put — zaključio je Valdemar. I onda je s ljubavlju pogledao Karamelu. — Ti si mi neophodna. Što bih ja bez tebe? — rekao je.

Karamela je šutjela:

Što bih ja bez vas, također je mislila.

Imala bih živce čvrste kao željezo.

Glava bi mi bila teška od čvrstih armiranih živaca.

Ne bih vikala po stanu.

Želje bi mi se smanjile. Sad imam svoje i vaše želje.

Ovako sam zahvaljujući vama ljutita (jer me ne slušate), sretna (jer me ne slušate), siromašna (jer ste vi važniji), bogata (jer vas imam), ovako se mogu izvući na vas, mogu vas optužiti da ste ... mogu svašta.

Bez vas ja bih bila neka druga.

Uopće ne želim biti neka druga.

Mi se nadopunjavamo.

Iako to zvuči nevjerojatno.

LASTANE, OBUJ PAPUČE!

VALDEMARE, A DA PRESTANEŠ PUŠITI . . .
NARANČO, NE BRBLJAJ SATIMA . . .

Moram priznati, ove rečenice bi mi nedostajale.

Ovisna sam o takvim rečenicama, također je »
mislila.

Roman je izgubio svaku nadu da će ikada biti dovršen. Promatrao je događaje kroz ključaonicu na ladi-
ci i svaki put pretrnuo kad bi se Karamela približila.
Ali ništa se nije događalo. Jedino je jedna svađa pala
povodom njega osobno. Ovako je to izgledalo:

Na početku prvog, a ujedno i zadnjeg čina, Karamela se nalazila u kuhinji. Imala je na sebi spavaćicu i zijevala je. Djeca su još spavala.

VaJdemar: Što je ono s tvojom knjigom?

Karamela: Odustala sam . . . (zijeva)

(Romanu su se stranice stisnule od jada.)

Valdemar: Kako to misliš? Najlakše je odustati . . .

Karamela: Moja mašta je ograničena. Nikako da imam
pravu fabulu, nikako da se sredim . . .

Valdemar: Ti patiš od kompleksa manje vrijednosti.

Kao da su tuđe knjige sređenije . . .

Karamela: Od moje sigurno jesu . . .

Valdemar: A o scenarijima da ne govorimo . . .

Karamela: No dobro, odustala sam jer sam kukavica . . .
Htjela sam napisati knjigu o jednoj

mami koja je kukavica, ali nisam uspjela.
Preplašila sam se ...

Valdemar: Čega? Koga?

Karamela: Preplašila sam se straha. Ako ne napišem knjigu, neće se desiti ništa, a ništa je prilično grozno i tužno, ali je još uvijek manje strašno od onoga straha što, ako napišem nešto, nešto će se i desiti. Ovo sam jako lijepo rekla, vidi se da sam talentirana . . .

Valdemar: To nije pristojno ... da ne ispunjavaš obećanja koja si sebi zadala ... a i nama . . .

(Roman je gotovo plakao. Kakav-takav, ipak je nečemu sličio.)

Karamela: A osim toga, ja sam htjela pisati o mami, a unutra su ušli i mamini prijatelji, izmišljeni i neizmišljeni . . . Osim toga, kad sam cijeli taj rukopis ponovno pročitala, ispada da je mama jedna glupača, a nije to baš pedagoški ... ha ... I uglavnom . . . nekako sam pomalo odustala . . .

Valdemar je promatrao Karamelu. Zašto je život tako kompliciran? On je shvaćao svoju ženu. Ljudi uvijek samo djelomično odrastu, ma kako ozbiljno izgledali. Neki odrastu više, neki manje. Neki pobjeđuju strahove i jačaju, neki ne. Ponekad ti strašljivci steknu hrabrost u najnevjerojatnijim situacijama, a oni hrabri slede se od užasa i ne učine ništa. Nema pravila.

A ipak treba vjerovati u sebe.

(Lako je drugima dijeliti savjete.)

Karamela je jako dobro dijelila savjete. Bili su to najpametniji savjeti u bližoj i daljoj okolici.

Ali trebalo ih je poslušati.

A onda bi se srce stisnulo od straha.

Lupalo je lupalo.

Godine s tim nemaju veze. Ni izgled. Strah se sakrije i nitko ga ne vidi.

I sve stane.

Stane sasvim.

I roman nagrabus i ostane zatvoren u ladici.

I NIŠTA naraste. A NIŠTA JE NIŠTA, nije čak ni pokušaj. To je obična praznina.

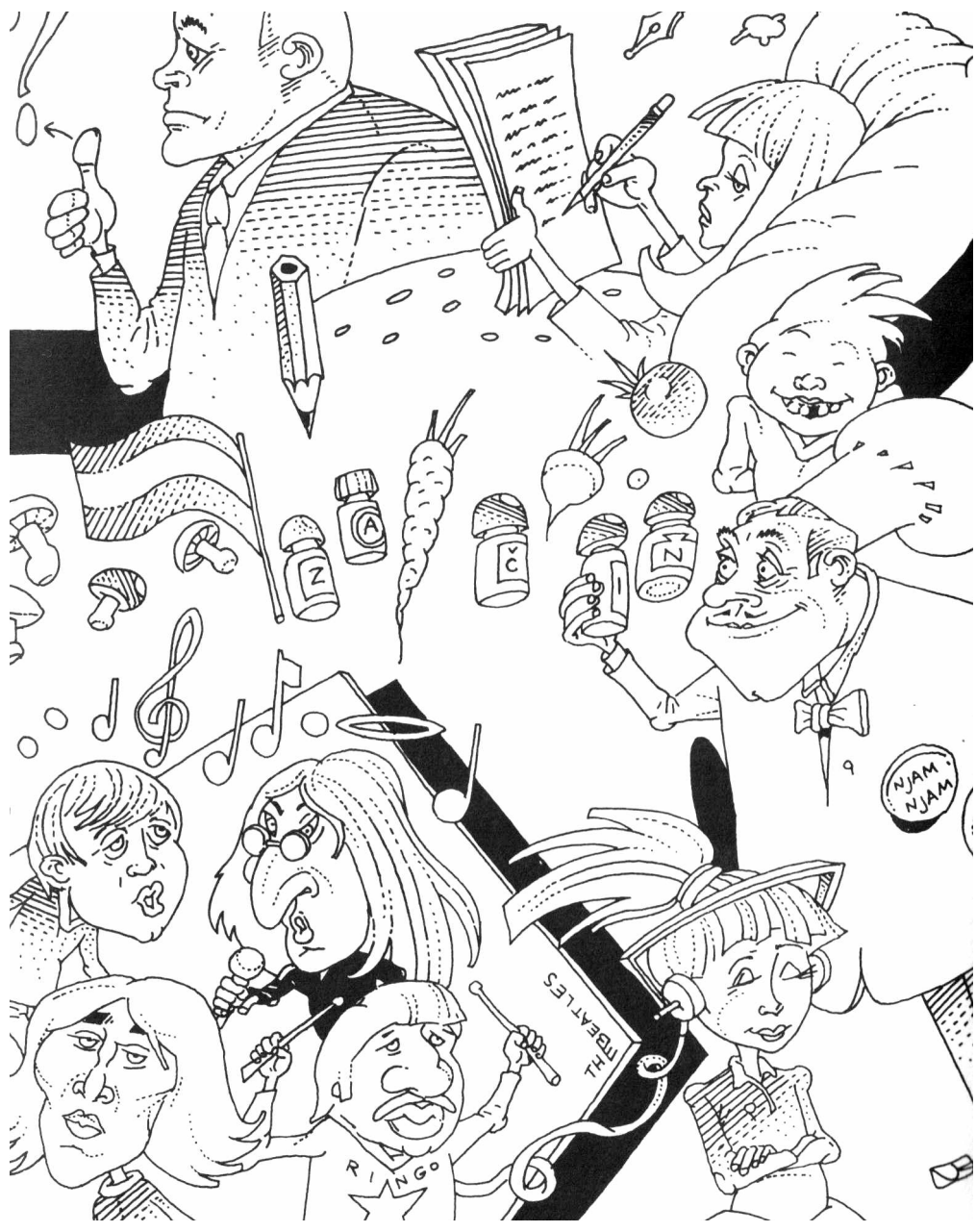
ROMAN ODLUČUJE O VLASTITOJ SUDBINI, VELIMIR NE NALAZI OTISKE, ALI ZAKLJUČUJE DA NIJE SVE U NJIMA, VALDEMAR SE OD PREHLADE LIJEČI ČEŠNJAKOM, LASTAN GUBI PRVI MLIJEČNI ZUB, NARANČA SLUŠA BEATLESE (SVE SE PONAVLJA) I MICHAELA JACKSONA, KAMELA LEŽI U KREVTU I POKUŠAVA NAPISATI NOVI ROMAN SAMO ZA ODRASLE (!!!). RENE ISPROBAVA RECEPTE I PREKO GRANICE, IZ AUSTRIJE, ŠVERCA ZAČINE I OSTALE KULINARSKKE KEFEKE, REKLA BI RUŽICA KEISER KADA BI JOJ NETKO DOPUSTIO DA NEŠTO KAŽE U SAMOM NASLOVU - ALI OVAJ NASLOV VIII. POGLAVLJA PRILIČNO JE DOBROČUDAN JER JE TOLIKO PROSTRAN PA MOŽE SEBI DOPUSTITI DA OBJAVI NOVU IZREKU RUŽICE KEISER (RUSKU): BOGATAŠ U TUČI NASTOJI DA SAČUVA LICE, A SIROMAH KAPUT, I NOVU MARIJANINU MISAO: ŽIVOT JE ONO ŠTO OD NJEGA SAŠIJEMO . . .

Dani prolazadjahu. To je dugo trajalo. Ili se tako činilo. Proljeće obično sve ubrza, mislio je roman strpljivo. Čamio je u svojoj ladici, otet svjetlosti i zaboravljen. Primijetio je da sobna temperatura raste, pa je zaključio da ljeto samo što nije zakucalo na vrata. A poznato je da je ljeto smrt za pisce. Koji glupan može pisati na 30°C? Nitko. I škole prestaju raditi jer djeca ne bi mogla učiti po tim vrućinama. Dani su dugi kao isplaženi jezici. Roman se brinuo. Od brige požutješe mu listovi.

Karamela je napisala novi raspored u svoj dnevnik od jedne stranice.

1. Rolšuhanje — jednom tjedno.
2. Kuhanje — četiri puta tjedno.
3. Glačanje — samo kad se mora.
4. Pisanje romana za odrasle — što češće.

Karamela je odlučila manje-više biti Karamela. Više nije glumila Dukičke, Mežnaričke i ostale spodobе iz svoje mašte. Zapravo je bila prilično nezadovoljna tom odlukom i morala se prilično truditi da bi je provodila. Zar nije npr. Michael Jackson napravio sve moguće operacije u želji da bude netko drugi. Čak je i posvijetlio boju kože. I nitko se tome ne čudi, to je normalno jer mu pristaje, jer je eksperiment valjda dio njegovog bića, i ma kako čudovišno to zvučalo, dio njega samog. A Karamela je htjela samo na mahove biti u koži drugih osoba. Kad već nije postala glumica (mogla je zapamtiti, naime, samo dva stiha makar vježbala cijelo poslijepodne), pokušala je glumiti za svoj džep. Ali i to je bilo opasno. Zamislite da raznorazna hrpa Velimira iz snova pređe u stvarnost. Natalitet srednje dobi bi se naglo povećao. Iako to i ne izgleda tako loše, preskočiti djetinjstvo i školovanje (hoću reći, jeftinije je, a možda bi se i nauka zainteresirala za bezgrešno začće). Uglavnom, Karamela je počela glumiti sebe samu tj. tridesetpetogodišnjakinju s nezavršenim pubertetom kojoj će za koju godinu izbijati staračke pjege po rukama dok će još morati liječiti prištiće na čelu.

U svoj toj streci novih odluka i planova ubogi roman za djecu morao je izgubiti bitku. Naranča je sve više svirala klavir kako se školska godina približavala kraju, Lastan je sve više izvoljevao ići u šetnju, Valdemar se na vrijeme vraćao kući, prijatelji su počeli dolaziti u neumjerenim količinama, vikendi su bili rezervirani za prirodu, jer je trebalo iskoristiti svaki trenutak dok priroda još postoji, i naravno, tu više nije bilo vremena za pisanje. Kad život postane uzbudljiv kao kakav film, što se uopće može pisati?

Roman je čamio u ladici koja se nikada nije otvarala i prisluškiavao razgovore odraslih. I tada je shvatio, o užasa, da Karamela piše novi roman. Gotovo je pao u nesvijest.

— Valdemare, hoćeš da ti pročitam ovaj pasus . . .

— Pa . . . nemoj baš sada . . .

— Ti nikada nisi raspoložen . . .

— Ali sada . . .

— Slušaj: Plašt kiše sličan isukanim noževima zatitirao joj je pred očima. Kao nekad. Napukli kontrabasi zavrtješe se u okruglim rukama, vrane sletješe na topole. Sagovi s narodnim vezom zalelujaše na vjetru. Frizure dokonih dama zadrhtaše kao zdjelice s pudingom kad pseto repom dodirne stolić za posluživanje. Pseto. Njen Roni . . . Željani ustajalih stubišta i neotkrivenih mirisa. A i ona. Kako li je samo trčala Tetoviranom u dvočetvrtinskom taktu gazeći lokve, uvijek pomalo sa strahom, s pauzama, ali ipak, k njemu . . . Sto kažeš?

— Hmmmm . . . ništa . . . Jako dobro . . .

— Sviđa ti se?

— Hmmm, daaaaa.

Roman za djecu i omladinu iz ladice sav se preznojio. Dakle tako! Osim što je ostao sakat i nedovršen, još ima i suparnika. Ja sam prvi, ja sam prvi!!, vrištao je, a nitko ga nije čuo. Ja sam prvi na redu! JA prvi trebam biti knjiga. Izaći u izloge ... na putovanja ...

— Čuješ li ti nešto?

— Kao neko šuštanje ...

— Možda opet dolaze lopovi ...

— Lopovi su nečujni. ...

To je roman plakao svojim papirnatim suzama. Bilo je krajnje vrijeme da život uzme u svoje ruke ...

Marijana je sjedila u Gradskoj kavani. Pijuckala je kavu i pušila cigarete na cigar-špic. Ona je zapravo bila nepušačica, ali taj cigar-špic je pristajao uz njenu svilenu košulju-pelerinu. Čekala je, pogađate već koga, Velimira. Šešir s platnenim kruškama ležao je na mramornom stolu. Najdivnije je to, da je Marijana izgledala — prirodno.

Velimir je ušao malo zastajkujući, privikavajući svoj pogled na oskudnu osvjetljenost kavane. Zeleni rubac mu se uvijao oko vrata, a sako plesao oko pleća. On spusti torbicu do Marijaninog šešira. Medvjedić kotala smiješio se s naljepnice ... Sve u svemu ... i Velimir je podjetinjio. Marijana ga značajno pogleda:

— Znete li vi (još uvijek su si međusobno govorili vi) da sve ovisi o dobrom kroju ... za početak Neka-ko sam razmišljala ovih dana u svom tekstilnom okruž-

ju . . . istine ... do istine dolazimo najobičnije kroz ono što nam je najpoznatije, hoću reći na različite načine dolazimo do univerzalnih istina, netko kroz filozofiju, a netko uz pomoć krojačkih škara, e pa tako, razmišljajući o večernjoj haljini, i o tome kako je ona uvjetovana dobrim odabirom kroja . . . uglavnom, što sam ono htjela reći . . . pomislila sam kako mi se sviđate, meki i podatni kao svila, a opet u vama ima nešto vuneno, ju-teno ... u vama ima od svih tkanina ... Uglavnom, da skratim, zaljubila sam se u vas . . .

Velimir (koji se na svoj vlastiti užas ljuljao u stolici) bio je pod kutom od 45° iznad majčice zemlje. Kad je čuo Marijaninu izjavu, strovalio se na keramički pod. Konobar je dotrčao da mu pomogne.

— Hvala, ne treba ... — rekao je dišući uzbuđeno — . . . ali molim vas vrlo hitno mi je potreban dupli konjak . . .

On pogleda Marijanu . . .

— Ili dva . . . ?!

— Dva — odgovori Marijana nedužno.

I onda je nastala tišina.

Bila je to prilično dugačka tišina, pa sam zato ostavila toliko praznog prostora. Da bolje zamislite dugačku tišinu . . .

Onda je Velimir progovorio. Konjaci su u međuvremenu stigli.

— Nazdravlje! Živjeli!

— Nazdravlje!

— Ćin . . . !

— Ćin . . . ćin!

I opet je nastala dugačka tišina . . .

Dvostruka od one prve ...

Marijana se osmjelila:

— Nazdravlje! — rekla je.

— Nazdravlje! — rekao je Velimir.

— Da li se ja vama sviđam? — Marijana je odlučila biti konkretna.

— Vrlo mi se . . .

— Ne patite za onom izmišljenom Dragicom?

— Ne ... ne, više ne patim za onim što je izmišljeno ...

— Tko bi rekao ... Vi ste napravljeni od IZMIŠLJE-NOSTI . . .

— ... tako vješto . . . kao da sam stvaran . . .

— Vidite i sami da je sve stvar kroja . . .

— . . . iako još nemam otiske . . . svako jutro to pro-vjeravam . . .

— Otisci nisu bitni. .. kad bolje pogledate, vidi se da ja gotovo i nemam trepavice ... ali trepavice nisu bitne . . .

— ... iako bih bio sretan. Nadam se da, ako budem dugo želio te svoje otiske ... da ću ih i stvoriti ... od izmišljenosti ...

— Samo pripazite da ne dobijete otiske Jacka Trbosjeka ili nekog drugog nezgodnog momka ... ali sve to nije bitno. Rekli ste da se ja vama sviđam?

— Gotovo sam rekao ...

— Vrlo dobro ... I vi se meni sviđate.

— Ovaj konjak povećava hrabrost.. . zar ne?

— Kako kome ... — jedva je propentao Velimir.

Ispod prevelikog sako bio je sav znojnan.

Karamela je odlučila ležeći pisati sve pod izgovorom da spašava unutrašnje organe. Jedini problem kod pisanja u krevetu je to što svako malo zaknjavate. Karamela je bila podbuhla od spavanja, a roman za odrasle je sporo napredovao. Ponekad u životu postoji vrijeme u kojem vam ništa ne ide od ruke i ništa ne završavate. Karameli se činilo da je njezin život samo odsjaj njezinog djetinjstva. Iz tog tupog, gluhog i samotnog djetinjstva nikako nije uspijevala izaći. (Hoću reći, svi nedostaci koje je posjedovala u malim količinama kad je bila dijete, sada su narasli.) Nedostatak pamćenja, volje, radnih navika, sklonost sanjarenju, odustajanje, potreba za ljubavlju, sve je to u njoj živjelo raskošnim životom. (Hoću reći, vrlo je teško mijenjati se) — Karamela je grickala bademe i mrkvu, radila »svijeću« i tuširala se hladnom vodom, sve zdrave stvari, i stalno če-

kala da se u njoj nešto promijeni. Klopala je germu i očekivala čudo. Ali znala je da čuda nema, da je ona takva kakva jest zaboravna, rastresena, priglupa i prepametna ponekad, u svakom slučaju prilično sprčkana, bez posebnog talenta i posebnog netalenta, djetinjasta, neraspoložena ili jako dobro raspoložena. Razmišljala je o sebi, pa o Valdemaru, pa o Reneu ... — sve su to bili ozbiljni ljudi, a još uvijek djeca, odrasla na bajkama i jednom gospodinu iz lektire, Dostojevskom. Činilo joj se strašno to vječno dječastvo — a prve sjedine izbijale su u Valdemarovoj kosi. Ponekad se činilo da je Naranča starija od svojih roditelja.

Istrajati u vlastitim manama, to je moja mogućnost, razmišljala je Karamela. I lukaviji od nje to rade i čak im se dive. Kad se glupost ogrne samouvjerenošću, ne primjećuje se glupost. Barem ne otrprve.

Karamela je pjevala:

*Abrakadabra, hoću zlatnu ribicu
da ispuni željicu
o ljepoti, o zlatoti, o dobroti,
da pomogne srećicu
tralalala tralalala . . .
Abrakadabrica mila,
budi kao dobra vila . . .*

Roman za djecu i omladinu je osluškiavao Karamelino pjevanje. Bio je tako užasno osamljen. Tko će mu se ikada veseliti? Nitko nije znao da i postoji. Nakon što je tako nekoliko tjedana sažaljevaao samog sebe, odlučio je preći u akciju.

AKCIJA NESRETNOG ROMANA

... sastojala se od telepatije. Da li se telepatija sastoji od teleta koje pati ili prenošenja misli bilo je romanu sasvim svejedno. Ali on je svojedobno načuo (dok je ležao na stolu) da se snagom umišljaja može djelovati na pojedinu osobu. Pojedina osoba je u ovom slučaju bila Karamela, uvjetno rečeno, pisac. Roman je odlučio cmizdrenje zamijeniti prijenosom misli. Karameli je stalno emitirao jednu te istu rečenicu: DOVRŠI ROMAN ZA DJECU . . . DOVRŠI ROMAN ZA DJECU . . . NE KUHAJ RUČAK . . . DOVRŠI ROMAN ZA DJECU ... ROMAN ZA ODRASLE JE GLUP ... NE LJULJAJ SE U STOLICI . . . DOVRŠI ROMAN . . . Dakle, zbilja je bio uporan. Danima je ponavljao jedno te isto, a onda u četvrtak, dan prije početka školskih praznika Karamela reče (bila je u dnevnom boravku i jasno je čuo):

— Čuj, zlatna Narančo, a što sam ja ono pisala prije nekoliko mjeseci?

— Nešto za djecu ... i onda si prestala . . .

— A tako ... I što sam s tim uradila?

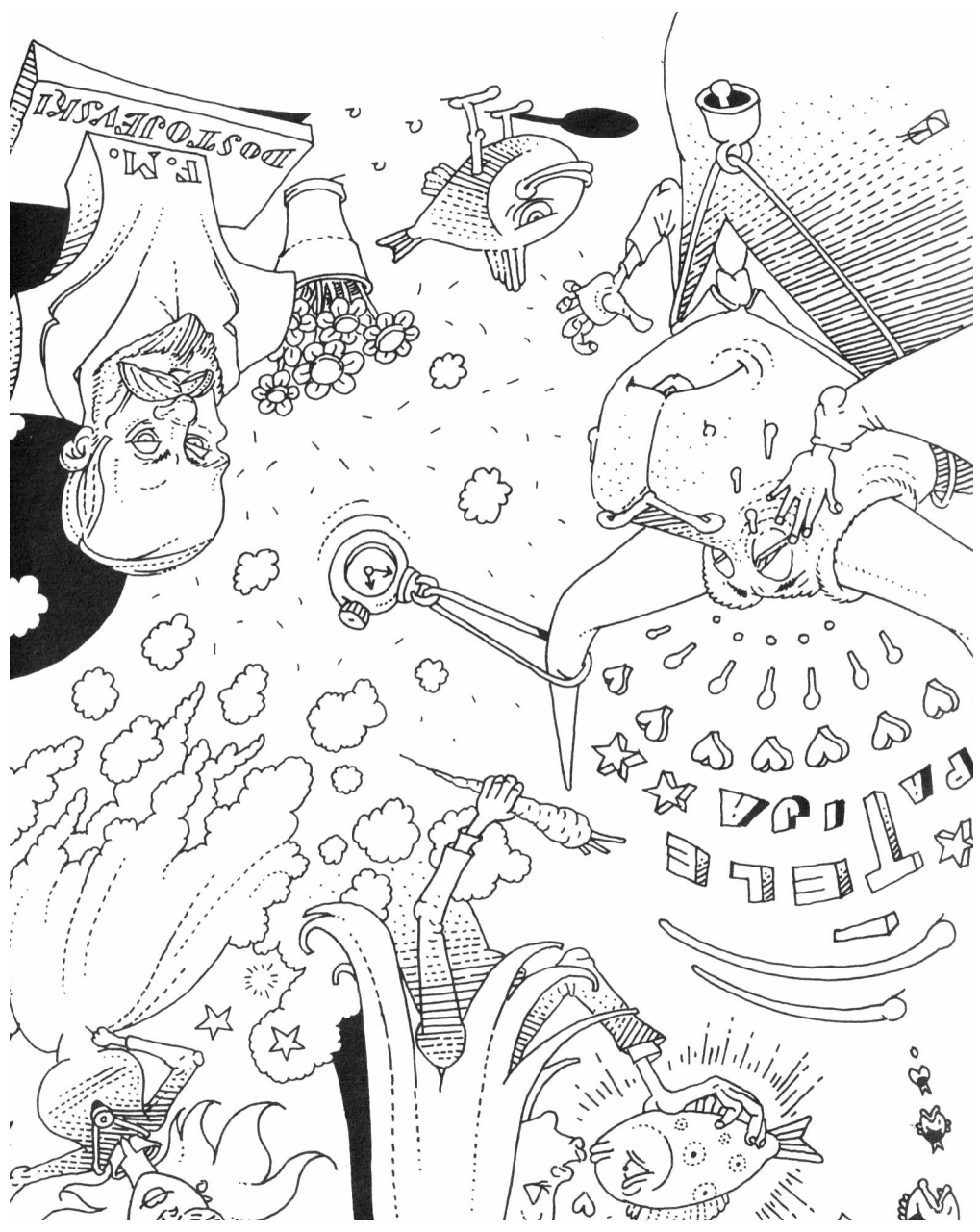
— Pojma nemam . . . Svađala si se s tatom ... Mi smo otputovali u Ljubljanu . . . Kad smo se vratili, rekla si da si pokopala svoje literarne ambicije i da ćemo misu zadušnicu održati u nekoj gostionici. . .

— To sam rekla . . . ?

— Da.. .

— I gdje sam pospremila leš . . . ?

— Ne znam. A baš je bilo zgodno . . .

— Ah, Narančo, što bih bez tebe. Ti si sva moja pamet. Dobro te napravio onaj inkubator u Vinogradskoj . . .

— Mmmda ... mmmnda ... jako smiješno . . .

— I ako pronađem taj rukopis i dovršim ga, draga kćerko, ti se nećeš ljutiti što nisi glavni lik ...

— Ni najmanje se neću ljutiti... Naprotiv . . . Mogla bi mi naljepiti dugi nos ili velike uši.. . piscima svašta pada na pamet...

— A koliko se sjećam ni Lastanu nisam posvetila neki veliki dio ... ni Valdemaru . . . sjećaš se?

— Znam da je postojao neki Velimir ...

— Velimir . . . jednog dana ću te upoznati s njime. A možda i neću. Valdemar je ljubomoran, a Velimir je is-pao sasvim zgodan . . . Otkad je sreo Marijanu, napredovao je ... Hmmm . . .

— Našu Marijanu ...

— Našu . . .

— On je živ uistinu ili samo u rukopisu?

— On je svugdje živ . . . Joj, baš bih rado našla taj roman ... Kako se kaže: Tko traži, taj i nađe . . .

Karamela je pretražila stan, kupaonicu, vodokotlić, iza hladnjaka, pogledala u krovni žljebnjak, a kada ga je napokon našla požutjelog i zgužvanog u ladici, užasnula se. — Kako si obično završio — jauknula je. Roman je bio zadovoljan, bolje u ladici nego kao potpala za peć. I tako se dogodilo ono što smo već negdje spomenuli:

Prvo pisac natjerava roman, a onda roman natjeru-je pisca. Time je dokazano da telepatija postoji.

Rene je poslao zagonetnu razglednicu iz Austrije.

Dragi moji Rudinskijići, uvijek sam tvrdio da je najvažnije poznavati nekog mesara, doktora i kartodrapca iz kina. To su po meni tri najvažnija zanimanja koja je korisno imati zastupljena u široj i užoj porodici. Kako su kod mene kroz nekoliko koljena dominirali isključivo izglednjeli intelektualci, presretan sam što vam mogu javiti da sam u Beču zajedno s mesarom Ivekovićem. Proučavamo mesnice i pivnice i gostionice. Možda je novinarstvo dostojanstvenije, ali me kuhanje više veseli. Spavamo u omladinskom hotelu prurušeni u hipije i glumimo Austrijance koji su izgubili dokumente s tim što Iveković glumi nijemog Austrijanca jer njemački ne zna ni beknuti. Uskoro se vidimo. Jedva čekam da dam otkaz. Vaš Rene.

Ali razglednica je stigla poslije Renea. On se s putovanja vratio s novim idejama i svilenim šalom za tetu Ružicu . . .

— A kaj si meni kupil? — pitao je Lastan.

— Nikaj ... — odgovorio je Rene. — Za tebe imam poseban poklon koji ide kroz želudac . . .

Lastan nije ništa razumio. Valdemar je naćulio uši . . .

— U mojoj gostionici koja će se zvati »Carski zalogaj« — pritom je namignuo teti Ružici — vi ćete, mladi gospodine Lastane, zajedno s roditeljima i sestrom imati besplatan ručak do daljnjega, dok se ne ustanovi da je hrana zatrovana i da je zdravije ne jesti . . . Može?

— Ali o čemu ti to pričaš? — upitao je Valdemar.

— O svojoj novoj ugostiteljskoj djelatnosti — odgovorio je Rene. — Valdemare, svaka treća piva se plaća.

Meni je teta Ružica ustupila dio stana za gostionicu. Kako je ona meni pomogla, red je da i ja pomognem drugima, npr. Karameli koju bih time oteretio kuhancije i stvorio joj slobodno vrijeme za šest novih nedovršenih romana ... Pa da. Što kažete na sve to?

— Ne mogu vjerovati. . .

— Hura za Renea!

— Živio Rene!

— Živio Rene!!

— Nadam se da nećeš bankrotirati — teta Ružica je sumnjičavo vrtjela glavom — s obzirom kako si započeo . . . Znete li onu poslovicu: Bogataš . . .

— ZNAMO!!!!!!

(Čitali smo je u naslovu.)

Što bi se još moglo kazati?

Sada je roman za odrasle patio . . . Karamela ga je spremila u dimnjak pjevajući: Tko se dima ne nadimi, taj se vatre ne nagrije . . . Zaključila je da je još uvijek predjetinjasta da bi pisala za odrasle, a raspoloženje joj se previše popravilo da bi stigla biti ozbiljna. Morala je pričekati da joj inspiracija sazri. . .

Roman za djecu bio je sretan kao malo dijete.

U međuvremenu su Marijana i Velimir jedno drugome počeli govoriti ti. To je bio veliki napredak koji je uslijedio nakon tri uzastopna poljupca u kinu. Iako u

srednjim godinama i naš zaljubljeni par je tek mrak u kinu iskoristio za poljubac. Oboje su bili crveni i stidjeli se pomalo, ali dok je Jack Nicholson natjeravao vještice i obrnuto, njihova srca su se rastapala od ljubavi.

— Znete, ja jako volim Jacka Nicholsona — započela je Marijana, a onda se sjetila poljubaca — znaš, ja jako . . . itd. — Velimir je odgovorio — Da.

Kada je film završio i svjetlo se upalilo, Marijana je povikala:

— Joj, ostao vam je ruž na obrazu . . . Ostao TI je . . .

Velimir je odlučio: TKO KAŽE VI, PLAĆA 50 DIN. GLOBE. I tako su se dogovorili da govore TI. VI je bilo skupo.

Drugim riječima oni su počeli hodati, ili kako bi rekla Marijana, krojiti zajednički život.

A otisak Velimirovog dlana? On i dalje nije postojao. Velimir bi cijelu ruku namazao džemom, ali kada bi je stavio na bijeli (ili šareni) stolnjak, ništa se ne bi desilo — sve je ostalo čisto. Ni traga džemu na stolnjaku.

— Zavidim ti — rekla je jednom Karamela Marijani. — Koliko ćeš rublja manje prati . . .

Karamela se zaista trudila da domisli Velimira do kraja, crte na njegovim dlanovima su se produbile, osobito ljubavna, ali otisak tih crta i dalje nije postojao. Cijelog Velimira od devedeset kila izmislila je dok je bila Dragica, a ovu sitnu pojedinost nije mogla. Marijana ga je ubola iglom da vidi ima li krvi u njemu i ustanovila da je on najstvarniji čovjek na svijetu, ali koji ne ostavlja otiske . . .

— Da li me želiš s tim nedostatkom? — pitao je Velimir.

Marijana se sjetila jednog filma s Jackom Lemmonom i rekla:

— Nitko nije savršen!

NIJE MOGUĆE DA JE VEĆ KRAJ - ROMAN PATI ZBOG KRATKOĆE. MUDRE KNJIGE SU UVIJEK DEBELE - RAZMIŠLJA ON.

Protekla je gotovo godina dana.

Karamela ima trideset šest godina. (UŽASNO!!!)

Valdemar je završio snimanje »Smogovaca« i čeka novi posao.

Lastan je počeo učiti engleski. Ono R koje mu je nedostajalo u *hlvackom*, sada se začudo pojavljuje u engleskome. Rabbit, butterfly, hors . . . sve to ima R, a luke, vlabac i mlak tlaže R i nikako da ga nađu.

Loman je skoro gotov. Paldon roman. Hoću reći knjiga.

Naranča se odljubila od Petra. Pustila je kosu. Zaljubila se u Zorana.

Zoran često telefonira.

Radioaktivni jod se još nije raspao. Ili se to radi o ceziju?

Na Trgu Republike kočoperi se plastični pijevac.

Ljeto treba početi. Ukoliko se na ljeto još može računati.

Jedna je baka sebi rodila unuke.

Sve je poskupjelo.

Ili, sve je jeftino što se može kupiti, rekao je Karamelin prijatelj, davno. Ima neke istine u tome.

Roman želi još jedno poglavlje. Htio bi biti korpu-lentan.

Malo jači.

Malo deblji.

Da ga primijete.

Da se bolje proda.

— Čuj, stari — veli Karamela romanu — zbilja si nezasi-tan. Kičma mi je počela patiti zbog piskaranja. Evo, i lumbago me hvata. Još malo pa će glavna junakinja tj. ja završiti u staračkom domu. Moram te završiti. . . Podrezati pupkovinu. Ti si moje treće i najlakše dije-te . . .

— Mama lazgovala sama sa sobom — šapuće čas-tan Valdemaru.

— Što vi tupamarosi znadete o stvaranju . . .? Tu me izjeda ... — pokazuje na srce.

— Mama će biti izjedena. Moramo biti dobri sa ma-mom dok je još čitava — kaže ozbiljno Valdemar. — Ne-go, da te pitam . . . Marijana je s tim Velimirom već du-go . . . ali otkuda je on? Uvijek te zaboravim to pitati . . .

— To je duga priča . . .

— Pa, gdje je rođen? Nikad ne priča o prošlosti. . . Nema ni roditelje . . .

— Mnogi nemaju roditelje . . .

— Kad god spomenem Velimira, tebi se zaveže taj tvojoj prilično dugački jezik. Možda ti se on sviđa?

— Naravno da mi se sviđa . . . Sve više mi se sviđa . . .

— A na njemu je nešto čudno ... u njemu . . . gotovo nestvarno, i ja si to ne mogu protumačiti. . .

— Možda je došao s druge planete ... U današnje vrijeme sve je moguće . . .

— I teta Ružica mudro šuti kad ga spomenem ... i Rene . . . Preda mnom se nešto taji... kao i uvijek.

— Rekao si da ne vjeruješ u horoskope, podzemne vode, rašljare, vidovnjake i ostala čudesa . . .

— Pa, nisam lud . . . otkada si pomakla krevet zbog radijacije, počela si se raspadati . . . Evo, i kosa ti se prorijedila . . .

— Nnnnn. . . da. Nisi čitao moj roman.. . . ovaj, romančić . . . možda bi ti tada bilo jasnije . . .

— Ne pada mi na pamet.. . Ne želim kvariti svoj dobar ukus . . . No dobro . . . ako to ... to ... to ... taj roman prihvati neki pošasavjeli urednik, e onda ću ga pročitati. . . Sigurno je sigurno. Iako se danas svašta objavljuje . . .

— Baš si mi ti neka podrška ... A već četrnaest godina sam s tobom u braku. U MRAKU, U KAVEZU, U SREDNJEM VIJEKU . . .

— Sirotice mila ... a tek moj život kako je turoban i čemeran . . . Radim kao sivonja, brojiš mi pive, zatvaraš televizor dok je sport i tvrdiš da je pušenje štetno . . . Kao da sam se oženio vlastitom mamom . . .

— Jadni Valdemar . . .

— Jadna Karamela . . .

Što se još događa?

Teta Ružica Keiser prestala je strahovati od budućnosti jer joj se budućnost odigrava pred nosom. (U nekim godinama budućnost se počne smanjivati. Zato starci, valjda, podjetinje — da bi stali u tu smanjenu budućnost — ramena im se pogure, a noge skvrče.) Ružici se pod nosom šire zamamni mirisi. Rene nosi kuharsku kapu na glavi i poslužuje goste. Gostionica se zove »Carski zalogaj« i puna je novinara, Reneovih prijatelja iz djetinjstva i raznih lutilica. U njoj je toplo i jeftino. Reneovo bljedilo je iščezlo, rumen je od raznih isparavanja. Ponekad dok kuha, pjeva talijanske kancone. Teta Ružica je zaštitni znak gostionice. Njena glava u čipkastom okovratniku zadovoljno plovi između stola i raspituje se o tuđim zadovoljstvima:

— Da li je riba bila dobra? Danas
je ujutro stigla. Rene je sačekao
pošiljku . . . Nešto posebno . . . Nema
do svježije ribe . . . Kako miriše!
Kao da smo na brodu . . .
na otvorenom moru . . .
Oko nas galebovi. . .
sunce zapada za . . .

— Ako se na vrijeme zaustavi. . . teta Ružica zaslužuje ocjenu odličan.

Jednom joj je Rene rekao:

— Gospođo Ružice, šteta što niste četrdeset godina mladi. . .

— Zašto, sine?

— Mislim da bismo vi i ja bili baš dobar par . . .

Q..

\ W, \
: \ W > N
: V ^
I I / ^

^ \ yr.y 1 / i ^:

C?*

5 ft

o

0 / > —
^ J t i f t u W
S n m m n
5 ^ X
(B °

a

P

co

Teta Ružica je pocrvenjela (u sedamdesetiosmoj godini kad je cirkulacija krvi prilično slaba), a Rene joj je brže-bolje dodao valjak za razvlačenje tijesta . . . NEKA BUDE KOLACA! NEKA ŽIVE KOLAČI!

Uglavnom, postalo je zabavno. Ukoliko oduvijek nije bilo.

Karamela uživa. Još je više prorijedila kuhanje. Pomalo je zaboravila kako se radi nadjev za zeca. Sve se odigrava u »Carskom zalogaju«. Slavlja, rođendani, Djeda Mrazovi piju špricer za kariranim stolnjacima, poruke se ostavljaju na šanku, Naranča piše zadaće u kuhinji, Rene joj je obećao kupiti pianino kad se obogati, tako da može i vježbati u »Carskom zalogaju«. Valdemar tumači kako mjesta zbližuju ljude i da za ljubav treba imati prostora . . .

— Zato nam je dnevni boravak tako velik — kima glavom Karamela. — A JA HOĆU SOBU ZA SEBE!!! Da bih stigla sebe voljeti... — i maše viskom iznad stolova razmještajući ih, kako gosti ne bi imali lošu probavu zbog podzemnih voda i ostalih prirodnih, neprijateljskih elemenata . . . Roman nosi pod miškom i nikako ga ne može završiti jer joj nikakva završna misao ne pada na pamet.

Jadan ja, misli roman, još ću završiti u kakvom umaku ili paprikašu ili nedajbože, u pećnici, u paklenim mukama. U najboljem slučaju izgubit ću neke svoje dijelove, a i ovako sam mršav. Svaka stranica mi je važna. To su moji kilogrami.

.....I dok roman pati, život teče dalje. Život je uostalom najbolji roman . . .

SVE JE DOBRO KAD SE DOBRO SVRŠI, A KNJIGA OSOBITO

Obitelj Rudinsky sjedila je u dnevnom boravku u svom uobičajenom sastavu. Mama Karamela je rješavala test »Da li ste uopće inteligentni«, a Naranča »Tko je muškarac vašeg života«. Lastan nije rješavao ništa jer je bio zaokupljen zabijanjem čavala u dio namještaja koji se nekoć nazivao stolica.

Valdemar je pravio plan snimanja.

Bila je to mirna, obiteljska večer. Toliko obiteljska da te podilazi jeza . . .

— Tko zna što će biti s nama? — uzdahnula je Karamela. Uvježbala je sve moguće vrste uzdaha. — Ako su tri kruga u nizu, što bi trebalo biti četvrto . . . krug ili trokut? . . . Znadete li da se inteligencija razvija samo do 15, 16-te godine . . . ?

— Primijetili smo — rekao je Valdemar.

— Nikada ne bih imala djecu da sam znala koliko je život *nejednostavan* . . . ma kako se kaže . . . komp . . . komp . . .

— . . . liciran. Ajde, Karamelo, prestani . . . moram raditi. To će biti zgodan filmić.

— Mama, znaš li ti kako je dosadno bez djece . . . ? Pogledaj onu tetu ispod nas. Razgovara s usisivačem . . .

— Nije loš izbor ... Ja znam kako je DOSADNO s djecom ... — Las tanje dodao zabijajući posljednji čavao:

— Ona nas vlijeđa. Ona neće biti naša mama ...

— Ma, hoću, hoću . . . Iako bih najradije štrajkala i tražila neka svoja prava . . . Hoću biti mama ... Ali opet. Nisam dorašla tom zadatku, čak se ne razumijem u skupove ... U skupljanje da . . . ali skupove ne ... U skupoću ... da . . . i tako. Sve je meni već novo, a ja sam još uvijek ona stara i stalno se nadam: desit će se čudo i mi ćemo biti dio čuda . . . kao onda kad je proradio televizor, a svi su rekli da ga moramo baciti, kao onda kad je Velimir ...

Valdemar se trgnuo:

— Što je bilo s Velimirom?

— Pa . . . upoznala sam ga s Marijanom i desilo se čudo ...

— Pih .. . takva se »čuda« dešavaju na svakom koraku. I ja sam se prije petnaest godina »začudio« . . . Ali nešto ti tajiš . . . nešto se od mene skriva . . . On je sigurno neki tvoj bivši dečko ili slično ...

— To bi bilo previše banalno ... on je moj, gotovo sin ...

— Super! Sin koji se rodio prije tebe . . . Luda glavo, ja moram zarađivati novce, a ne slušati gluposti. . . Kako ti znaš lupati ...

— Pa dobro, ah . . . on je ipak moj sin, ja sam ga izmislila, a on je oživio . . . Zbog ljubavi je oživio, a onda se onakav oživljeni ponovo zaljubio ...

— Tebi se zaista sve pomiješalo, još malo pa ćemo svi biti tvoja djeca . . . Prije bih se ubio nego bio tvoje

dij. .. Pardon, Narančo, oprost, Lastane . . . nije tata tako mislio ... Joj, Karamelo, pusti me da radim . . .

— TI PATIŠ OD KUHINJA SPOJENIH S DNEVNIM BORAVKOM, TI PATIŠ OD VELIČINE I SLOBODE PROSTORA, PA SAD PIŠI SLOBODNO ... dok ja malo pričam . . .

— Ahhhhh . . . Ma slušaj . . . ovo je zgodan televizijski filmić i to o obitelji u kojoj su svi pomalo šašavi . . . U stanju sam da zaista pomognem režiseru jer mi je tematika bliska . . . Lastane, da li si dokrajčio tu stolicu? Bravo, Lastane! Evo, sad kreni na drugu . . . Što dijete zna što je stolica . . . Gdje sam ono stao?. . . Izvoli, sine ... Ja sam pomoćnik režije koji se najviše od svih pomoćnika režije na svijetu razumije u šašave obitelji . . . Moram doraditi knjigu snimanja, nedostaje tu raznih scena . . . npr. mama koja se ljulja u stolici i ima sina starijeg od sebe i s njim igra pasijans i gata iz karata . . .

— Samo se ti rugaj ... Jednom ću napisati . . . napisati . . . sve o muškarcima . . . Ti ni u šta ne vjeruješ, ali činjenica je da ne mogu spavati kad je pun mjesec . . .

— Činjenica je da previše spavaš . . .

— Hoćeš li da se svađamo?

— Hoću!

— A ja neću.

— Dosta! — viče Naranča.

— Hoću!

— Neću!

— Dosta!! — viče Lastan. Ali se ne čuje.

Prava obiteljska atmosfera.

- Ali ipak sam ja izmislila Velimira.
 - Ti si sve izmislila . . .
 - I vas.
 - I nas.
 - I sebe. I tebe.
 - I sebe. I mene.
 - Sve ću to potrpiti u knjigu ... i baš me briga . . .
 - Oh, tako si dosadna . . . knjiga pa knjiga . . .
 - A ti, film pa film . . .
 - A tvoj jezik?
 - Pogledaj radije svoj jezik. Apsolutno najdulji u svim mjernim jedinicama. Za Guinissovu knjigu rekorda . . .
 - Baš ste dosadni — kaže Naranča i zijeva.
 - Ti si dosadna — odgovara mama.
 - Ti si dosadna — odgovara tata — ništa ne razumiješ. Mi bismo se svađali, a ti se ljutiš. Svađanje je zdravo za živce . . .
 - Pogledaj koliko imam bodova . . . moja inteligencija je na niskom stupnju . . .
 - To svi znaju . . . osim tebe . . .
 - Tata, ne počinji ... — moli Naranča.
- Dakle, kako ta Naranča može biti ozbiljna.
 Kako djeca znaju biti odrasla!
 I kako odrasli umiju biti djeca!

Velimir i Marijana su odlučili da se vjenčaju. Tu odluku vrijednu pažnje prvo su objavili teti Ružici koja se

OTISCI
DRUG VELI MIR

DOŠLE
SVJEŽE
SVINJSKE
NOGICE

tada nalazila u kuhinji »Carskog zalogaja« i pripravljalala kolač iznenađenja. Ona bi, naime, u tijesto stavila nekoliko novčića, pa tko dobije kolač s novčićem, ne treba ga platiti.

Teta Ružica je duboko uzdahnula:

— Divim se, djeco. Vi tako pristajete jedno uz drugo . . . Evo častim vas: možete oblizati ove dvije zdjele od šlaga ... A Marijani ću dati neke stare čipke .. . kad je već sva u krpicama i mašlekima . . .

— Krasno — rekla je Marijana. — ... Ne mislite da je udaja neki suvišan čin?...

— Ne mislim, draga moja, to je početak sanjanja i mogućih ostvarenja snova ... Čestitam!

Oh, bili su tako sretni. Velimir je zaronio prste u zdjelu, a zatim ih oblizivao. Najdivnije od svega što je ruke mogao obrisati u hlače, a da pritom nisu ostale nikakve mrlje ni otisci. Zaista nevjerojatno, ali istinito. Obećao je da će usprkos toj prednosti pomoću koje je mogao postati super-kradljivac, ostati pošten do kraja života, a možda i duže.

Velimir je također zamolio Karamelu da u onom njenom raskupusanom romanu koji se povlači po gostionici, napomene mogućim (kondicional) čitateljima neka ne pričaju o njegovom slučaju uokolo, pogotovo ne milekima, i to onima koji pate od nedostatka mašte . . .

— Rekla bi teta Ružica: »Velimire, priču o tvom na-

stanku ne bi pas s maslom pojeo«, a ipak je istina, zar ne? Povjeruju ljudi u svašta ... i da se iz rebra može napraviti solidna žena ... ali snagom uobrazilje ... to ne ... Pa te molim da u tim svojim škrabotinama ne inzistiráš na . . . tom ... mom . . . rođenju ... — mucajući je govorio Velimir ... — Ne bih htio da me protjeraju iz stvarnosti . . .

— Tko bi rekao da si takav strašljivac . . . Kad smo se napokon upoznali u Prilazu, bio si kao stijena, s dvije noge na zemlji. . .

— Samo sam se pretvarao. Tek sam nekoliko mjeseci živio u zbilji i trudio sam se da budem čvrst i da tako djelujem . . . Trebalo se adaptirati . . . Lako je tebi, ti oduvijek živiš u stvarnosti. . .

— Misliš?

— Mislim.

— Glupo misliš . . .

— Stvarnost, to ne postoji. Postoje »umišljaji stvarnosti« ... Koliko ljudi, toliko »umišljaja« ...

— Eh, »umišljaj« ili ne, ali ja se ženim. I zapravo bih htio voditi samo svečane razgovore . . .

— Svečani razgovori su uvijek toliko dosadni da nikako ne uspijevaju biti svečani. . .

— ... Ti sve izokreneš ...

— Lako je tebi. S tvojim vjenčanjem, vašim vjenčanjem, samo će kraj doći brže . . .

— Kraj čega?

— Mog romana ... On je o tebi ovisio, ipak . . . A s vjenčanjem završavaju životi, a kamoli ne romani . . .

— Možeš ti to produžiti ... kao u televizijskim serijama ... ubaciš neko novo lice, vanbračnog sina, majku crnkinju, sestru koja je postala brat i si.

— Hvala . . . jako zgodno ... ma, jedna moja knjižica Tako je mršava .. . Trebao si svejedno malo odgoditi to vjenčanje ... To je romančićićićić . . .

— Možda si ti trebala obuzdati svoju lijenost ... pa se prihvatiti pisanja . . .

— Oh, Velimire, ti sve više sličiš Valdemaru . . . Što da još izmislim? Evo, Rene npr. . . . uglavnom je u kuhinji. Njegovo najveće zadovoljstvo je tuđe zadovoljstvo i upravo razmišlja da otvori vlastitu kuharsku školu za usrećivanje ljudi. Ili da barem izmisli takav tečaj . . . Od novinarstva preostali su tragovi na zidnim novinama. U njima se uvijek mogu naći važne obavijesti kao npr.: DOŠLE SVJEŽE SVINJSKE NOGICE. POŽURI!!! POZDRAV IVEK. Kao da mogu doći stare i smrdljive svinjske nogice. Sve je to krasno. I svi su ambiciozniji . . . i ti . . . i mesar ... i Rene ... i svi vjerujete u nešto ... A ja više ne čitam ni »Alana Forda«. Mislim da sam zaista u depresiji ... A u horoskopu mi piše da sam izdržljiva Bikica koja može SVE . . .

— Karamelo, pa mene si STVORILA ... Ni iz čega. I zaista POSTOJIM . . . Vidiš da si mogla . . .

— A ti onda šmugneš iz mog romana na bračno pu-tovanje . . . Nije fer. Ja hoću biti slavna. Hoću platiti struju! Kupiti novu posteljinu s Miki Mausom, to hoću!

— Ja ću ti kupiti . . .

— Ništa ti ne razumiješ ... Mi umjetnici smo zaista neshvaćeni.

To je istina.

$2 + 2 = 4$...

Malo sam se zbrkala.

Da.

$2 =$

Evo opet.

$2 + 2 = 4$

Ima tu neke logike. I pravila. I zakona. To je matematika.

A umjetnost? Ona postoji i ne postoji. Ima je i nema.

Napišeš pjesmu ...

Ahhhhhhhhh

to bilo je dugo

Ahhhhhhhhhhh

pa kratko

kao dah

Ah.

Ah.

I sad čekaš što će se desiti. Možda će te najuriti nogom iz kancelarije, tj. časopisa. Sekretarica će zlobno reći: »Ne, taj i taj je upravo izašao ...«

Savjetovat će vam da sazrijete ...

Kao da je to jednostavno!

Odrastanje je prilično naporno, zar ne?

Uvijek se oznojim kad pomislim da bih opet trebala malo odrasti.

Svako malo dođe taj trenutak. Taman pomisliš, evo

me, već sam velik(a), a kad ono — šipak, nije to baš prava zrelost.

Kad je jabuka zrela, mogu prepoznati. Ali čovjek? Još uvijek mi nije sasvim jasno. Ne šalim se. Nije mi jasno i točka. Zaista se ne šalim. Ozbiljna sam kao krastavac.

Jož, sve nešto mislim da bi knjiga (pa čak i ovakva), trebala imati neku poruku.

Evo je:

NE BUDITE LICEMJERI!

Licemjери nisu mjerачи lica već nosачи neiskrenosti.

Treba ih se čuvati.

Treba ne postati jedan od njih.

Ako ste sretni, ne budite oholi.

Ako ste nesretni, ne prestajte vjerovati u sreću.

Jako vjerujte.

Vjera je važna kao i zrak.

Naranča je sjedila u »Carskom zalogaju«, na stolici pokraj prozora. Lastan je čučio pod stolom i mijaukao . . . Mijau . . . Mijauuu . . . Vidjelo se da je sazreo za školu. U potpunosti.

Velimir i Marijana su se vjenčali prije pola sata i trebali su stići na svečanu ručak-večeru. Pri samom obredu Velimir je gotovo zagrlio matičara, a poljubio fotografa. Toliko je bio uzbuđen. Prstenje mu je ispalo iz džepa pa ga je tražio po podu. I slično. Karamela je uz-

buđeno stajala na jednoj nozi, a Valdemar je od nervoze gotovo zapalio cigaretu. Marijana je rekla: »Slabo mi je«, a Karamela ju je gurnula laktom u leđa: »Drž se! Poslije možeš i umrijeti...«

Tako je to s vjenčanjima.

Dotle je romančić ležao na prozorskoj dasci. Tj. stranice romana, a na njima je bezočno počivala pepeljara i vaza s graničicom trešnje.

Bogme, još ću i nadrapati, jadikovao je romančić, stalno prebrojavam stranice, da se ne bi koja izgubila, zar ću doista završiti kao podmetač slučajnih predmeta, zamotač sendviča ili ... ? Zar će moja sudbina biti tako strašna? Baš sam rođen pod nesretnom zvijezdom. Neki se žene, neki kuhaju, neki prepravljaju stanove, neki snimaju filmove, neki se ljuljaju u stolici. . . samo ja ne napredujem ... A napredak je osnova svega ... to je temelj ... Kako je teško biti nezapažen, nedovršen, odbačen ... Jadan ja.

Uto je neki visoki gost (192 cm) ušao na vrata gostionice i ne skinuvši šešir zavikao:

— Domaćine, imate li puding od karamela s okusom djetinjstva?

Rene je provirio iz kuhinje. Teta Ružica je provirila iz kuhinje. Mesar Iveković je provirio iz kuhinje.

— Joj — brzo se snašao Rene — čekajte da razmislim ... To ... to. Imam. Izvolite ovdje sjesti, tu je zauzeto. — Pokazao je na dva stola.

— Vjenčanje, znate ... Da li ste djetinjstvo proveli

u gradu ili predgrađu? Ima izvjesne razlike ... u okusu, znate. Pokušat ću ponoviti.

— U predgrađu — rekao je visoki gost. — Ali to je sada grad.

— Sve se mijenja — mudro je zaključio Rene.

Osim mene, pomislio je roman, moj život je zapečaćen.

Ali život nije $2 + 2 = 4$.

Na nesreću.

I na sreću.

Život je život i njegovi zakoni su samo ponekad matematički.

U raznim glavama razni zakoni.

U raznim životima razni događaji.

U gostionicama razni posjetioci.

Visoki gost zvao se gospodin Hotko.

Bio je urednik »Plave biblioteke«.

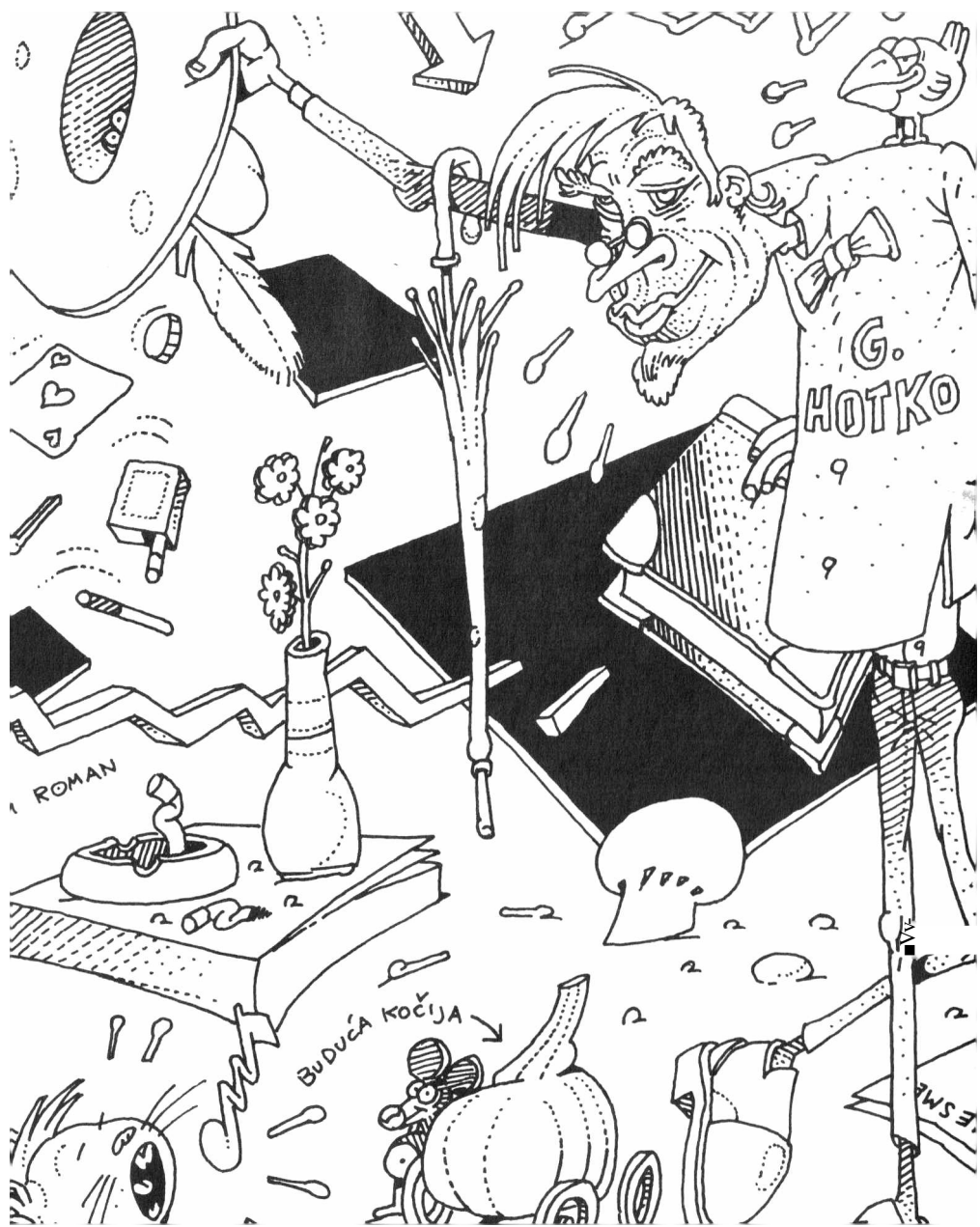
Pisao je pjesme.

Odvikavao se pušenja.

Objavljivao je tuđe knjige.

Bio je poznat po broju izgubljenih kišobrana (7).

Taj visoki čovjek (192 cm) nije znao što bi s rukama. Zapaliti nije mogao — ta bio je karakter i posljednju kutiju »Opatije« bacio je u kanalizaciju prije deset dana. Pojeo je sve mentol bombone, a gristi nokte bilo ga je stid. Zato je s olakšanjem uzdahnuo kad je primijetio neke papire na prozorskoj dasci, baš dobro, pomis-

lio je, ovo će mi malo smanjiti nervozu, dok čekam puding.

I tako je naš visoki gost počeo čitati . . .

A romančić je drhtao od straha . . .

Tko je ovaj neznanac, pitao se. Možda me hoće kidnapirati?

Nakon vjenčanja Velimir + Marijana, Karamela + Valdemar, odlučili su iznajmiti kočiju. Kad je bal, nek je bal! A kočije su romantične i baš su zgodne za takvu priliku. Kočijaš ih je odvezao do »Carskog zalogaja«, a Karamela je rekla da bi rado živjela u 19. stoljeću.

— Je, gospa, imate prav ... Ali ak ste sirotinja, vam je svejedno u kojem ste stoleću, kaj ne ... ?

— Da, da — odgovorila je Karamela — ak nemate penez, uvek je to ista priča, s žarulom ii bez nje ... Kmica je kmica, a svetlost svetlost...

— Baš ne razmem . . .

— Nemojte je slušati.. . Ona je materijalist. . .

— Nofce da vam vratim ...

— Zadržite to za sebe. I hvala na ugodnoj vožnji. . .

— A nek kak ... II nek je ugodno ii nek je nikak . . .

— Uzeli ste mi misao iz glave — rekla je Karamela.

— Ne slušajte je. Do viđenja — povikao je Valdemar. — Pa ti si zbilja nemoguća . . .

Karamela je zagrlila Valdemara.

— A ti si zločest. I ja te jako volim.

U gostionici visoki gost je upravo završio čitanje posljednje stranice i pojeo puding. Dapače, dva. Cijelo to vrijeme činilo mu se da čuje mijaukanje iz raznih uglova gostionice.

— Imate puno mačaka — rekao je Reneu, a ovaj je na brzinu utrčao u kuhinju i vratio se s kuhačom u ruci. Jedno MIJAU se ponovno čulo.

— LASTANE, VAN . . . OVO NIJE DJEČJI VRTIĆ ... KVARIS MI POSAO! — i pronašao Lastana u najdaljem ćošku. — IZMLATIT ĆU TE! Molim, oprostite — rekao je Rene visokom gostu.

— MAMA!! MAMA!!! — Lastan je urlao. — ■ GDJE JE MOJA MAMA?

— TUU SAAM!! — dreknula je Karamela ušavši iza Marijane. — Ne mogu ni pet minuta nestati i već je panika ...

— On me hoće kuhačom . . .

— Ovo je ipak prvenstveno gostionica — Rene je bio blijed kao krpa. Pa zatim ružičast. Pa crven. I ljut kao ris.

— I mi smo gosti — plakao je Lastan.

Naranča je izašla iz kuhinje.

— Slabo mi je. Mislim da sam se prejela . . .

Visoki gost je ustao. Sad se činio još višim. Možda je u međuvremenu narastao za još koji centimetar. Od pudinga.

— Oprostite ... što se miješam ... Ti si ta mala mačkica ... a ja sam mislio da se radi o pravoj ... Dje-

ca su djeca . . . Tko zna što se sve nalazi u njihovim glavama?

— U mojoj samo pamet — rekao je Lastan.

— Bez sumnje ... Ili se to tako naziva ... Mi smo došli ... Gdje je teta Ružica? — pitao je Valdemar.

— Stiže — rekao je Rene. — Otišla je frizeru.

— Ah ...

— Oprostite, nešto bih vas upitao — visoki gost se počeskao po vratu — ali prvo da se predstavim: Hotko Zlatko . . . Našao sam ovdje nekakav zaboravljeni rukopis ... i onda ga pročitao ... da prekratim vrijeme . . . no da ... pa tako . . . prilično zanimljivo štivo . . . sve u svemu ...

(Romančić je mislio da će ga udariti kap. Ali nije. Na sreću, organizam mu je ostao čitav.)

— A kako sam ja urednik jedne biblioteke koja za sada još nije propala, i kako volim eksperimentirati, ponio bih taj rukopis sa sobom . . . možda ga objavim . . . Što sam zapravo mislio reći, da, evo vam moja posjetnica, pa kad se pisac ovog štiva pojavi, recite mu da mi se javi... .

— Ali pisac je tu ...

— Ovdje. Mislio sam da je to netko ostavio, zaboravio ...

— Ma ne ... Evo je ... Karamela ... ,

— Znači žena?

— Uglavnom — rekao je Valdemar uvlačeći dim.

Visoki gost je dobio želju da opet propuši.

— Dođite ... da vas vidim ...

Karamela je prestala stiskati Lastanovu ruku i provirila iza Marijane.

— Hotko Zlatko, milo mi je — predstavio se visoki gost.

— Elizabeth Krystl, još milije — predstavila se Karamela.

Rene je zinuo. To ime mu je bilo poznato. Nije li ga jednom već čuo?

— Vi ste strankinja porijeklom?

— Kako kada — objasnio je Valdemar. — Povremeno je moja supruga. Zavisi . . .

— To mi je pseudonim — skromno je rekla Karamela.

— Ah, tako ... A vaše pravo ime?

— Karamela Rudinsky — dok ne zatražim rastavu braka.

— Imate li još koje ime?

— Ne ... sve sam to odbacila . . .

— U vašem pisanju se osjeća ta podvojenost . . .

— Da. Uvijek sam htjela biti nešto drugo. Neka druga. Ova Karamela mi je prilično dosadila ... Ali ne mogu se je otarasiti. . .

— Potpuno vas razumijem ... i ja sam ponekad netko drugi ... ili bih to htio biti . . .

Valdemar je čuvši posljednju rečenicu zakolutao očima.

Velimiru je pozlilo.

Marijana je uzdahnula.

Reneu je kuhača ispala iz ruke.

Lastan je mijauknuo.

Naranča je potražila sodu-bikarbonu.

— Drago mi je da smo se upoznali, gospođo Kri. .. Rud . . . no, svejedno ... To što ste napisali uglavnom mi se sviđa . . . Malo je čudno ... a opet...

— Ima mrlja . . . Neke su od vina ... a neke od gulaša . . .

— Ima nedorečenosti, da . . . Ali uzet ću rukopis sa sobom ... Vi se slažete . . .

— Da . . . tako bih rado platila struju . . .

— Molim?

— Nije važno. To ćete možda objaviti?

— Vjerojatno . . . Javite mi se kroz neko vrijeme — rekao je visoki gost, gospodin Hotko. — Puding je bio odličan! Baš mi je drago da sam vas . . . sve vas upoznao . . .

— I nama je drago — rekao je Rene. — Navratite opet . . .

Romančić se veselio. Napokon će izaći na zrak, proviriti nosom u život. .. Napokon će, možda, postati i knjiga . . . Možda . . .

Karamela je brisala suze.

— Vjenčanja me uzbuđuju — rekla je gospođinu Hotku. — Ovi moji prijatelji su se vjenčali. ..

Opet laže, pomislio je roman. Zbog mene plače. Ipak me voljela.

I ipak sam ja volio nju.

A sad putujem u nepoznato.

Više ništa ne ovisi o Karameli.

Ona je bila moja mama, a sad je ponovno samo Narančina i Lastanova mama.

Ja sam odrastao.

Ja sam odrastao, mislio je roman . . .

.....iako sam kratak, iako mi je fabula u komi, a kostur nikakav.....

U daljini, vidio je obitelj Rudinsky kako maše.

Ako sad ne bude KRAJ, još ću se i ja rasplakati, rekao je u sebi.....

„v Malef

BILJEŠKA O SPISATELJICI

Sanja Pilić rođena je 1954. godine u Splitu. Živi i radi u Zagrebu.

Objavila je knjigu *Ah, ludnica* (Globus, 1986). Član je Društva hrvatskih književnika. Tekstove je objavljivala u »Večernjem listu«, »Republici«, »Forumu«, »Mostu«, »Mogućnostima« i dr.

Bavi se i pisanjem za djecu. Objavljuje u dječjim listovima »Radost«, »Modra lasta«.

BILJEŠKA O ILUSTRATORU

Ninoslav Kune rođen je 1957. u Zagrebu. Već u najranijem djetinjstvu otkrio je da se olovkom može šarati po zidovima, namještaju, pa čak i po papiru. To uništavanje čistih, bijelih površina nikad nije prestalo. S tom razlikom da on to sada radi profesionalno. Ninoslav Kune studirao je arhitekturu, a završio pedagošku akademiju, likovni odgoj. U arhitekturi previše je reda među linijama, a ljepota svijeta skriva se obično u kakvom neredu. U potrazi za tim neredom Kune je nacrtao mnogo stripova, ilustracija, karikatura... Bavio se, a to čini i danas, dizajnom. Nekoliko godina bio je ilustrator i grafički urednik časopisa »Modra lasta«. Ilustrirao je više knjiga za djecu i odrasle. Od onih za djecu treba spomenuti knjige iz biblioteke »Vjeverica«: *Zagonetno pismo Zlatka Krilića*, *Filipini iza ugla Tita Bilopavlovića* i *Klinci mandolinci Josipa Ivankovića*, te *Balogov Bonton* kojeg je ilustratorski podijelio sa Zlalkom Bourekom. Svoje radove Kune je izlagao na mnogim kolektivnim i samostalnim izložbama, a rado se pohvali i plaketom Zlatnog pera Beograda.

Ninoslav Kune danas je slobodni umjetnik.

SADRŽAJ

I. poglavlje.....	9
Neobičan susret	
II. poglavlje.....	31
u kojem mama Karamela još uvijek traži glavnog junaka svoje knjige. Lastan se vraća s proljetovanja, Velimir objašnjava svoje porijeklo, a Valdemar čeka honorar i u međuvremenu liči kuhinju. Događaji koji nisu naznačeni u naslovu, događaju se neplanirano.	
III. poglavlje.....	48
Poglavlje u kojem nitko ne zna što će se dogoditi	
IV. poglavlje.....	62
Da li je to zen-budizam ili obično izležavanje?	
V. poglavlje.....	74
Peto poglavlje ili operacija je počela	
VI. poglavlje.....	83
u kojem se ustvrđuje da je svako vrijeme pogodno za zaljublivanje i potvrđuje da je prijateljstvo najvažnije. Smak svijeta odgođen je za neodređeno vrijeme, a roman strepi zbog budućnosti: hoće li ga biti ili ne-	
VII. poglavlje.....	92
Gdje je roman i što se to, molim lijepo, dešava?	

VIII. poglavlje.....

Roman odlučuje o vlastitoj sudbini, Velimir ne nalazi otiske, ali zaključuje da nije sve u njima, Valdemar se od prehlade liječi češnjakom, Lastan gubi prvi mliječni zub, Naranča sluša Beatlese (sve se ponavlja) i Michaela Jacksona, Karamela leži u krevetu i pokušava napisati novi roman samo za odrasle (!!!). Rene isprobava recepte i preko granice, iz Austrije, šverca začine i ostale kulinarske kerefeke, rekla bi Ružica Keiser kada bi joj netko dopustio da nešto kaže u samom naslovu — ali ovaj naslov VIII. poglavlja prilično je dobroćudan jer je toliko prostran pa može sebi dopustiti da objavi novu izreku Ružice Keiser (rusku): Bogataš u tuči nastoji da sačuva lice, a siromah kaput, i novu Marijaninu misao: Život je ono što od njega sašijemo . . .

IX. poglavlje..... 113

Nije moguće da je već kraj — roman pati zbog kratkoće. Mudre knjige su uvijek debele — razmišlja on.

X. poglavlje..... 119

Sve je dobro kad se dobro svrši, a knjiga osobito

Bilješka o spisateljici..... 139

Bilješka o ilustratoru..... 139

Napokon
Kraj !!!

Anton Ingolič
Dječak sa dva imena

Andelka Martić
Pirgo

Herminia zur Miihlen
**Šta pričaju Petrovi
prijatelji**

Fran Levstik
Najdihojca

N. Veretennikov
Yoloda Uljanov

Johanna Spyri
Heidi

Angel Karalijčev
U svijetu priča

Erich Kastner
Don Quichotte

Nathaniel Hawthorne
Čudesna knjiga

Kornej Čukovski
Doktor Jobjoli

Vladimir Colin
Bajke

Kornej Čukovski
Bajke

Marija Majerova
Robinzonka

Makedonski pisci djece

Josip Vandot
**Kekec nad
samotnim ponorom**

Charles Perrault
Bajke

Mato Lovrak
Devetorica hrabrih

Krišan Čandar
Preokrenuto drvo

Mihail Zoščenko
Priče za djecu

William Saroyan
Tata, ti si lud

William Saroyan
Mama, volim te

Perzijske bajke

Braća Grimm
Bajke

Milan Šega
Čarobni ključić

Vesna Parun
Tuga i radost šume

Knjiga radosti I

Danko Oblak
Modri prozori

Josip Vandot
Kekec na vučjem tragu

Erich Kastner
Emil i detektivi

Lewis Carroll
Alica u Zemlji čudesa

Gabro Vidović
Kurir sa Psunja

Miroslav Hirtz
Priče iz prirode

Vojin Jelić
Psiću, a kako je tebi ime

Grigor Vitez
Kad bi drveće hodalo

Erich Kastner
Tonček i Točkica

Ivana Brlić-Mažuranić
Priče iz davnine

Gianni Rodari
Čipolino

Andelka Martić
Dječak i šuma

Knjiga radosti II

Ivana Brlić-Mažuranić
Čudnovate zgode

šegrta Hlapića

Astrid Lindgren
Razmo u slutnji

Milivoj Matošec

Tiki traži Neznanca

Gianni Rodari

Putovanje Plave strijele

Mato Lovrak

Zeleni otok

Vjekoslav Majer

Zuna na telefonu

Nusret Idrizović

Mrav i aždaja

France Bevk.

Mali buntovnik

Braća Grimm

Priče

Felix Salten

Bambi

H. C. Andersen

Priče

H. C. Andersen

Bajke

Lewis Carroll

Alica s onu stranu ogledala

Jens Sigsgaard

Robin Hud

Vladimir Nazor

Kurir Loda

Ferenc Molnar

Junaci Pavlove ulice

Stevan Bulajić

Nebeski mornar

Aleksa Mikić

Priče o malim borcima

Oton Župančić

Ciciban

Aleksandar Popović

Tvrđoglave priče

Mato Lovrak

Vlak u snijegu

Ezopove basne

Karei Čapek

Bajke

Branka Jurca
Kućica kraj mora
Gabro Vidović
Trojica iz Male ulice
Marcel Ayme
Priče mačke na grani
Pavel Bažov
Kameni cvijet
Arkadij Gajdar
Timur i njegova četa
Milivoj Matošec
Admiralov otok
C. Collodi
Pinokio
Gianni Rodan
**Đelsomino u Zemlji
lažljivaca**
A. Volkov
Čarobnjak iz Oza
Slavko Kolar
Na ledima delfina
W. M. Thackeray
Ruža i prsten
Desanka Maksimović
Ptice na česmi
France Bevk
Crna braća
J. Broszkiewicz
Velika, veća i najveća
Palma Katalinić
**Djetinjstvo Vjetra
kapetana**
A. R. van der
Loeff-Basenu
Lavine bjesne
Aleksej Tolstoj
Zlatni ključić
Gabro Vidović
Zatočenici Pernatog otoka
Erich Kastner
35. maj
Tone Seliškar
Družina Sinjega galeba
Fran Levstik
Pjesme za djecu
Ernest Thompson Seton
Vinipeški vuk

Ivan Cankar
Moj život
Grigor Vitez
Gdje priče rastu
Branko Ćopić
Sin Brkate čete
Vojin Jelić
Hrabriji nego igračka
Ivan Kušan
Domaća zadaća
Marcel Ayme
Druge priče mačke na grani
Ivan Kušan
Uzbuna na Zelenom Vrh
Gustav Krklec
Majmun i naočale
Ela Peroci
Djeco, laku noć
Gianni Rodari
Telefonske priče
Grigor Vitez
Igra se nastavlja
Ratko Zvrko
Grga Čvarak
Erich Kastner
Čovječuljak
G. Parca—M. Argilli
Čavlićevi doživljaji
Felix Salten
Bambijeva djeca
Mato Lov rak
Družba Pere Kvržice
Stanislav Femenić
Puž na ljetovanju
Milivoj Matošec
Strah u Ulici Lipa
Eva Maria Aab
Vjetropirka Eva
Nada Iveljić
Konjić sa zlatnim sedlom
Višnja Stahuljak
Začarani putovi
Pjesme četiri vjetra
*(Izbor i prijevod
Grigor Vitez)*
Hans Peterson
Mafija i vjeverica

Henry Winterfeld
Djevojčica iz svemira
Palma Katalinić
Pričanje Cvrčka moreplovca
Zdenka Jušić-Seunik
Vode su pjevale
Stjepan Jakševac
Vesela godina
Erich Kastner
Emil i tri blizanca
Erich Kastner
Čovječuljak i Malena
Erich Kastner
Blizanke
Jagoda Truhelka
Zlatni danci
Zvonimir Balog
Nevidljiva Iva
Dragan Lukić
Neboder C-17
M. Bjažić—Z. Furtinger
Ništa bez Božene
Sunčana Škrinjarčić
Kaktus bajke
Ivan Kušan
Koko i duhovi
Blanka Dovjak-Matković
Neobična ulica
Gianni Rodari
Planeta ispunjenih želja
Mladen Kušec
Dobar dan!
Viola Wahlstedt
Aslak dječak sa Sjevera
Anđelka Martić
Vuk na Voćinskoj cesti
Mato Lovrak
Neprijatelj br. 1
H. C. Andersen
Bajke i priče
Dubravka Ugrešić
Mali plamen
Zlata Kolarić-Kišur
Moja Zlatna dolina
Ivan Kušan
Koko u Parizu

minivijj maiovv

Veliki skitač

Zdenka Jušić-Seunik

Kupi mi vilovita konja

Antoine de Saint-Exupery

Mali princ

Vlatko Šarić

Miško

Sunčana Škrinjarić

Dva smijeha

Gabro Vidović

Bjelkan

Astrid Lindgren

Pipi Duga Čarapa

Zvonimir Balog

Ja magarac

Gernet-Jagdfeljd

Katja i krokodil

Stanislav Femenić

Krijesnice

Mladen Kušec

Volim te

Božena Loborec

Četiri dječaka i jedan pas

Blanka Dovjak-Matković

Priče iz Dubrave

Luko Paljetak

Miševi i mačke naglavačke

Drago Ivanišević

Mali, ne maline

Ivan Kušan

Lažeš, Melita

Sunčana Škrinjarić

Zmaj od stakla

Mladen Kušec

Plavi kaputić

Josip Barković

Zeleni dječak

Danko Oblak

Zelena patrola

Višnja Stahuljak

Kućica sa crvenim šeširom

Nada Iveljić

Dobro lice

Gianni Rodari

Torta na nebu

Dječak sa Sutle

Zvonimir Milčec

Zvižduk s Bukovca

Iris Supek

Trepavice Skitalice

Nikola Pulić

Dolina zečeva

Dubravka Ugrešić

Filip i Srećica

Branko Hribar

Adam Vučjak

Ivan Kušan

Tajanstveni dječak

Pajo Kanižaj

Sarabara

Edmondo de Amicis

Srce

Danko Oblak

Na tragu

Kazimir Klarić

Mrnjau, grizu me

Sunčana Škrinjarić

Svaštara

Andelka Martić

Djedica pričalo i čarobni

vrutak

Zvonimir Golob

Čemu služe roditelji

Frank L. Baum

Čarobnjak iz Oza

Miroslav Antić

Prva ljubav

Gligor Popovski

Mornar Nep

Leopold Suhodolčan

Sakriveni dnevnik

Dragan Lukić

Tri gusketara

Marino Zuri

Mama, kome on to priča

Boro Pavjović

Lipa

Milivoj Matošec

Pustolovina u dimnjaku

Pero Zlatar

Otključani globus

Žitovo mlogov

Potopljena galija

Nada Iveljić

Zvijezda na krovu

Toma Podrug

Od Solina do Solina

James Thurber

Trinaest satova i čudсно A

Dobrica Erić

Slavuj i sunce

Miroslav Antić

Garavi sokak

Dragan Božić

Kad se pojavi crveni konj

Andelka Martić

Šašavi dan

Danko Oblak

Ježek

Miloš Macourek

6000 budilica

Slavko Pregl

Velika pustolovina

Zvonimir Balog

Zlatna nit

Stanislav Femenić

Tikva s nosom

Dušan Radović

Igre i igračke

Branko Copić

Orlovi rano lete

Hrvoje Hitrec

Eko Eko

Zlatko Krilić

Prvi sudar

E. B. White

Paukova mreža

Grozdana Olujić

Sedefna ruža

Jevrem Brković

Bašta starca Radosava

Mira Alečković

Ne mogu bez snova

Arsen Diklić

Ne okreći se sine

Svetlana Makarovič,

Mišica spava

Zlatko Krilić
Čudnovata istina
Klara Feher
Imat ću svoj otok
Indijančev vrt
Josip Pavičić
Poletarči
Zvonimir Milčec
Posljednji zvižduk
Ota Hofman
Sat plavih slonova
Jovan Jovanović-Zmaj
Ala je lep ovaj svet
Dubravko Horvatić
Stanari u slonu
Dragan Lukić
Od kuće do škole
Milovan Danojlić
Srećan život
Anto Gardaš
Ljubičasti planet
Pero Zlatar
Medvjed u zelenoj bundi
Dubravko Horvatić
Junačina Mijat Tomić
Dragutin Horkić
Čadave zgrade
Ivan Kušan
Strašni kauboj
Nenad Brix
Bijela loptica
Rosa Petković
Kapetan valova
Zdenka Čop
Dva dječaka
Tone Seliškar
Mazge i češljugari
Arsen Diklić
Salaš u Malom Ritu
Roberto Piumini
Mladić koji je ušao u palaču
Vesna Parun
Hoću ljutić, neću mak
Irena Lukšić
Zrcalo

Ahmet Hromadžić
Okamenjeni vukovi
Joža Horvut
VVaitapu
Zlatko Krilić
Veliki zavodnik
Desanka Maksimović
Priča starog kamena
Pavao Pavličić
Trojica u Trnju
Hrvoje Hitrec
Kratki ljudi
Grozdana Olujić
Nebeska reka
Nada Iveljić
Dođi da ti pričam
Anto Gardaš
Bakreni Petar
Eva Janikovszky
Malinovac i slamčica
Astrid Lindgren
Hrabra Kajsa
Anđelka Martić
Mali konjovodac
Dobriša Cesarić
Srebrna zrnca u pijesku
Arthur Haulot
Crvenko na Mjesecu
Nikola Pulić
Ključić oko vrata
Ranko Pavlović
Čistač obuće
Vlatko Šarić
Rogan
Narodne pripovijetke
A. S. Puškin
Bajke
Palma Katalinić
Anja voli Petra
Pero Čimbur
Automobilom kroz oblake
Anto Gardaš
Izum profesora Leopolda
A. A. Milne
Medo Winnie zvani Pooh

Pajo Kanižaj
Zeleni brkovi
Milovan Vitezović
Kako podići nebo
Stjepan Jakševac
Zlatna ptica sunca
Sunčana Škrinjarić
Kuća od slova
Blanka Dovjak Matković
Zagrebačka priča
Dubravko Horvatić
Grički top
Jadranko Bitenc
Lana — godina mačke
Maja Glušćević
Bundaš iz petog be
Rudyard Kipling
Knjiga o džungli
Ivan Kušan
Ljubav ili smrt
Stjepan Tomaš
Dobar dan, tata
Zlatko Krilić
Zagonetno pismo
P. C. Asbjornsen i J. Moe
Norveške bajke i priče
Raspe — Biirger
Pustolovine baruna Minhauzena
Anto Gardaš
Pigulica
Damir Miloš
Bijeli klaun
Jadranko Bitenc
Tvivist na bazenu
Ljerka Car Matutinović
MAiLU
Zvonimir Balog
Bosonogi general
Michel Tournier
Petko ili divlji život
Nikola Pulić
Sablja Vuka Mandušića
Ivana Brlić-Mažuranić
Jaša Dalmatin

Petar Pan

Krunoslav Kuten i drugi

Stari sat

Tito Bilopavlović

Filipini iza ugla

Božidar Prosenjak

Divlji konj

Dorde Ličina

Na zlatnom tragu**Nikica**

Mladen Kušec

Donatela

Josip Ivanković

Klinci mandolinci**Tisuću i jedna noć****Starinske istočnjačke .priče**

Nada Iveljić

Ridokosa primadona**Duh u močvari**

Anđelka Martić

Zarobljenik šumske kuće

Damir Miloš

Nepoznata priča

Henry Winterfeld-

Timpetill

Izdavačka radna organizacija

Mladost

Zagreb, Ilica 30

Generalni direktor

Branko Vuković

Likovni urednik

Branko Vujanović

Tehnički urednik

Zlatko Klinger

Korektori

Lela Coffou

Sefija Ibrahimpašić

CIP — Kalalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb

UDK 886.2(02.053.2J-31

PILIĆ, Sanja

O mamama sve najbolje / Sanja Pilić ; [ilustrirao
Ninoslav Kune]. — [1. izd.]. — Zagreb : Mladost, 1990.
— 148 str. : ilustr. ; 21 cm. — (Biblioteka Vjeverica)

ISBN 86-05-00550-5

ISBN 86-05-00550-5

Naklada: 5000 primjeraka
Tisak: T1Z »ZRINSKI-ČAKOVEC - 1990.

